MEMO

30 mei 2024
OPENBAAR

Aan
VAN Kansspelen, VNLOK, NOGA, Nederlandse Loterij, Hommerson

Van
5.1.2e

Betreft
Draaiboek werkbezoek Scheveningen

Gasten

5.1.2e

Programma

Tijd	Programmaonderdeel	Aanwezig
13:00	Rondleiding & presentatie 5.1.2e	5.1.2e
13:50	Oversteek & Rondleiding Holland Casino	• 5.1.2e leidt rond
14:30	Start inhoudelijke discussie vergaderzaal 1. Kennismakingsrondje 2. Presentatie 5.1.2e (15 minuten) 3. Presentatie 5.1.2e (15 minuten) 4. Rondje aanvullingen brancheorganisaties 5. Discussie en vragen	• 5.1.2e 5.1.2e (Host / gespreksleider)
16:00	Informele borrel hoofdbar casino	Iedereen welkom

Doelstelling
1. Inzicht krijgen in de achterliggende beweegredenen en aannames onder de rekensom formatie;
    a. Hoe ziet vervolgproces eruit?
    b. Welke aannames liggen onder berekening?

   c. Is een sanering van de sector onderdeel van de beweegredenen van deze verhoging?
   d. Zo nee, zijn de secundaire effecten bewust en effectief meegewogen voor alle deelsectoren: loterijen, fysiek en online.
2. Urgentie en effecten van de verhoging inzichtelijk maken;
   a. Geraamde inkomsten worden niet gehaald door indirecte effecten
      i. Faillissement bedrijven en daling omzetten
      ii. Lekkage door wegvallen dividend
   b. Aanslag op tweede orde effecten bestaanszekerheid sector incl. afdrachten en werkgelegenheid
   c. Aanslag op de beleidsdoelstellingen Justitie en Veiligheid
3. Vervolgafspraak op hoger niveau organiseren.

Per programma-onderdeel

Ontvangst Hommerson

1. Rondleiding speelhal
2. Presentatie KPMG-rapport en inzicht cijfers Hommerson casino
3. Vragen & discussie

Rondleiding Holland Casino
Voorstel is om 5.1.2e en 5.1.2e de rondleiding te laten chaperonneren en dat de overige begeleiders alvast naar vergaderruimte te laten gaan. Dan kan daar nog kort voorgesproken worden tijdens de korte rondleiding. Hoe groter de groep, hoe langer de rondleiding namelijk.

Inhoudelijk deel

1. Korte kennismaking (naam & rugnummers)
2. Presentatie 1 – 5.1.2e
   a. Vragen, toevoegingen en discussie
3. Presentatie 2 – 5.1.2e / 5.1.2e
   a. Vragen toevoegingen en discussie
4. Korte ronde met toevoegingen andere organisaties
5. Discussie & Follow-up

Borrel
Informele borrel hoofdbar Holland Casino.

KANSSPELBELASTING

Coalitieakkoord mei 2024

Effecten van voorgenomen verhoging kansspelbelasting

Holland Casino N.V.

CONCEPT, 3 juni 2024

PERSOONLIJK & VERTROUWELIJK

PROGRAMMA

01 RONDJE KENNISMAKEN

02 ALGEMENE INLEIDING

03 5.1.2e – Nederlandse Loterij

04 5.1.2e – Holland Casino

05 AANVULLINGEN SECTOR

06 DISCUSSIE & RONDVRAAG

3881873 0002

BEOOGDE EFFECTEN & VERONDERSTELLINGEN

De nieuwe coalitiepartijen zijn op zoek naar extra inkomsten teneinde de overheidsfinanciën onder controle te houden, terwijl kansspelen verder een vrije kwestie zal zijn, waar het kabinet geen positie in wenst te nemen en de Tweede Kamer aan het roer laat staan.

- **Kansspelbelasting 2023:** 5.1.2b
- **Extra inkomsten met verhoging van 30,5% naar 37,8%:** 5.1.2b

- **Veronderstelling lijkt dat:**
  - Spelaanbod volledig intact blijft en dat bruto spelresultaten volledig op peil blijven
  - Belastingverhoging volledig of grotendeels afgewenteld kan worden op consument
  - Er geen kansspelaanbieders kopje onder zullen gaan
  - Dat kanalisatie naar veilig en verantwoord spel overeind blijft (niet meer verslaving, niet meer illegaliteit)
  - Werkgelegenheid en afdrachten niet onder deze maatregel zullen lijden

STAAT VAN DE KANSSPELSECTOR

Groot deel fysieke kansspelsector sterk geraakt door coronacrisis en staat onder druk van nieuwe wet- en regelgeving met sterk toezicht.

- T/m 2019 gezonde en stabiele exploitatie
- Daarna twee coronajaren, waarin landgebonden sportweddenschappen, speelautomatenhallen en casinobedrijf (Holland Casino) zwaar geraakt zijn door langdurige sluitingen. Continuïteit en werkgelegenheid gewaarborgd, mede met hulp van de overheid (NOW en belastinguitstel)
- 5.1.1c
- Diverse speelautomatenaanbieders zijn nu al verliesgevend en sluiten vestigingen (zie conclusies KPMG rapport)
- 5.1.1c

HOE WERKT DE KANSSPELBELASTING?

In de kansspelbelasting (KSB) zijn er 2 heffingsgrondslagen:

1. Bruto spelresultaat.
   Deze heffingsgrondslag geldt voor speelautomaten, casinospelen en online en sinds ingang van wet KoA ook voor sportweddenschappen. De aanbieder is belastingplichting.

2. Waarde van de prijs.
   Deze heffingsgrondslag geldt voor de overige kansspelen (m.n. loterijen).
   De prijswinnaar is belastingplichtig maar de organisator moet de KSB inhouden en afdragen (vergelijkbaar met de loonheffingen). Alleen bij deze heffingsgrondslag geldt een vrijstelling van 5.1.1c Dit betekent dat alleen over prijzen met een waarde van meer dan 5.1.1c KSB is verschuldigd (alles of niets principe).

In de **marktscan kansspelen 2023 van de KSA** wordt onderscheid gemaakt tussen de:

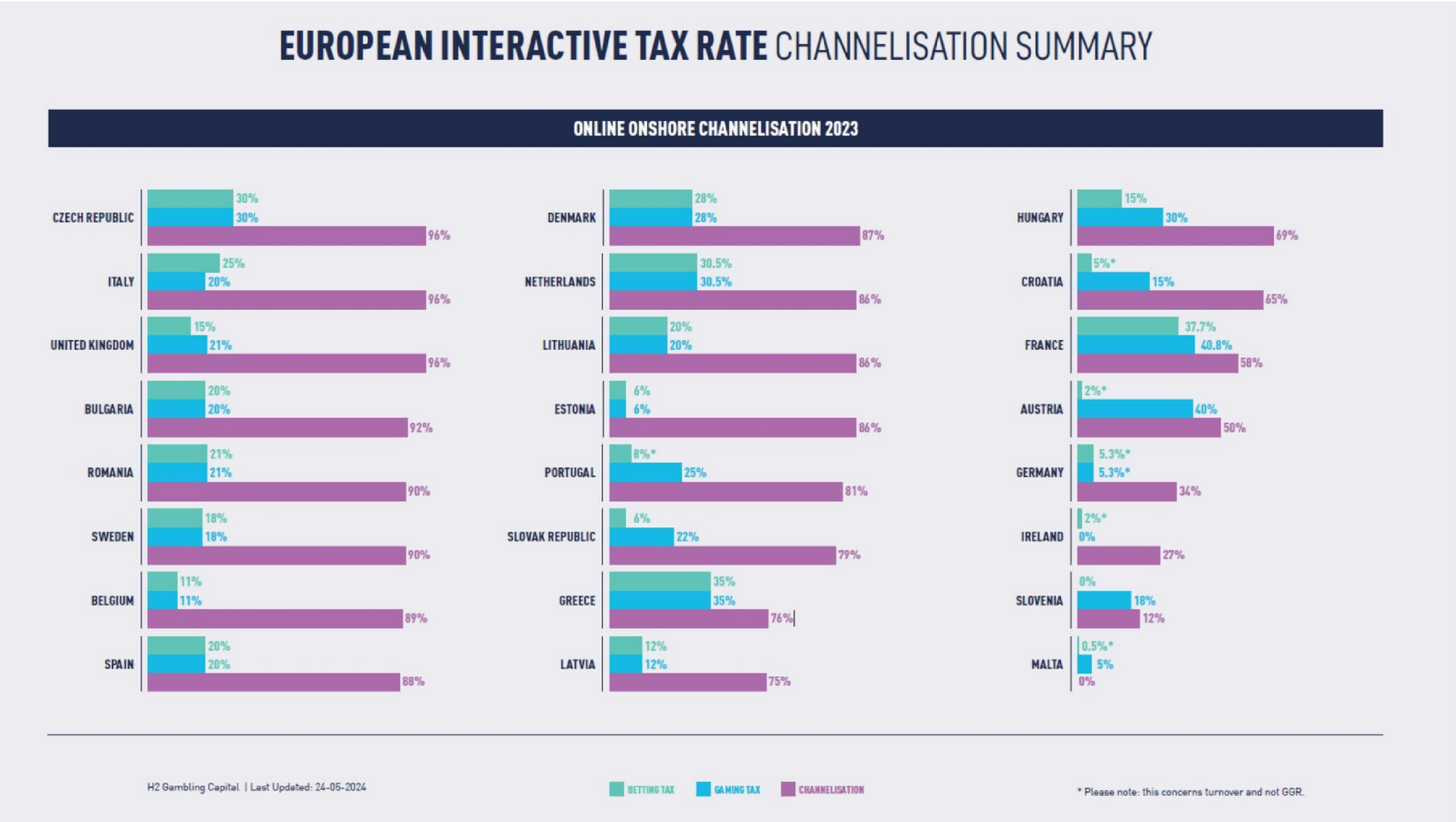
- Loterijen
- Casinospelen
- Sportweddenschappen

Speelautomatenhallen, casino's en online aanbieders betalen gemiddeld het nominale tarief KSB.

Op pagina 20 en 21 van de marktscan staat een uitleg van de kansspelbelasting betaald door loterijen.
Er staat een rekenvoorbeeld op bladzijde 20 en op bladzijde 21 staat een tabel waaruit naar voren komt dat de **effectieve KSB druk bij loterijen lager is dan het nominale tarief (tussen de** 5.1.1c **en de** 5.1.1c **in 2022).** Ook onderzoek van SEO wijst dit uit.

NB. Effectief gezien is kansspelbelasting een kostenpost voor de kansspelaanbieder, welke niet direct afgewenteld kan worden op de consument

BELASTINGDRUK ONGEKEND HOOG

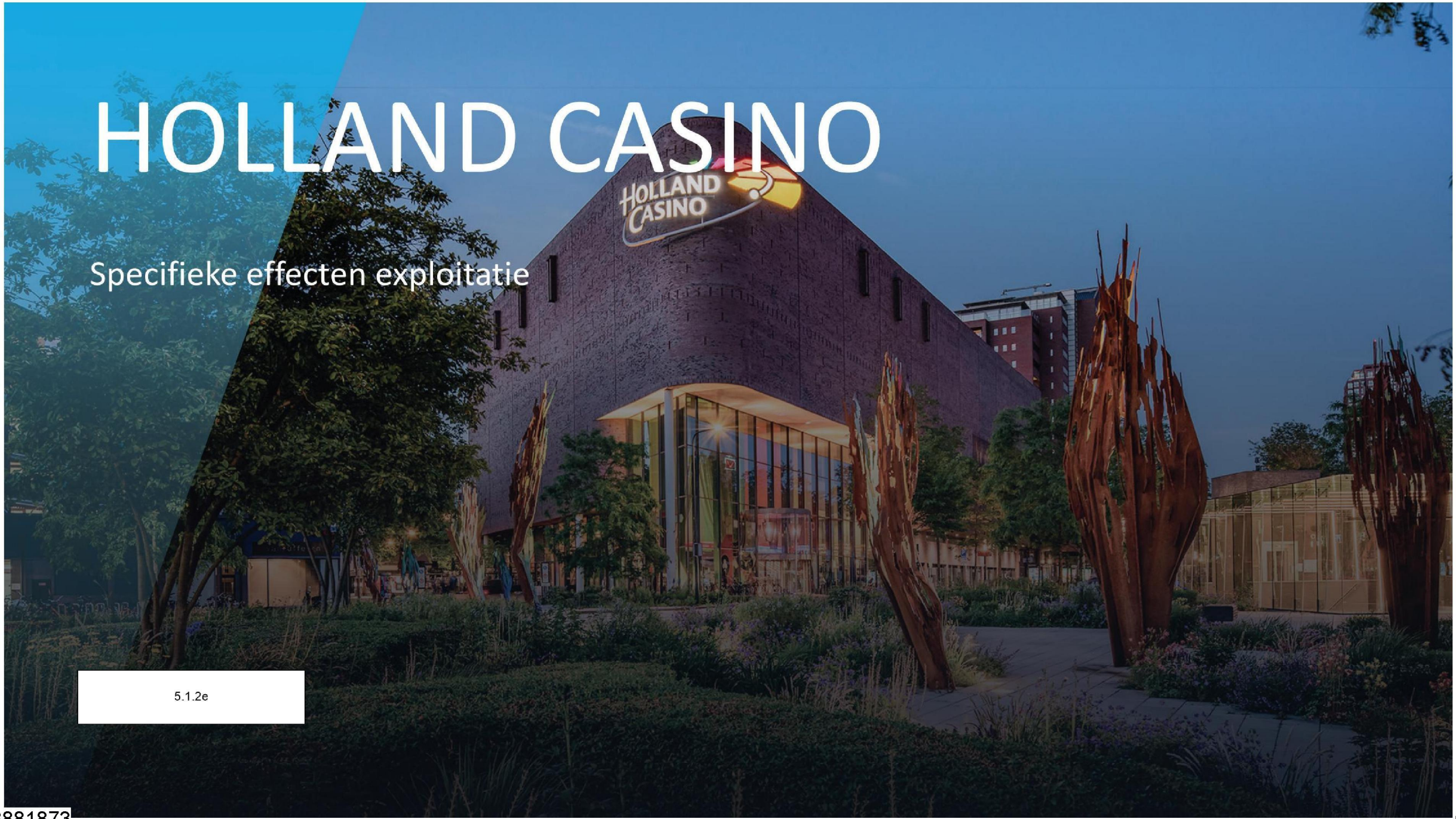
RENDABELE EXPLOITATIE ENORM ONDER DRUK

De diverse kansspelaanbieders worden verschillend, maar allen stevig geraakt door de verhoging

- **Speelautomatenhallen** opereren in een competitieve markt, met steeds dunnere marges, vanwege dalende bezoekersaantallen, hoge inflatie en cao-loonstijgingen met aangescherpte vergunningseisen. Er is geen prijsinstrument beschikbaar om de verhoging van kansspelbelasting te kunnen opvangen. Een recent rapport van KPMG laat zien dat deze sector in zwaar weer verkeert en geen verhogingen van de kansspelbelasting meer kan absorberen. De verwachting van de brancheorganisatie VAN is dan ook dat 5/6e van de aanbieders deze verhoging niet zal overleven. Dat betekent verlies van bijna 4.000 arbeidsplaatsen. **En, in plaats van extra inkomsten aan kansspelbelasting, komt de huidige belastingafdracht van ongeveer** 5.1.1c **euro in gevaar.**
- Voor **online kansspelaanbieders** geldt in grote lijnen hetzelfde, zij het dat zij per 1 oktober 2024 ook geraakt zullen worden door de introductie van speellimieten. Een verhoging van kansspelbelasting, in combinatie met een significant verlies aan bruto spelresultaat als gevolg van speellimieten, zal ertoe leiden dat rendabele exploitatie nagenoeg onmogelijk is. Wederom met gevolg dat **niet extra KSB inkomsten in de Staatskas zullen vloeien, maar eerder de huidige ruim** 5.1.1c **KSB vanuit online in het geding is.**
- 5.1.1c
-

3881873 0002

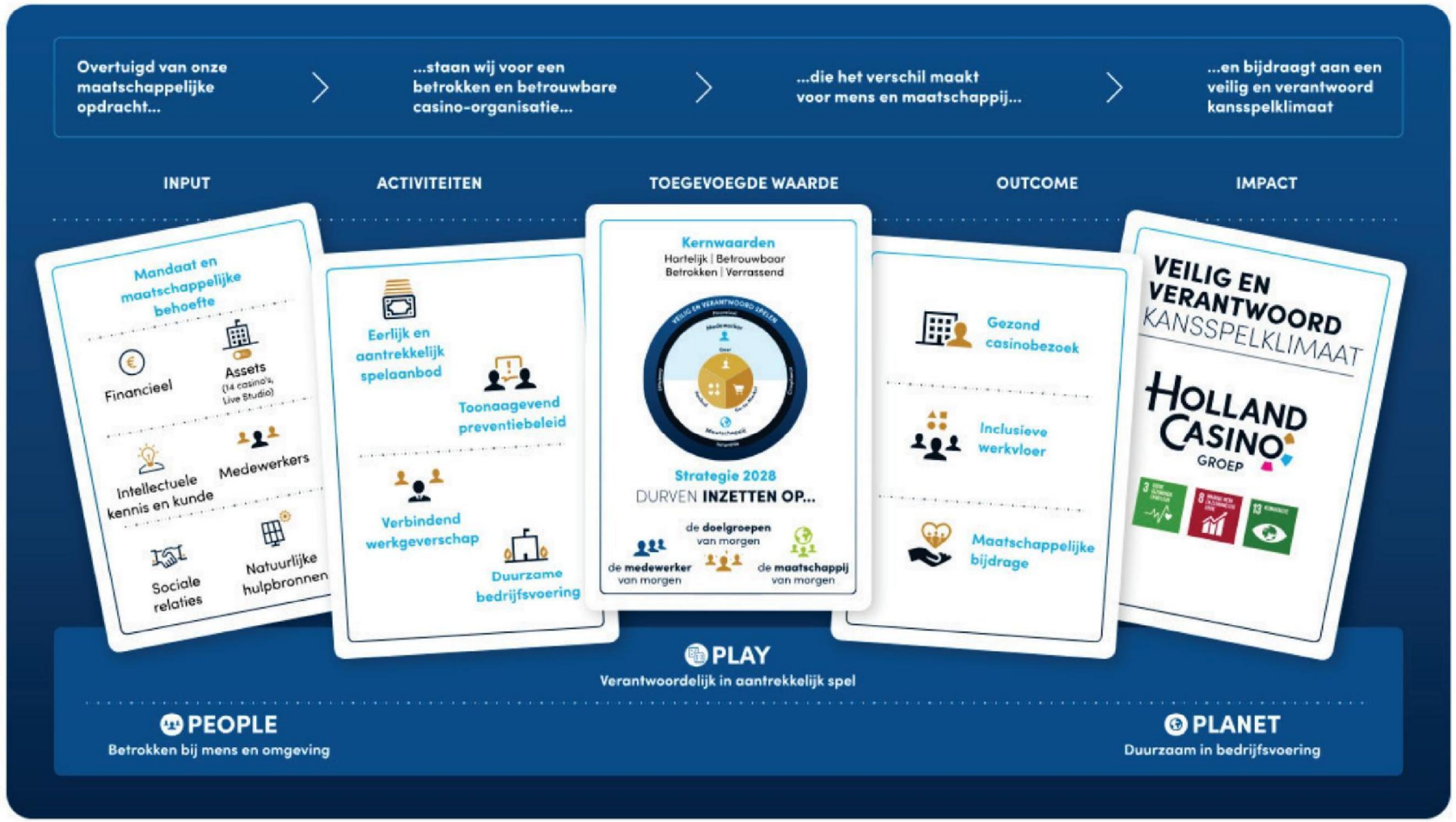
HOLLAND CASINO

Specifieke effecten exploitatie

5.1.2e

DOELSTELLING

EXPLOITATIE HOLLAND CASINO

Base Case | vóór effecten speellimieten online & kansspelbelasting

Most realistic case (€ x mln.)	Actual	Actual	FC1*	Meerjarenprognose
Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb) Banksaldo (ultimo, max. € 112 mln.) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)	5.1.1c			

Base Case | vóór effecten speellimieten online & kansspelbelasting

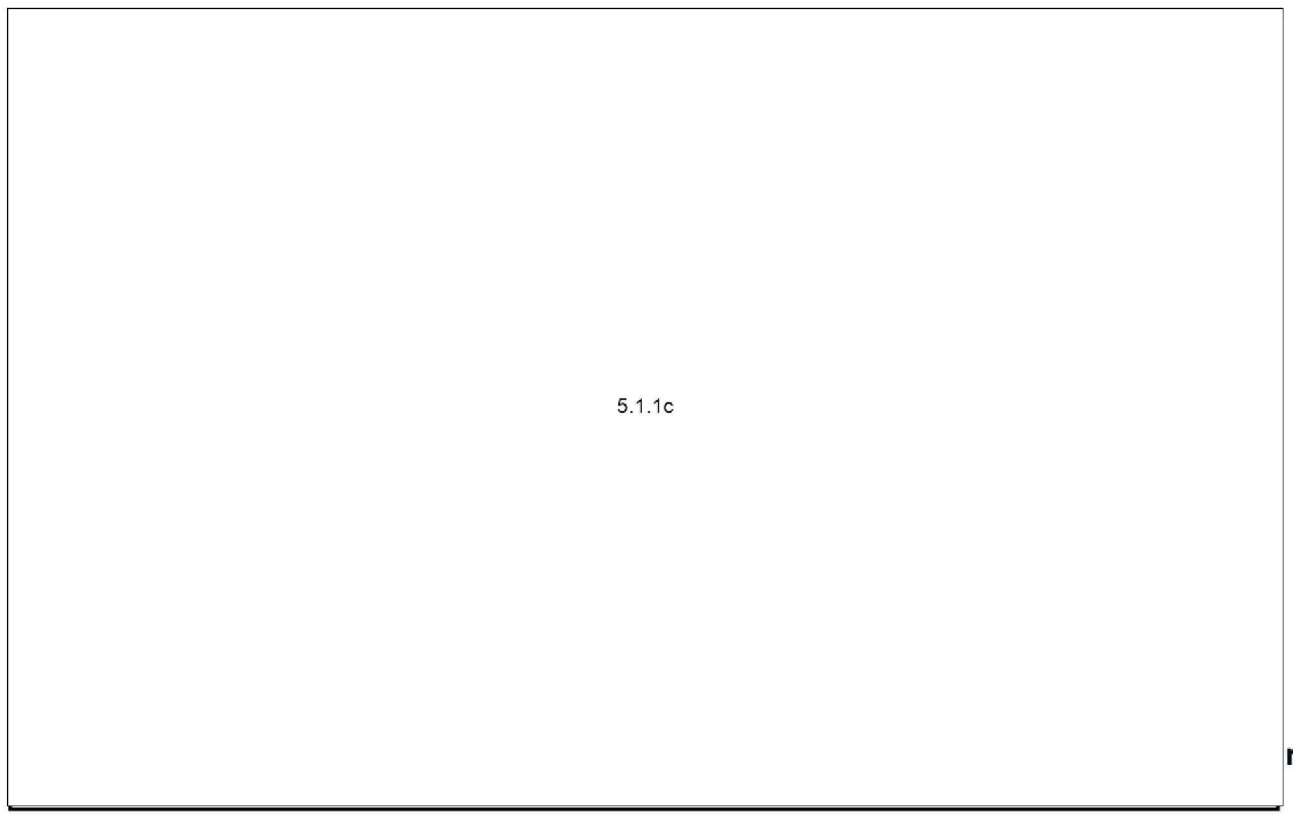
Most realistic case (€ x mln.)	Actual 2019	Actual 2023	FC1* 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027	2028
verhoging ksb 7,3% Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb) Banksaldo (ultimo) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)	5.1.1c						

Winstgevendheid van Holland Casino staat zwaar onder druk

- Dalende bezoekersaantallen
- Hoge inflatie en cao loonstijgingen
- Aangescherpte wetgeving.
- De verhoging van de kansspelbelasting leidt hierbovenop tot een zwaar verliesgevende operatie.

HUIDIGE BELASTINGDRUK HOLLAND CASINO

Holland Casino kent al een zware belastingdruk, doordat het onder kansspelbelastingregime valt en BTW zeer beperkt aftrekbaar is. Deze belasting komt ten laste van de exploitatie.

rverslag Holland Casino 2023

KSB VERHOGING KAN MAAR ZEER BEPERKT AFGEWENTELD WORDEN NAAR GAST

De verhoging van de kansspelbelasting kan niet, zoals in het geval van een BTW of accijns verhoging, direct afgewenteld worden op de consument.

- Extra BTW op kranten, extra accijns op benzine, alcohol of tabak, vliegtaks op vliegtickets, suikertaks op frisdrank, etc. kan doorvertaald worden in de prijs naar de consument. Weliswaar zal een effect van prijselasticiteit spelen, maar deze instrumenten leiden tot een verminderde koopkracht van de consument. De aanbieder zal niet haar bruto marge zien dalen.

Hoe werkt dit bij kansspelaanbieder?

- Een kansspelaanbieder heeft geen direct prijsinstrument, waarmee de verhoogde kansspelbelasting kan worden afgewenteld op de consument. Daarmee komt de verhoogde kansspelbelasting direct ten laste van de exploitatie van de kansspelaanbieder. Loterijen zouden prijs van een lot nog direct kunnen verhogen, maar dat zou hand-in-hand moeten gaan met een enigszins verlaagde uitkering aan spelers.

DOORBELASTEN NAGENOEG ONMOGELIJK?

In theorie zou het uitkeringspercentage of het tafelminimum een prijsinstrument kunnen zijn om de verhoging van de kansspelbelasting door te geven aan de gast. De praktijk is echter anders..

Het principe van de boodschap van veilig en verantwoord spel is dat een gast binnenkomt met een van tevoren vastgesteld budget wat besteed kan worden. Een verlaging van de Return-to-Player (uitkeringspercentage) of verhoging van tafelminima leidt er toe dat een gast sneller door dat budget heen is en korter speelt. Dit is bij verreweg grootste deel van de spelers daadwerkelijk het geval. Het bruto spelresultaat van Holland Casino beweegt dan dus niet mee.

- **Speelautomaten**
  Bruto baten SPA in 2023 waren 5.1.1c Verhoging KSB met 7,3% betekent extra kostenpost van 5.1.1c Om dat te compenseren moet 5.1.1c 5.1.1c (ofwel 5.1.1c) extra baten gerealiseerd worden (immers hier gaat KSB weer vanaf). Het huidige gemiddelde huispercentage van 5.1.1c moet daarmee verhoogd worden naar 5.1.1c Hiermee wordt propositie fundamenteel aangetast, maar speler vertaalt dit naar korter spelen met zelfde budget.

5.1.1c

WAAR KOMT VERHOGING TERECHT?

Verdeling verhoging kansspelbelasting per kansspelaanbieder

- Als sector krijgen wij de 5.1.1c niet rondgerekend.
- De verhoging van het nominale tarief van de kansspelbelasting komt voor het grootste deel bij de online kansspelaanbieders, speelautomatenhallen en Holland Casino terecht

5.1.1c

Holland Casino Online	5.1.1c
Holland Casino landbased	5.1.1c
…	
Totaal	5.1.1c

KANALISATIE

5.1.1c

WERKGELEGENHEID

De continuïteit, dus de werkgelegenheid, in de kansspelsector komt met name bij Holland Casino, speelautomatenhallen en online kansspelaanbieders in gevaar.

Cijfers 2023	Aantal fte	Aantal medewerkers	Salariskosten (in € x mln.)
• Holland Casino	2.953	3.895	224
• Speelautomatenhallen			
• Online aanbieders			
Totaal	**6.000**	**8.000**	**400 - 450**

Bronnen: Jaarverslag Holland Casino 2023; opgave VAN

3881873 0002

SAMENVATTING HOLLAND CASINO

De huidige opzet van de verhoging van het nominale kansspelbelasting tarief van 30,5% naar 37,8% zal teveel ongewenste effecten opleveren omdat continuïteit diverse aanbieders in gevaar komt:

- Gebrek aan **doelmatigheid**: in plaats van 5.1.1c extra belastinginkomsten, is het zeer waarschijnlijk dat juist een significant deel van de huidige inkomsten van 5.1.1c verloren zal gaan
- 5.1.1c
- De beleidsdoelstellingen van het kansspelbeleid (m.n. kanalisatie en zorgtaak) komen onder druk
- De werkgelegenheid komt onder druk (nu 8.000 medewerkers)

HOLLAND
CASINO

SAMENVATTING SECTOR - DISCUSSIE

- Extra kosten kunnen nauwelijks doorbelast worden aan de consument, in grote delen sector helemaal niet;
- 5.1.1c
- Daardoor loopt legale marktomvang terug en zullen totale inkomsten uit kansspelbelasting per saldo eerder dalen dan stijgen. in plaats van 5.1.1c extra belastinginkomsten, is het zeer waarschijnlijk dat juist een significant deel van de huidige inkomsten van 5.1.1c verloren zal gaan
- 5.1.1c
- Verwachte indirecte effecten:
  - Diverse online aanbieders, speelautomatenhallen en mogelijk ook Holland Casino zullen omvallen
  - De werkgelegenheid komt onder druk (nu 8.000 medewerkers)
  - Kanalisatie van casinospelen en poker zal drastisch afnemen – verhoogde maatschappelijke kosten
  - Spelers worden onbeschermd het illegale circuit ingetrokken, met verhoging maatschappelijke kosten tot gevolg

3881873 0002

HOLLAND
CASINO

HOLLAND
CASINO

HOLLAND
CASINO

HOLLAND
CASINO

Pagina's zijn geweigerd

24 - 25

5.1.1c

TER INFORMATIE

Aan
5.1.2e

Directie Deelnemingen
Inlichtingen
5.1.2e
T 5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl
www.minfin.nl

Datum
11 juni 2024

Auteur
5.1.2e

bijlagen
1. Presentatie HC impact verhoging KSB

memo

Impact verhoging Kansspelbelasting op HC en NLO

Aanleiding

In de budgettaire bijlage bij het hoofdlijnenakkoord staat een verhoging van de kansspelbelasting (KSB) met 7,3% van 30,5% naar 37,8% vanaf 1 januari 2025 structureel. Deze maatregel heeft impact op de twee staatsdeelnemingen Holland Casino (HC) en Nederlandse Loterij (NLO). In deze memo zal worden ingegaan op de maatregel en de (financiële) gevolgen van de verhoging van de KSB voor HC en NLO.

Op donderdag 13 juni a.s. (11:00 uur) komt de CEO van HC, Petra de Ruiter, bij u langs voor een toelichting. Hiervoor heeft HC ook een presentatie gemaakt die als bijlage is bijgevoegd.

Kern

- Met de verhoging van het KSB tarief naar 37,8% beoogt de nieuwe coalitie € 202 miljoen per jaar vanaf 2025 aan extra inkomsten te genereren. Deze inkomsten zouden de komende jaren bovenop de reeds bestaande geraamde 5.1.1c aan KSB inkomsten komen. De ramingen zijn gedaan door AFP/analyse.
- Beide deelnemingen geven aan graag inzicht in de ramingen te willen hebben, omdat zij hun vraagtekens plaatsen bij de juistheid van de aannames die achter de ramingen liggen. De deelnemingen signaleren dat de beoogde extra opbrengsten in hun inschatting niet gerealiseerd gaan worden en dat doet volgens hen af aan de doelmatigheid van de maatregel. Wij hebben intern navraag gedaan, maar zijn (nog) niet meegenomen in achterliggende assumpties en methodieken.
- De verhoging van kansspelbelasting heeft substantieel effect op het verdienvermogen van de beide staatsdeelnemingen. De lasten van HC nemen zodanig toe (5.1.1c aan KSB lasten) dat HC verlieslatend wordt en de continuïteit in 2025 onder druk komt te staan. HC heeft op dit moment een aantal scenario's in ontwikkeling voor managementinterventies om de financiële gevolgen te mitigeren (denk hierbij onder andere aan sluiting van vestigingen). De scenario's zijn op dit moment echter nog niet voldragen. Verwachting is dat deze managementinterventies de financiële gevolgen wel enigszins kunnen mitigeren, maar mogelijk niet zodanig dat HC niet verlieslatend wordt.
- buiten verzoek

- HC geeft aan dat de financiële impact zodanig zou kunnen zijn dat (kapitaal)steun van de staat aan de orde moet komen. Wat ons betreft kan dit voorlopig nog niet aan de orde zijn. Het is eerst aan HC om scenario's te ontwikkelen (kostenbesparingen) die de financiële continuïteit borgen.
- Min JenV, beleidsverantwoordelijk voor het kansspelbeleid, geeft aan dat de verhoging van de KSB tegen de beleidsdoelstellingen van het kansspelbeleid (m.n. kanalisatie en de zorgplicht) ingaan. Zij geven aan bereid te zijn dit ook bij de nieuwe bewindspersoon voor het voetlicht te brengen.
- Tot slot geeft DGFZ aan dat de politiek de tegenargumenten van de sector en de deelnemingen kent, maar desalniettemin heeft besloten om de KSB te verhogen. DGFZ is met name nog op zoek naar stevigere onderbouwing van de cijfers van de sector en de deelnemingen waarom de raming niet realistisch zou zijn. Met name op het gebied van de prijselasticiteit van het prijzenpakket van de kansspelaanbieders (zit er ruimte in aanpassingen van bedrag inzet, frequentie prijsuitkeringen/trekkingen, prijzenpakket etc.) en het daadwerkelijk effect van de KSB op het bruto-spelresultaat (doorrekening / harde cijfers ontbreken bij de argumenten van de kansspelsector).

Toelichting

Berekening raming

- DGFZ heeft geen berekening gedeeld voer hoe de 5.1.2b aan extra kansspelbelasting, bovenop de jaarlijkse geraamde 5.1.2b is berekend. Wij hebben begrepen dat het een grove raming is conform de methodiek van het CPB.
- De veronderstellingen onder de berekening van deze bedragen, volgens de deelnemingen, zouden zijn:
  - Spelaanbod blijft volledig intact en bruto spelresultaten blijven volledig op peil;
  - Belastingverhoging kan volledig of grotendeels afgewenteld worden op consument / speler;
  - Er gaan geen kansspelaanbieders kopje onder;
  - Kanalisatie naar veilig en verantwoord spel blijft overeind (geen toename van kansspelverslaving en geen verplaatsingseffect naar de illegale goksector);
  - Werkgelegenheid en afdrachten zullen niet onder deze maatregel lijden.
- De sector en de deelnemingen trekken bovenstaande aannames sterk in twijfel. Zo kunnen de extra kosten kunnen niet direct doorbelast worden aan de consument en zal de legale marktomvang naar verwachting afnemen door de opeenstapeling van aangescherpte wet- en regelgeving.
- Concluderend achten de sector en de deelnemingen de kans zeer waarschijnlijk dat dat juist een significant deel van de huidige inkomsten uit de kansspelen van 5.1.2b verloren zal gaan, evenals de beoogde 5.1.2b
- Daarbij is de verwachting dat inkomsten uit andere bronnen zoals VPB, kansspelheffing aan de Kansspelautoriteit en dividend van de staatsdeelnemingen incl. afdrachten uit de staatsloterij en lotto vergunning lager zullen uitvallen.

Doorbelasten kosten aan de speler

- Het CPB heeft in de doorrekening van het Hoofdlijnenakkoord bij de maatregel van de verhoging van de KSB aangegeven dat het bedrag volledig ten laste van de speler zou komen. Kortom, dat de 5.1.1c volledig doorbelast wordt aan de speler.
- Zoals hieronder beschreven heeft een kansspelaanbieder echter geen direct prijsinstrument zoals bij een accijnsverhoging, waarmee de verhoogde kansspelbelasting kan worden afgewenteld op de consument.
- In theorie zou het uitkeringspercentage of het tafelminimum een prijsinstrument kunnen zijn om de verhoging van de kansspelbelasting door te geven aan de gast. Echter, een verlaging van de Return-to-Player (uitkeringspercentage) of verhoging van tafelminima leidt er slechts toe dat een gast sneller door dat budget heen is en korter speelt. Dit is bij verreweg grootste deel van de spelers daadwerkelijk het geval. Het bruto spelresultaat van HC beweegt dan dus niet mee.
- In gesprekken van de sector en de deelnemingen met DGFZ is het nog onvoldoende gelukt om dit mechanisme goed voor het voetlicht te brengen. In reactie daarop hebben de deelnemingen aangegeven aan een memo te werken om dit nader uit te diepen.

Impact Holland Casino

- HC heeft weliswaar het alleenrecht op casinospelen, maar de winstgevendheid staat al onder druk door de dalende bezoekersaantallen, de hoge inflatie en cao loonstijgingen en de aangescherpte wetgeving. HC zou naar verwachting tot en met 2028 wel winstgevend zijn, zie de tabel hieronder.
- De introductie van online speellimieten en met name de verhoging van de kansspelbelasting leidt volgens HC tot een verliesgevende operatie. De financierbaarheid van HC, en daarmee de continuïteit van het bedrijf, komt volgens HC hiermee acuut in gevaar. In onderstaande tabel staat de financiële impact uiteengezet, met en zonder KSB-verhoging. Goed om bij deze cijfers te vermelden dat dit nog zonder managementinterventies is om kosten te besparen.
- HC heeft uit de Corona-periode nog een belastingschuld van 5.1.1c , die moet worden afgelost. Indien HC verlieslatend wordt, kan aflossing van deze belastingschuld in het geding komen.

Zonder KSB verhoging

Most realistic case	Actual	Actual	FC1*	Meerjarenprognose			
(€ x mln.)	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb)	5.1.2b						
Banksaldo (ultimo, max. € 112 mln.) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)							

Met KSB verhoging, zonder impact verder aanscherpingen (speellimieten)

5.1.1b

Technische fout zie ID: 3768173

buiten verzoek

Communicatie

- Op 3 juni jl. heeft een afvaardiging van de kansspelsector, waaronder van HC en NLO, met medewerkers van DGFZ gesproken. De kansspelsector heeft de impact van de KSB verhoging toegelicht en toegezegd om met aanvullende

onderbouwing te komen (onder andere over prijselasticiteit van de spelmerken) en stelt een memo op met hun zienswijze over de verhoging van de kansspelbelasting.

Politiek/bestuurlijke context

- De voorgenomen verhoging van de KSB staat in de budgettaire bijlage bij het Hoofdlijnenakkoord. De maatregel zal worden opgenomen in het Belastingplan 2025 en daarmee is de nieuwe bewindspersoon voor fiscale zaken verantwoordelijk voor de Kamerbehandeling van het Belastingplan. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2025.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Dit memo bevat op onderdelen bedrijfsgevoelige informatie die niet openbaar gemaakt kunnen worden.

vertrouwelijk memo
Holland Casino 1 juli 2024

Impactanalyse – verhoging kansspelbelasting
Hoofdlijnenakkoord PVV-VVD-NSC-BBB

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

Most realistic case (€ x mln.)	Actual 2019	Actual 2023	FC1 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027	2028
Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb)	5.1.1c						
Banksaldo (ultimo, max. € 112 mln.) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)							

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

Scenario 1 (€ x mln.)	Actual 2019	Actual 2023	FC1 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027	2028
verhoging ksb 7,3%							
Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb)	5.1.1c						
Banksaldo (ultimo, max. € 112 mln.) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)							

Pagina's zijn geweigerd

3 - 4

5.1.1c

Ministerie van Financiën

15-7-2024
graag spoedoverleg!

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK
TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Generale Thesaurie
Directie Financieringen

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl

Direct contact
5.1.2e
M 5.1.2e

Auteur
5.1.2e

nota

Impact verhoging kansspelbelasting op Holland Casino en Nederlandse Loterij

Datum
8 juli 2024

Notanummer
2024-0000375251

Bijlagen
1. Presentatie kansspelsecto
2. Brief NLO aan 5.1.2e
3a. Memo HC impact KSB
3b. Impact analyse HC
4. Sectorbrief impact KSB
5. Brief Postcodeloterij

Aanleiding

In de budgettaire bijlage bij het hoofdlijnenakkoord staat een structurele verhoging van de kansspelbelasting (KSB) met 7,3% punt, van 30,5% naar 37,8% vanaf 1 januari 2025. Deze maatregel heeft substantiële impact op de kansspelsector en daarmee ook op de twee staatsdeelnemingen Holland Casino (HC) en Nederlandse Loterij (NLO). Deze nota informeert u over de mogelijke (financiële) gevolgen van de verhoging van de KSB volgens HC en NLO en onze ambtelijke appreciatie daarvan.

In de bijlage bij deze nota vindt u: 1) een korte presentatie over de kansspelsector 2) een brief van NLO aan 5.1.2e met daarin hun zorgen over de verhoging van de KSB, 3a en 3b) een memo van HC met hun analyse van de impact van de verhoging van de KSB op HC, 4) een sectorbrief met inzicht in de effecten van de KSB op de sector en 5) een brief van de Postcodeloterij over de impact van de KSB.

Advies

1) Deze nota is ter informatie, zodat u in uw rol als aandeelhouder van beide staatsdeelnemingen zicht heeft op de volgens de deelnemingen verwachte impact van de verhoging van de KSB op HC en NLO. Indien gewenst, zijn wij gaarne bereid de nota mondeling toe te lichten. Bij de voorbereiding en de behandeling van het Belastingplan 2025 komt dit onderwerp ook aan de orde. Hier wordt u uiteraard nog over geïnformeerd door DGFZ.
2) Wij geven u in overweging om op korte termijn persoonlijk kennis te maken met HC en NLO, waarin zij onderstaande persoonlijk kunnen toelichten.

graag

Kern

Algemeen

- In dit dossier komt uw dubbelrol tot uiting, enerzijds die van aandeelhouder van HC en NLO en anderzijds die van bewindspersoon verantwoordelijk voor de KSB. De staat is aandeelhouder van HC (100%) en NLO (99%). Via het aandeelhouderschap dragen we bij aan de borging van de publieke belangen: i. het beschermen van consumenten, ii. het tegengaan van kansspelverslaving en iii. het tegengaan van aan kansspel gerelateerde criminaliteit en fraude. In bijlage 1 bij de nota wordt verder ingegaan op de (rol van de) deelnemingen.

- In deze nota volgt, met name vanuit uw rol als aandeelhouder, een weergave van de effecten van de verhoging van de KSB volgens beide deelnemingen.
- De analyses van beide deelnemingen zijn opgenomen in de bijlagen bij deze nota. Alle bedragen ten aanzien van de gevolgen van KSB-verhoging zoals genoemd in deze nota zijn gebaseerd op berekeningen en analyses door NLO en HC. Wij hebben gezien de korte tijdslijnen nog geen diepgaande analyse kunnen doen op deze informatie en zijn ook nog in afwachting van verdere onderbouwing van de berekeningen.
- JenV en DGFZ zijn voornemens (dit wordt aan u voorgelegd) - een onderzoek uit te zetten om meer (kwantitatief) inzicht te verkrijgen in de effecten van de verhoging van de KSB per onderdeel van de kansspelsector. De uitkomsten zouden beschikbaar moeten zijn vóór de behandeling van het Belastingplan.
- Onderstaande analyse van de beide staatsdeelnemingen van de impact en effecten van de voorgenomen verhoging van de KSB staat ook opgenomen in een brief van de gehele kansspelsector, die onlangs aan het ministerie van Financiën en het ministerie van JenV is gestuurd (zie bijlage 4). In die brief geven zowel HC als NLO aan dat de ontstane exploitatietekorten mogelijk op termijn leiden tot een verzoek aan de aandeelhouder – de Staat – om garantiestelling en/of kapitaalinjectie om de continuïteit te borgen.
- Dit is wat ons betreft nu niet aan de orde. Beide deelnemingen zijn, mede op ons verzoek, eerst bezig om managementinterventies te ontwikkelen om de financiële gevolgen te mitigeren. Gezien de recente datum van het hoofdlijnenakkoord zijn deze processen nog niet voldragen. Bovendien vraagt (een verzoek tot) staatsteun betrokkenheid van de Kamer en is een politiek besluit. Onze verwachting is dat managementinterventies voornoemde impact wel in enige mate kunnen opvangen, maar niet in het geheel. Met name voor HC zal de vraag zijn of, óók na managementinterventies, de continuïteit van de onderneming zelfstandig gewaarborgd kan blijven. Hierover blijven we in gesprek met beide bedrijven. Wij zullen u over de uitkomsten na de zomer opnieuw informeren.

Analyse van HC en NLO

- De verhoging van de KSB met 7,3% punt heeft volgens beide ondernemingen substantieel effect op het verdienvermogen, de kapitaalpositie en de bedrijfsvoering van HC en NLO. In zijn algemeenheid wordt hiermee de waarde van zowel HC als NLO negatief beïnvloed. Dit is met name voor NLO van belang omdat hier een discussie omtrent privatisering speelt.
- De lasten van HC nemen volgens HC zodanig toe (+ €60 miljoen aan KSB lasten) dat HC verlieslatend wordt en de continuïteit in 2025 onder druk komt te staan.

buiten verzoek

buiten verzoek

- Volgens de deelnemingen zijn er verder kanttekeningen te zetten bij de verwachte financiële opbrengst van de verhoogde KSB en de doelmatigheid van de maatregel.

Toelichting

Impact op Holland Casino

- HC heeft een monopolie op casinospelen en was voor corona winstgevend. Sinds corona staat de winstgevendheid van het bedrijf onder druk, onder andere door achterblijvende bezoekersaantallen. HC heeft verder te maken met aangescherpte wetgeving waaronder de introductie van online speellimieten en uitgebreide zorgplicht.
- Bovendien kent HC een tijdens corona ontstane belastingschuld. Deze bedroeg bij aanvang op 1 oktober 2022 5.1.1c en wordt in vijf jaar afgelost in termijnen van 5.1.1c miljoen per jaar (huidige restant schuld bedraagt 5.1.1c miljoen).
- Desalniettemin zit HC in een herstelfase na de coronaperiode. Uit de meerjarenbegroting van HC komt naar voren dat HC naar verwachting zonder de KSB-verhoging tot en met 2028 winstgevend zou zijn (circa 5.1.1c nettoresultaat voor vennootschapsbelasting per jaar).
- De verhoging van de KSB met 5.1.1c leidt volgens de prognose van HC tot een verliesgevende operatie. De financierbaarheid van HC, en daarmee de continuïteit van het bedrijf, komt volgens HC in gevaar. HC merkt in de sectorbrief (zie bijlage 4) daarover op dat zij naar verwachting binnen een jaar de aandeelhouder, de staat, verzoeken tot een garantiestelling of kapitaalinjectie om de continuïteit te waarborgen.
- In de Annex bij deze nota staat de prognose zonder KSB verhoging (tabel 1) én met KSB verhoging (tabel 2). Uit tabel 2 blijkt dat HC in 2025 direct verlieslatend wordt. Deze prognose is door HC zelf opgesteld, onderbouwing van de berekeningen is opgevraagd. De mogelijke impact op dividendramingen (omlaag) wordt nader bepaald.
- Wij merken op dat bij deze cijfers het effect van mitigerende maatregelen nog niet is meegenomen, omdat deze nog in bewerking zijn. Mogelijke mitigerende maatregelen die HC noemt zijn onder andere het staken van bepaalde spelen, het terugbrengen van investeringen, het sluiten van vestigingen, personeelsreducties en de spreiding van aflossing van de belastingschuld. Wij zijn in afwachting van een verdere kwantitatieve uitwerking van deze mitigerende maatregelen.
- Volgens HC is zelfs na het nemen van maatregelen niet zeker dat de continuïteit op langere termijn gewaarborgd kan worden, omdat het verdienpotentieel naar de toekomst door deze maatregelen onder druk komt te staan.
- HC heeft een kredietfaciliteit afgesloten met ING en ABN AMRO. Het bankconvenant loopt af in september 2025. Het verlengen van het bankconvenant is momenteel aangehouden totdat er definitief duidelijkheid is over of de verhoging van de KSB daadwerkelijk wordt ingevoerd. Voor de verlengen van het bankconvenant zouden de banken mogelijk een garantie van de staat als aandeelhouder kunnen verlangen.

buiten verzoek

buiten verzoek

5.1.2e

Doorbelasten kosten aan de speler

- Het CPB heeft in de doorrekening van het Hoofdlijnenakkoord bij de maatregel van de verhoging van de KSB aangegeven dat het bedrag volledig ten laste van de speler zou komen. Kortom, dat de 5.1.1c volledig doorbelast wordt aan de speler.
- Een kansspelaanbieder heeft echter geen direct prijsinstrument zoals bij een accijnsverhoging, waarmee de verhoogde KSB één op één kan worden afgewenteld op de consument.
- In theorie zou bij HC het uitkeringspercentage of het tafelminimum een prijsinstrument kunnen zijn om de verhoging van de KSB door te geven aan de speler. Echter, het effect van een dergelijke aanpassing is waarschijnlijk beperkt doordat gasten hun spendeergedrag hierop aanpassen en HC's propositie minder aantrekkelijk wordt. Ook NLO is beperkt in het doorrekenen aan de consument door onder andere verplichte prijsuitkeringen en afdrachten aan de staat.

Communicatie

- Op 3 juni 2024 heeft een afvaardiging van de kansspelsector, waaronder van HC en NLO, met medewerkers van DGFZ en JenV gesproken. De kansspelsector heeft de impact van de KSB verhoging toegelicht en toegezegd om met aanvullende onderbouwing te komen. Deze onderbouwing is opgenomen in de sectorbrief die als bijlage 4 bij deze nota is opgenomen.

- NLO en HC hebben een verzoek gedaan aan 5.1.2e voor een gesprek waarin zij hun zorgen willen uiten over de verhoging van de KSB. buiten verzoek buiten verzoek Het verzoek van HC is mondeling gedaan, aansluitend op het verzoek van NLO. Na interne afstemming en afstemming met de deelnemingen zal dit gesprek op 16 juli a.s. plaatsvinden met de aankomend 5.1.2e als straks eerst verantwoordelijke.

Politiek/bestuurlijke context
De verhoging van de KSB staat in de budgettaire bijlage bij het Hoofdlijnenakkoord. De maatregel zal worden opgenomen in het Belastingplan 2025. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2025, structureel.

Mogelijk zullen de afdrachten aan de goede doelen, sport en Staat verminderen als gevolg van de maatregel. Daarom worden er veel bezwaren geuit vanuit maatschappelijke belangenorganisaties, met name vanuit de sporters, onder aanvoering van NOC/NSF. Volgens deze partijen zullen hun inkomsten uit afdracht met 25% dalen door deze maatregel.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Dit memo bevat op onderdelen bedrijfsgevoelige informatie die niet openbaar gemaakt kan worden.

Annex: Impact analyse van Holland Casino op de financiële resultaten

Tabel 1: zonder KSB-verhoging

Most realistic case (€ x mln.)	Actual 2019	Actual 2023	FC1* 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027	2028
Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb)				5.1.1c			
Banksaldo (ultimo, max. € 112 mln.) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)							

Tabel 2: met KSB-verhoging

Most realistic case (€ x mln.)	Actual 2019	Actual 2023	FC1* 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027	2028
verhoging ksb 7,3% Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb)				5.1.1c			
Banksaldo (ultimo) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)							

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
5.1.2e

Generale Thesaurie
Directie Financieringen
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl

Direct contact
5.1.2e
M 5.1.2e

Auteur
5.1.2e

nota

Gesprek kansspeldeelnemingen over verhoging KSB

Datum
11 juli 2024

Notanummer
2024-0000378878

Bijlagen
1. Nota Stas inzake KSB
2. brief NLO aan 5.1.2e
3a. Memo HC KSB
3b. Bijlage memo HC KSB
4. Sectorbrief KSB
5. Brief Postcodeloterij

Aanleiding

Op dinsdag 16 juli a.s. (09:30-10:15 uur) heeft u een gesprek met een delegatie van het bestuur en de raad van commissarissen van de staatsdeelnemingen Holland Casino (HC) en Nederlandse Loterij (NLO) inzake de impact van de voorgenomen verhoging van de kansspelbelasting (KSB) van 30,5% naar 37,8% zoals opgenomen in de budgettaire bijlage bij het Hoofdlijnenakkoord. Een voorbespreking hiervoor staat gepland op maandag 15 juli a.s. (12:30-13:00 uur) U wordt vanuit directie Deelnemingen ondersteund door 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e In de bijlage treft u de nota (+ bijlagen) die deze week aan de staatssecretaris is gestuurd met daarin een uitgebreide impactanalyse van de verhoging van de KSB.

Aanwezig
Financiën: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Holland Casino: Petra de Ruiter (CEO) en 5.1.2e (lid rvc)
Nederlandse Loterij: Jet Roos (CFO) en 5.1.2e (voorzitter rvc)

Bespreekpunten

Het doel van het gesprek met HC en NLO is wat ons betreft:
- kennismaken met de beide staatsdeelnemingen;
- aanhoren van de visies van HC en NLO inzake de KSB verhoging en
- vragen stellen en mogelijke verwachtingen managen. Hiervoor hebben we enkele vragen/spreeklijn opgesteld:

Vragen
- *Jullie geven aan dat het nagenoeg onmogelijk is om de kosten van de verhoging van de KSB af te wentelen op de consument? Kunnen jullie daar dieper op ingaan? Is dit echte onmogelijk of is het vooral vanuit de huidige geoptimaliseerde business onwenselijk? Welke mogelijkheden zijn er wél?*
- *Welke management interventies worden op dit moment door jullie overwogen om de impact van de verhoging op te kunnen vangen en tot op welke hoogte kunnen deze de impact managen?*

Spreeklijn
- *Het opnemen van de KSB-verhoging in de budgettaire bijlage bij het Hoofdlijnenakkoord en eventuele wijziging daarvan is een politieke keuze. Hier*

hebben wij ambtelijk beperkt invloed op. Beweging zal dus vanuit de politiek moeten komen.

- *In de sectorbrief die aan het ministerie van Financiën is gestuurd spreken jullie van een mogelijk (verzoek tot) staatssteun.*
- *Dit is wat ons betreft niet aan de orde. Het is aan jullie om via managementinterventies te zorgen dat de impact wordt gemitigeerd en de continuïteit van de deelneming gewaarborgd blijft.*
- *Pas als echt alle management interventies zijn uitgeput, zou eventueel de door u genoemde mogelijke staatssteun onderzocht kunnen komen.*
- *Ik wil daarbij benadrukken dat staatssteun betrokkenheid van de Kamer vraagt en daarmee om politieke wil vraagt. Dat is zeker geen gegeven, gezien het maatschappelijk en politiek sentiment rondom de kansspelsector en de budgettaire problematiek.*

Communicatie
n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
Zie nota aan de staatssecretaris die als bijlage is bijgevoegd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Hoofdkantoor
Neptunusstraat 71 | 2132 JP Hoofddorp
Postbus 355 | 2130 AJ Hoofddorp
T +31 (0) 23 56 59 565
info@hollandcasino.nl
corporate.hollandcasino.nl

Bank: NL14 INGB 0697814858
KvK: Amsterdam 68662289
BTW: NL857540415B01

12 juli 2024

Ministerie van Financiën
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
Per email: 5.1.2e @minfin.nl

Betreft: Gesprek kansspelbelasting

Geachte 5.1.2e

Sinds de presentatie van het hoofdlijnenakkoord, met daarin een beoogde stevige verhoging van de kansspelbelasting, staat het toekomstbeeld van Holland Casino op zijn kop. Waar we na een zware Covidperiode aan het bouwen waren aan een robuust, toekomstbestendig Holland Casino met een maximale invulling van onze maatschappelijke opdracht en een gematigd, maar stabiel resultaat, is dit omgeslagen in het maken van overlevingsscenario's. Hier worden we ons als bestuur voor uitzonderlijke dilemma's gesteld die op het snijvlak liggen van het borgen van de continuïteit van de onderneming enerzijds en de optimale vervulling van onze maatschappelijke opdracht anderzijds. Wij zijn ervan overtuigd dat deze ongekende verhoging van de kansspelbelasting enkel verliezers kent, waarin wij gedwongen lijken te worden tot keuzes die of haaks staan op het kansspelbeleid of de continuïteit van onze onderneming zullen aantasten. In deze brief nemen we u graag mee in de onwenselijke en onnodige gevolgen van de voorgenomen verhoging. Wij doen een beroep op u om alles in uw macht te doen om deze verhoging te matigen tot een niveau dat een stabiele bedrijfsvoering voor ons als staatsdeelneming kan worden gegarandeerd, waarin wij duurzaam kunnen bijdragen aan de publieke doelen van het kansspelbeleid. Daarbij vragen wij in ieder geval de verhoging met minimaal 1 jaar uit te stellen om te voorkomen dat de verhoging tot onomkeerbare schade leidt.

Waarom de verhoging van de kansspelbelasting enkel verliezers zal kennen?

Holland Casino wordt door de verhoging geconfronteerd met structureel 60 miljoen euro aan extra lasten. Deze lasten komen precies in een periode waarin het bedrijf herstelt uit het diepste dal in de 50 jaar dat het bestaat en dwingt het bedrijf om uiterst onwenselijke maatregelen te treffen. Maatregelen die bovendien haaks staan op de publieke doelen van het kansspelbeleid, zoals het beschermen van de consument, het tegengaan van illegaliteit en het voorkomen van kansspelverslaving. Doelen waar Holland Casino met zijn 14 vestigingen al jarenlang zorgvuldig aan bijdraagt, benadrukt door onafhankelijk onderzoek van Justitie en Veiligheid.

Deze maatregelen betreffen onder meer:

- het sluiten van vestigingen, hetgeen ten koste gaat van de regionale dekking van legaal kansspel;
- terugbrengen van investeringen, hetgeen kan leiden tot verschraling van aantrekkelijk productaanbod en druk op veilig en verantwoord spel;
- significante personeelsreducties, hetgeen potentieel ten koste gaat van onze wettelijke zorgtaak;
- het verminderen van minder rendabele spelen als poker en bingo;
- 5.1.1c

Niet enkel tast dit de kanaliserende rol en de beschermingsgraad voor spelers aan, maar ook leidt dit mogelijk tot een neerwaartse spiraal van het bedrijf. Ten slotte loopt het bedrijf het risico om ook met deze schijnbaar ondoordachte belastingverhoging 5.1.1c
5.1.1c

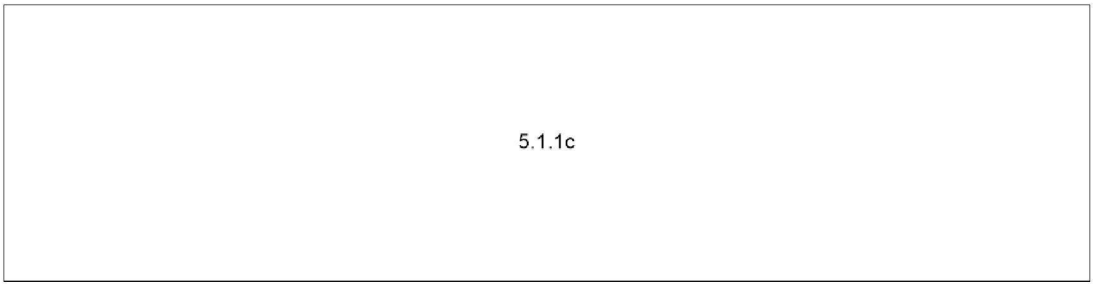
De staat zal onder meer door bovenstaande maatregelen de beoogde extra belastingopbrengsten van 202 miljoen per 2025 niet realiseren. Sterker nog: de totale huidige kansspelbelastinginkomsten van 1,1 miljard euro zullen naar

verwachting eerder dalen dan stijgen. Zeker omdat Holland Casino de grootste betaler van kansspelbelasting is.

Uiteindelijk is **de consument** van deze keuzes het meest de dupe. Het CPB becijferde dat de extra kosten ten laste van de consument kunnen komen. Los van het feit dat het afwentelen van kosten in de kansspelsector nagenoeg onmogelijk is, zouden de maatregelen die daarvoor getroffen moeten niet rijmen met het ingezette kansspelbeleid. Holland Casino zou consumenten namelijk moeten stimuleren om vaker te komen, langer te blijven of meer te besteden, want om 60 miljoen euro aan extra kansspelbelasting voor de staat op te leveren, zou Holland Casino 100 miljoen euro aan extra baten moeten genereren. Dit is wat in Holland Casino's perceptie niet rijmt met de publieke doelen die het bedrijf dient en waar u ons als aandeelhouder op stuurt. Daarbij komt nog dat de marktgroei het niet eens mogelijk maakt om de verhoging op te vangen. De markt voor fysieke casinospelen groeit al langjarig met slechts 2% per jaar. Om de belastingverhoging op te vangen zou Holland Casino moeten groeien met 12% op jaarbasis. Naast de onwenselijkheid hiervan is dit simpelweg niet realistisch. Zeker omdat met deze verhoging de totale belastingdruk van Holland Casino op 49% uitkomt, zonder enige mogelijkheid tot aftrek van bijvoorbeeld btw. Dergelijke lastenverzwaringen zijn niet op te vangen en zullen impact hebben op zowel het investeringsvermogen als het operationele apparaat van Holland Casino.

Ter illustratie is twee jaar lang met de pokercommunity geïnvesteerd in een passend en attractief aanbod dat uitgaat van een bewust minimale winstgevendheid van dat aanbod. De nieuw geïntroduceerde low-limit toernooien en extra cashgames, waaraan grote behoefte was, worden met deze lastenverhoging in één keer van tafel geveegd. Tevens zal het sluiten van vestigingen effect hebben op de dekkingsgraad en zullen bepaalde regio's in Nederland geen toegang meer hebben tot het legale aanbod van casinospelen, zeker omdat ook de speelautomatensector even hard geraakt zal worden door de beoogde verhoging.

In hoeverre kunnen we een verhoging van 7,3 procentpunt absorberen in de bedrijfsvoering?
Uiteraard kan Holland Casino tot op enige hoogte maatregelen treffen om de verhoging van de kansspelbelasting te absorberen, maar deze maatregelen zullen al snel schuren met de publieke doelen van Holland Casino. Daarnaast is de tijdshorizon van 1 januari 2025 zodanig kort, dat de volledige impact zeker niet in dit tijdsbestek geabsorbeerd kan worden. Holland Casino heeft reeds verhogingen van de kansspelbelasting in 2023 en 2024 van respectievelijk 0,5% en 1,0% geabsorbeerd. We zien dat ook deze verhogingen al direct materieel effect hebben gehad op het resultaat van Holland Casino, dat ook al onder druk stond door inflatie, impact van covid en andere externe factoren. Nederland heeft nu reeds in Europees verband het hoogste kansspelbelastingtarief. Vanwege de onder druk staande resultaten is een vierjarenstrategie ontworpen om de continuïteit en de maatschappelijke opdracht op lange termijn te borgen. De voorgestelde verhoging van de KSB doorkruist dit en vraagt reeds per 1 januari 2025 een enorme extra financiële opgave, overigens zonder enige beleidsmatige onderbouwing ervan. Ook dit laatste maakt het anticiperen op de voorgenomen verhoging buitengewoon ingewikkeld.

Onze oproep
De snelheid waarmee deze maatregel wordt ingevoerd, tezamen met de dreiging van een nog hoger belastingpercentage door een onderzoek naar tariefdifferentiatie tussen hoog- en laag risico kansspelen, maakt het nagenoeg onmogelijk om adequaat te anticiperen op deze belastingmaatregel. Voor zover dat überhaupt mogelijk is. De kansspelbelasting is met de voorgestelde maatregelen simpelweg te hoog, zonder enige duiding van de overheid wat onze opdracht hierbij is als staatsdeelneming. Daarmee wordt waarschijnlijk onbedoeld een goed functionerend onderdeel van het kansspelbeleid onnodig op het spel gezet.

Wij vragen u om in ieder geval deze verhoging te temporiseren om adequaat alle financiële en beleidsmatige effecten in kaart te brengen alvorens een situatie te creëren die tot een onomkeerbare, negatieve situatie in de kansspelmarkt zal leiden. We roepen u dringend op om deze ongekende verhoging te heroverwegen en in ieder geval uit te stellen met 1 jaar zodat de effecten goed in kaart kunnen worden gebracht op de langere termijn. Zo wordt voorkomen dat wat Holland Casino in bijna 50 jaar heeft opgebouwd, met deze beslissing in één keer wordt weggevaagd. Wij zien uit naar het gesprek op 16 juli aanstaande om hier over te spreken.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Petra de Ruiter
CEO Holland Casino

Scenario 0 - geen verhoging (x mln. euro)	Actual 2019	Actual 2023	FC1 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027
Bruto baten landbased						
Bruto baten online						
EBITDA						
EDITDA (excl. IFRS16, frozen GAAP)						
Netto resultaat (voor vpb)						
Schatting aflossing belastingschuld						
Banksaldo (max. -112 mln)						
Net Debt/EBITDA ratio (max 2,5)						

5.1.1c

Scenario 1 - verhoging ksb (x mln. euro)	Actual 2019	Actual 2023	FC1 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027
Bruto baten landbased						
Bruto baten online						
Verhoging ksb 7,3%						
EBITDA						
EDITDA (excl. IFRS16, frozen GAAP)						
Netto resultaat (voor vpb)						
Schatting aflossing belastingschuld						
Banksaldo (max. -112 mln)						
Net Debt/EBITDA ratio (max 2,5)						

5.1.1c

Scenario 2 - geen aflossing (x mln. euro)	Actual 2019	Actual 2023	FC1 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027
Bruto baten landbased						
Bruto baten online						
Verhoging ksb 7,3%						
EBITDA						
EDITDA (excl. IFRS16, frozen GAAP)						
Netto resultaat (voor vpb)						
Schatting aflossing belastingschuld						
Banksaldo (max. -112 mln)						
Net Debt/EBITDA ratio (max 2,5)						

5.1.1c

5.1.1c

Scenario 3 - uitstel betaling + 10% kostenre	Actual 2019	Actual 2023	FC1 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027
Bruto baten landbased						
Bruto baten online						
Verhoging ksb 7,3%						
EBITDA						
EDITDA (excl. IFRS16, frozen GAAP)						

5.1.1c

Netto resultaat (voor vpb)	
Schatting aflossing belastingschuld	5.1.1c
Banksaldo (max. -112 mln)	
Net Debt/EBITDA ratio (max 2,5)	

2028

5.1.1c

Totale aflossing (zou rond 5.1.1c moeten zijn)

5.1.1c

5.1.1c

2028

5.1.1c

5.1.1c

2028

5.1.1c

5.1.1c

2028

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

- klopt niet want EBITDA beweegt niet mee

To: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK 5.1.2e @minfin.nl]
Cc: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]
From: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK)
Sent: Wed 7/24/2024 8:00:19 AM
Subject: RE: Informatieverzoek voor HC en NLO
Received: Wed 7/24/2024 8:00:21 AM
Vragen voor NLO en HC v2.docx

Ha collega's,

Ter info, 5.1.2e 5.1.2e en ik hebben net met DGFZ gesproken over hun vragen. We hebben meer context bij de vragen over vraag 7 NLO en vraag 8 NLO en hebben vraag 2 en 3 HC eruit gehaald. In de bijlage de vragen die we nu uitzetten met deadline eind van de maand.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: woensdag 24 juli 2024 09:12
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: RE: Informatieverzoek voor HC en NLO

Helemaal goed, dank

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e
Verzonden: woensdag 24 juli 2024 09:09
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: RE: Informatieverzoek voor HC en NLO

Terecht punt om kritisch naar de vragen te kijken. In de andere mailing al onze eerste opmerkingen.

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: dinsdag 23 juli 2024 22:42
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl> 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: RE: Informatieverzoek voor HC en NLO

Hi HC- en NLO-team,

Als ik er snel doorheen scan dan zijn sommige vragen van DGFZ best wel vergaand. Het is goed om de input van de deelnemingen kritisch te beschouwen, maar een soort sanity-check of we deze vragen allemaal gepast vinden kan ook geen kwaad. Misschien dat het wel past bij hun rol als wetgever, maar goed als jullie daar eerst nog even over nadenken en bij twijfels even met DGFZ overleggen.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: dinsdag 23 juli 2024 18:00
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: FW: Informatieverzoek voor HC en NLO

Hi 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e

Zouden jullie de vragen van AFP kunnen uitzetten bij HC en NLO voor wat betreft de vragen die hun aangaan, en met het verzoek om zsm te reageren in hoeverre dat mogelijk is maar bij voorkeur niet later dan 31 juli? Dat is ook de deadline die 5.1.2e had gecommuniceerd igg aan HC voor de managementinterventies.

Mvgr.,

5.1.2e

Van: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: dinsdag 23 juli 2024 17:17
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) <j.j.j.dijk@minfin.nl>; 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: Informatieverzoek voor HC en NLO

Hoi 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e

Zoals eerder besproken willen we n.a.v. het gesprek met de staatssecretaris F&B meer informatie verzamelen over de impact van de verhoging van de kansspelbelasting op Holland Casino en de Nederlandse Lotterij (NLO).

5.1.2e en ik hebben een flink aantal vragen opgesteld, met name over de jaarverslagen van en rapporten over onze staatsdeelnemingen. De vragen staan in de bijlage, zouden jullie ons hierbij kunnen helpen?

Voor de vragen voor de NLO is gekeken naar het bijgevoegde rapport van EY en het jaarverslag van de NLO (Jaarstukken | Nederlandse loterij), met de daarbij horende "formulieren rekening en verantwoording".

Dan hebben we ook nog een vooraankondiging. Afgelopen vrijdag is er met de stas gesproken over de augustusbesluitvorming. Hierbij kwam ook de kansspelbelasting ter sprake. Hij heeft aangegeven dat hij wil kijken naar een alternatieve vormgeving waarbij de tariefsverhoging stapsgewijs wordt ingevoerd. Maar hij heeft ook aangegeven dat hij hierbij het tarief op lange termijn nog verder wil verhogen dan 37,8% om het budgettaire gat wat door de stapsgewijze invoering ontstaat te dekken.

Wij gaan n.a.v. dit gesprek een nota opstellen die we voor het volgende gesprek met de stas (over augustus) op 9 augustus met hem willen delen. Wat mij betreft adviseren we negatief op het voorstel om het tarief (op lange termijn) nog verder te verhogen. We zullen deze nota met jullie afstemmen.

Als dit nog vragen oproept weet mij dan te vinden!

Met vriendelijke groet,
5.1.2e mede namens 5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek

Vragen voor Holland Casino:

1. Tussen 2019 en 2023 zijn de operationele kosten gestegen van 5.1.1c haar 5.1.1c Hoe wordt deze toename verklaard? Als er rekening wordt gehouden met de inflatie zou de € 5.1.1c uitkomen op € 5.1.1c in 2023.

2. Bij wie komt de verhoging van de kansspelbelasting terecht? Is er data beschikbaar over hoe de opbrengst van HC is verdeeld over spelers? Bijvoorbeeld of er een relatief klein aantal spelers zijn die heel veel geld vergokken. Of dat er veel spelers zijn die een kleiner bedrag vergokken. Dit zegt iets over de prijselasticiteit.

To: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl]
Cc: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]
From: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK)
Sent: Mon 7/29/2024 1:38:30 PM
Subject: RE: Verhoging Ksb
Received: Mon 7/29/2024 1:38:31 PM
Antwoord vraag 2 minFin 20240726.pdf

Ha 5.1.2e en 5.1.2e,

Hieronder en in de bijlage de antwoorden van Holland Casino op de twee vragen die jullie aan hen gesteld hadden. Laat het vooral weten als deze beantwoording nog vragen oproept. Wij kunnen deze eventueel beantwoorden of weer aan Holland Casino doorzetten.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Ministerie van Financiën
Financieringen
Korte Voorhout 7, 2511 CW Den Haag
Tel: 5.1.2e
E-mail: 5.1.2e @minfin.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e @hollandcasino.nl>
Verzonden: vrijdag 26 juli 2024 16:58
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: RE: Verhoging Ksb

Ha 5.1.2e

Dank voor je bericht. Bijgaand zoals toegezegd de beantwoording van de twee vragen.

Vraag 1
Tussen 2019 en 2023 zijn de operationele kosten gestegen van 5.1.1c naar 5.1.1c Hoe wordt deze toename verklaard? Als er rekening wordt gehouden met de inflatie zou de 5.1.1c uitkomen op 5.1.1c miljoen in 2023.

De in de vraag genoemde cijfers betreffen de geconsolideerde cijfers van uit de jaarrekening 2023. Daar lopen dus ook de cijfers van 5.1.1c 5.1.1c Voor de inzichtelijkheid zijn in het onderstaande schema de operationele kosten gesplitst per organisatieonderdeel. Het grote verschil met 2019 is dat we toen nog geen online operatie hadden. De operationele kosten landbased zijn van 5.1.1c in 2019 gestegen naar 5.1.1c in 2024. Beduidend lager dus dan het hierboven genoemde bedrag van 5.1.1c

	Holland Casino N.V.		
Operationele kosten	**2019**	**2023**	**Verschil**
Holland Casino N.V.	5.1.1c		
Landbased			
Online			
GC&S			
GC&S eliminatie (omzet)			

** Er is in één geval sprake van afrondingsverschil, daar deze tabel wordt weergegeven op 1 decimaal.*

Vraag 2
Bij wie komt de verhoging van de kansspelbelasting terecht? Is er data beschikbaar over hoe de opbrengst van

HC is verdeeld over spelers? Bijvoorbeeld of er een relatief klein aantal spelers zijn die heel veel geld vergokken. Of dat er veel spelers zijn die een kleiner bedrag vergokken. Dit zegt iets over de prijselasticiteit.

Zie bijlage.

Daarnaast alvast een eerste reactie op de opmerking van DGFZ dat zij mogelijke kostenbesparingsopties ziet door het afstoten van online.

5.1.1c

5.1.1c

** De opmerkingen over het EBITDA van HC Online betreft bedrijfsgevoelige informatie.*

Tot slot. Zoals reeds mondeling toegelicht is eind juli te kort dag. Weet dat wij ons ervan bewust zijn dat minFin in aanloop naar het gesprek met de stas op 14 augustus graag wil zien dat er meer body is gegeven aan de diverse mogelijke managementinterventies en in hoeverre deze soelaas bieden. Daar wordt op dit moment druk aan gewerkt, maar een dergelijke uitwerking vergt de nodige doorlooptijd en de CFO die momenteel met vakantie is en 5 augustus weer terugkeert op kantoor is heeft in dit proces eveneens een rol te vervullen.

Een fijn weekend toegewenst.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Hoofdkantoor | Neptunusstraat 71 | 2132 JP Hoofddorp | **T** +31 (0) 23 56 59 565
Postbus 355 | 2130 AJ Hoofddorp

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: woensdag 24 juli 2024 10:16
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @hollandcasino.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: FW: Verhoging Ksb

Ha 5.1.2e

Hoop dat alles goed gaat daar! We hebben afgesproken dat jullie eind juli zoveel mogelijke informatie delen over het niet kunnen doorbereken van de ksb-verhoging, maar ook over wat wél mogelijk is en inzicht geven in de uitwerking van de diverse managementinterventies. In deze context hebben onze collega's van DGFZ onderstaande twee vragen voor jullie. De tweede vraag lezen wij ook in het kader van het onderzoek naar tariefdifferentiatie in de ksb. Verder ziet DGFZ mogelijke kostenbesparingsopties door het afstoten van online. In hoeverre dit onderdeel is van jullie uitwerking van managementinterventies is natuurlijk aan jullie zelf.

Zouden jullie deze vragen ook voor eind juli kunnen beantwoorden?

Laat het vooral weten als dit verzoek nog vragen oproept.

Groet,

5.1.2e

Vragen Holland Casino

1. Tussen 2019 en 2023 zijn de operationele kosten gestegen van 5.1.1c naar 5.1.1c Hoe wordt deze toename verklaard? Als er rekening wordt gehouden met de inflatie zou de 5.1.1c uitkomen op 5.1.1c in 2023.

2. Bij wie komt de verhoging van de kansspelbelasting terecht? Is er data beschikbaar over hoe de opbrengst van HC is verdeeld over spelers? Bijvoorbeeld of er een relatief klein aantal spelers zijn die heel veel geld vergokken. Of dat er veel spelers zijn die een kleiner bedrag vergokken. Dit zegt iets over de prijselasticiteit.

5.1.2e

Vraag van Min Fin:

2. *Bij wie komt de verhoging van de kansspelbelasting terecht? Is er data beschikbaar over hoe de opbrengst van HC is verdeeld over spelers? Bijvoorbeeld of er een relatief klein aantal spelers zijn die heel veel geld vergokken. Of dat er veel spelers zijn die een kleiner bedrag vergokken. Dit zegt iets over de prijselasticiteit.*

Antwoord:

Prijselasticiteit is een maatstaf voor de gevoeligheid van een prijsverandering van een product of dienst op de vraag naar het product of dienst.

In geval van diverse fiscale maatregelen is prijselasticiteit een relevant thema. Dit geldt voor producten en diensten waar een accijns -of btw-verhoging direct wordt omgezet in een hogere prijs voor de consument, bijvoorbeeld:

- Een verhoging van accijns op benzine met een paar procentpunten wordt een-op-een doorvertaald naar de prijs per liter. In de praktijk zal de gemiddelde consument niet veel minder reisbewegingen maken en zal de vraag naar benzine slechts zeer beperkt dalen. Dit leidt ertoe dat de accijnsverhoging grotendeels wordt omgezet in verhoging van inkomsten de benzinepomphouder en daarmee voor de overheid.
- Een btw-verhoging op bijvoorbeeld boeken heeft eveneens tot gevolg dat het product evenredig duurder wordt. De ene consument zal bereid zijn om meer voor het product te betalen en gewoon dezelfde vraag naar boeken blijven uitoefenen, terwijl een andere consument wellicht een boek minder zal kopen gedurende een bepaalde tijdsperiode.
- Een eventuele suikertaks op producten met een hoog suikergehalte wordt eveneens een-op-een omgezet in een hogere prijs per eenheid van dit product. Dit instrument anticipeert op een zekere prijselasticiteit, omdat de wetgever in dat geval beoogt de vraag en consumptie van dit product naar beneden bij te sturen.

Bij een casinoproduct (tafelspelen en speelautomaten) is het lastig werken met de zuivere definitie van prijselasticiteit, aangezien de KSB-verhoging niet op dezelfde directe wijze een-op-een doorberekend kan worden in een prijs. Het product bestaat uit het aanbieden van kansspelen die een minimale (en maximale) inzet hebben. Maar dit is wat anders dan de prijs van het product. De gast bepaalt bij Holland Casino zelf hoeveel hij/zij inzet bij ieder gokje dat wordt gewaagd. Als de KSB met 7,3%-punt wordt verhoogd vertaalt zich dit niet een-op-een door in een hogere inzet door gasten en daarmee een hoger bruto spelresultaat voor Holland Casino.

Door dit principe bij kansspelen is er geen sprake van een direct effect op het verhogen van de omzet door middel van het verhogen van een prijs. We kunnen alleen indirect een beperkte invloed uitoefenen op deze omzet. Om de KSB op een indirecte wijze te verhalen op onze gasten (veilig en verantwoord) kunnen we bijvoorbeeld wel het huispercentage aanpassen (verlagen Return To Player, RTP), de minimale inzet op speeltafels verhogen of entreegelden gaan heffen. Hier is op indirecte wijze wel een zekere prijselasticiteit van toepassing. Let wel, door het type gasten en hun spelgedrag kan dit zowel positief als negatief uitwerken en is het zeer de vraag of de omzet hierdoor wordt verhoogd (en geen negatief effect heeft) en zo ja, dan zal het positieve effect naar verwachting heel beperkt zijn.

Door het huispercentage te verhogen wordt in de basis het spel minder aantrekkelijk gemaakt met als doel om mogelijkerwijs meer inkomsten te genereren. Hetzelfde geldt voor verhogen van tafelminima en/of het heffen van entreegelden. Door het verhogen van de RTP zullen spelers met

een vast budget sneller uitgespeeld zijn, wat in principe geen meeropbrengsten met zich meebrengt voor Holland Casino en wel een negatievere ervaring voor de gast tot gevolg kan hebben en een mindere besteding op het gebied van Food & Beverage vanwege een kortere verblijfsduur. Spelers die vooral graag een bepaalde tijdsduur willen spelen kunnen door hogere huispercentages en tafelminima eventueel wel meer inkomsten voor het casino genereren, mits ze daartoe bereid zijn en de huispercentages accepteren. Niet uit te sluiten valt dat de hoogste acceptatiegraad zit bij de gasten zijn die kwetsbaar zijn en bij wie je die indirecte druk eigenlijk niet zou willen uitoefenen.

Verbeteren huisvoordeel

De spelvoorwaarden van tafelspelen kunnen aangepast worden ter verkrijging van een beter huispercentage. Door regels in het spelreglement aan te passen (met name kaartspelen) of een dubbele '0' toe te voegen bij roulette, hetgeen investeringen met zich meebrengt, wordt de RTP lager en verdient het casino per inzet gemiddeld meer. Deze aanpassingen bij tafelspelen zijn echter zeer zichtbaar voor de gast en kunnen daarmee een negatief effect teweegbrengen; dus een omzetvermindering als gasten dit niet accepteren. Daarnaast heeft Holland Casino 5 vestigingen in de grensregio, die concurreren met buitenlandse casino's. De ervaring leert dat gasten relatief gemakkelijk overstappen als de voorwaarden gunstiger zijn bij andere casino's. Ook een verschuiving naar het illegale circuit behoort tot één van de mogelijke consequenties.

Aanpassingen in de RTP van speelautomaten zijn minder zichtbaar voor de gast, hoewel dergelijke aanpassingen wel kunnen leiden tot zichtbaar lagere jackpotstanden en minder bonusspellen. Beide zaken zetten de winbeleving onder druk. Een verlaging van RTP leidt niet per definitie tot een hogere opbrengst. Aanpassing van het huispercentage zal voor een grote groep gasten geen aanpassing van de uitgaven tot gevolg hebben, maar wel resulteren in minder speeltijd en in het verlengde daarvan een potentiële lagere gasttevredenheid.

Kleine aanpassingen in het uitkeringspercentage kunnen mogelijkerwijs voorzichtig doorgevoerd worden, maar let wel, de casino's in onze omringende landen en veel online aanbieders in Nederland hebben een hogere RTP-instelling dan de kansspelautomaten van Holland Casino. In omgevingen met meer concurrentie in de markt, ligt het door Holland Casino gehanteerde RTP-percentage beduidend hoger. Verlies van omzet door een lagere RTP is dan ook reëel.

In de internationale casino-industrie is weinig bekend over de omvang van deze indirecte prijselasticiteit. Er is ook weinig wetenschappelijk onderzoek beschikbaar. Wel staat vast dat er volop alternatieven zijn voor een gezellig avondje uit. De verwachting is dat juist de gasten die komen voor de sfeer, het entertainment een alternatief zullen gaan overwegen.

Wat verwacht Holland Casino dan wel te kunnen realiseren?

In een markt, waar de gemiddelde besteding per gast jaarlijks slechts meegroeit met de inflatie, is een meerjarige groei van 2% realistisch. Een KSB verhoging van 7,3%-punt betekent een additionele kostenpost van 5.1.1c per jaar. 5.1.1c

5.1.1c

To: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]
Cc: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl]
From: 5.1.2e (DB&T/AV)
Sent: Wed 8/7/2024 3:58:01 PM
Subject: RE: Bespreekpunten nota
Received: Wed 8/7/2024 3:58:03 PM

Concept van ID:3621045 5.1.2e

Ha allen,

Hierbij mijn input.

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: woensdag 7 augustus 2024 17:35
Aan: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: FW: Bespreekpunten nota

Van: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: woensdag 7 augustus 2024 17:33
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: Bespreekpunten nota

Ha allen,

Bijgevoegd zit de nota met een paar opmerkingen en bespreekpunten van onze kant voor morgen.
Ons MT heeft er nog niet naar kunnen kijken dus daar komen eventueel morgen nog punten van maar ik wou jullie dit alvast opsturen voor de meeting van morgen.

Groet,
5.1.2e

To: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]
Cc: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl]
From: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK)
Sent: Thur 8/8/2024 9:54:03 AM
Subject: RE: Consultatieparagraaf NLO en HC
Received: Thur 8/8/2024 9:54:04 AM
consultatieparagraaf NLO en HC 5.1.2e docx

Hoi 5.1.2e

In de bijlage onze suggesties voor de consultatieparagraaf, afgestemd met ons MT. Zouden jullie nog goed willen kijken naar de term rookverbod in de horeca? Dit is al in 2008 ingegaan, maar ik vermoed dat jullie het rookverbod in de casino's bedoelen.

Hoor het graag als jullie nog verdere vragen hebben!

Groetjes,
5.1.2e

Van: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: woensdag 7 augustus 2024 13:38
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: RE: Consultatieparagraaf NLO en HC

Zoals zojuist besproken met 5.1.2e

Van: 5.1.2e (DB&T/AV)
Verzonden: woensdag 7 augustus 2024 11:38
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: Consultatieparagraaf NLO en HC

Ha collega's,

Het leek ons goed om nog een paragraafje over de staatsdeelnemingen op te nemen bij de advies- en consultatieparagraaf bij de wetswijziging. Hierbij de voorzet.

Het Belastingplan gaat richting MR, dus zouden jullie **hier vandaag** nog een reactie op willen geven?

Alvast dank!

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: vrijdag 2 augustus 2024 15:24
Aan: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e van (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl> 5.1.2e

5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: RE: Afstemmen bespreeknota kansspelen

Hi 5.1.2e

Veel dank voor het delen van de concept nota, wordt gewaardeerd. In de bijlage kun je onze gezamenlijke suggesties vinden. Mocht je hierover vragen hebben of meer toelichting bij willen hebben, laat het dan gerust weten, wij zijn aankomende week beschikbaar.

Met vriendelijke groeten!

Team NLO en team HC

Van: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: woensdag 31 juli 2024 10:34
Aan: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: Afstemmen bespreeknota kansspelen

Ha allen,

In aanloop naar een gesprek met de stas op 9 of 12 augustus wordt een bespreeknota opgesteld waarin een alternatieve variant voor het verhogen van de kansspelbelasting wordt besproken.
Bijgevoegd vinden jullie de opzet voor de nota waarin wij adviseren het tarief niet verder te verhogen dan 37,8% en een voorstel doen om het tarief in 2 stappen te verhogen met eventuele dekkingsopties.

Kunnen jullie voor vrijdag 16:00 kijken of jullie nog opmerkingen/aanvullingen hebben bij het stuk?

Vriendelijke groet,
5.1.2e

Advies en consultatie

In het kader van de verhoging van het tarief van de kansspelbelasting is zowel gesproken met vertegenwoordigers van de kansspelaanbieders als met verslavingsdeskundigen. Vanuit de kansspelaanbieders is aangegeven dat de verhoging van de kansspelbelasting fors drukt op het resultaat, met name bij de landgebonden sector. Ook hebben ze kritiek op de snelheid van de maatregel en de juridische houdbaarheid van de tariefverhoging. Deze verhoging komt bovenop de andere ontwikkelingen in de kansspelsector van de afgelopen jaren, zoals het rookverbod in de casino's, de sluitingen van kansspelaanbieders in het kader van de COVID-19-pandemie, de implementatie van het CRUKS, de toenemende druk vanuit (nieuwe) wet- en regelgeving sinds de openstelling van de markt voor kansspelen op afstand per 1 oktober 2021, de toegenomen inflatie en de stijging van de loonkosten. Ook is het niet altijd mogelijk om de verhoging van de kansspelbelasting door te belasten aan de speler. Volgens de kansspelaanbieders zal de tariefverhoging gevolgen hebben voor de aantrekkelijkheid van het spelaanbod en de bedrijfsresultaten. Ook waarschuwen ze voor een lagere kanalisatiegraad als gevolg van de tariefverhoging, dat wil zeggen een verschuiving van spelers die spelen bij het legale aanbod naar het illegale aanbod voor kansspelen.

Aanvullend hierop geven staatsdeelnemingen Holland Casino (HC) en Nederlandse Loterij (NLO) aan dat door de tariefverhoging het resultaat, de continuïteit en het verdienvermogen onder druk komen te staan. Voor beide ondernemingen zal de tariefverhoging op korte termijn resulteren in minder ontvangsten voor de staat. In het geval van NLO zullen er ook er ook minder afdrachten zijn aan de goede doelen en de sport. De staatsdeelnemingen geven aan mogelijk een beroep te zullen doen op steun van de aandeelhouder(s), in dit geval de staat.

Volgens verslavingsdeskundigen is een kostenverhoging over het algemeen een effectief middel om te voorkomen dat nieuwe groepen beginnen met een verslavend middel of activiteit, zoals roken. Dit zou ook mogelijk kunnen zijn bij kansspelen. Een hoger tarief kan dus een preventieve werking hebben om kansspelverslaving te voorkomen. Ook zou een hoger tarief de speelbonussen kunnen verminderen, die ertoe leiden dat nieuwe spelers worden aangetrokken en mogelijk verslaafd raken. De verslavingsdeskundigen zien minder risico op een lagere kanalisatiegraad. Illegaal aanbod is onaantrekkelijker dan legaal aanbod, omdat het niet gereguleerd is en er minder bescherming is voor de consument. De grote groep spelers speelt liever op de legale markt. Kansspelverslaafden zijn daarentegen wel vatbaarder om over te stappen naar de illegale markt.

Analyse mogelijke staatssteun Holland Casino – versie 9 augustus '24

A. Hypothese

- In de budgettaire bijlage bij het hoofdlijnenakkoord van PVV, NSC, VVD en BBB staat een structurele verhoging van de kansspelbelasting (KSB) met 7,3 procentpunt, van 30,5% naar 37,8%, vanaf 1 januari 2025.
- Deze aangekondigde verhoging van de KSB heeft een substantiële impact op de staatsdeelneming Holland Casino (HC). HC staat voor een liquiditeitsvraagstuk op de korte termijn en een solvabiliteitsvraagstuk op de lange termijn.
- Bij ongewijzigd beleid komt HC volgend jaar in de acute liquiditeitsproblemen omdat zij de voorwaarden voor haar kredietfaciliteit schendt. Om dit op te lossen kan de staat steun verlenen in de vorm van een garantie, lening of kapitaalstorting.
- Deze steun zou niet het probleem kunnen oplossen dat HC bij ongewijzigd beleid op de lange termijn verlieslatend blijft. De managementinterventies van HC zijn cruciaal om dit op te lossen. Alleen met periodieke subsidies voor het bieden van publieke dienstverlening op de land gebaseerde markt zou de staat ook het solvabiliteitsprobleem van HC kunnen oplossen.
- Idealiter is steun marktconform zodat deze niet kwalificeert als staatssteun. Marktconforme steun dient echter aan bepaalde voorwaarden te voldoen, bijvoorbeeld dat een onderneming niet in acute financiële moeilijkheden verkeert.
- Als de steun niet marktconform is moet de Europese Commissie (EC) instemmen met staatssteun. Het is niet waarschijnlijk dat de EC dit doet omdat HC ook met haar land gebaseerde activiteiten opereert op een vrije markt. Mogelijk kan beargumenteerd worden dat de steun nodig is om het publieke belang op de land gebaseerde markt te beschermen.
- Voor marktconforme steun en staatssteun gelden nationaal en in de EU vaste proces en relatief lange doorlooptijden. Als er steun verleent moet worden, moet hier in september een start mee worden gemaakt.

B. Situatie Holland Casino

- 5.1.1c
- 5.1.1c
- 5.1.1c
- 5.1.1c
- 5.1.1c

C. Steun verlenen

a. Verantwoordelijkheid staat

- De staat is 100% aandeelhouder van HC. Naast het borgen van het publiek belang van het kansspelbeleid via het aandeelhouderschap (i. het beschermen van de consument, ii. het voorkomen van kansspelverslaving en iii. het tegengaan van aan kansspel gerelateerde criminaliteit en fraude), draagt de staat de zorg om de continuïteit van de onderneming te borgen.

Voor de verlengen van het bankconvenant zouden de banken mogelijk een garantie van de staat als aandeelhouder kunnen verlangen.

b. Mogelijke vormen van steun voor HC

- Er zijn diverse vormen van steun. De vorm die het beste past is afhankelijk van de specifieke behoefte van HC:
  - De staat kan een garantie afgeven om eventuele schulden te betalen in het geval van (een aankomend) faillissement. Hier ontvangt de staat een vergoeding voor. Dit beperkt het risico voor commerciële financiers van HC.
  - De staat kan HC voorzien van een lening om haar financieringsbehoefte te overbruggen. De staat ontvangt rente op deze lening.
  - De staat kan risicokapitaal investeren in HC. Met dit risicokapitaal kan HC haar financieringsbehoefte overbruggen. De staat ontvangt rendement op deze investering.
  - De staat kan HC voorzien van subsidies om haar maatschappelijke taken te financieren. Er moeten dan wel maatschappelijke taken geïdentificeerd worden.
- Voor de eerste drie vormen van steun is het van belang dat HC structureel weer rendabel wordt met de verhoging van de KSB. Het zijn slechts manieren om een tijdelijk financieringstekort op te vangen en te voorkomen dat HC door haar banksaldo ondergrens en net debt/EBITDA ratio duikt.
- Het verstrekken van een subsidie lijkt niet aannemelijk omdat Holland Casino zo structureel afhankelijk wordt van bijdragen van de staat. Ook een storting van risicokapitaal is niet aannemelijk omdat dit meer past bij een investering in activa met een bepaalde *return on investment*.

D. Staatssteun of marktconforme steun

a. Mogelijkheden staatssteun

- Staatssteun is in beginsel verboden, maar mag als er sprake is van een vrijstelling, het onder een maximum blijft (300k per 3 belastingjaren) of de EC toestemming geeft.
- Er zijn vrijstellingen voor diverse sectoren, maar er is geen vrijstelling voor kansspelsector. Ook kunnen er uitzonderingen worden gemaakt voor Diensten van Algemeen Economische Belang (DEAB). Hier kan gebruik van worden gemaakt als de staat een onderneming compensatie geeft voor diensten van algemeen economisch belang die de onderneming niet zelf kan financieren. Hiervoor is echter wel een vorm van marktfalen vereist. Dit is het geval wanneer de markt de diensten onvoldoende oppakt of deze niet tegen maatschappelijk aanvaardbare voorwaarden verricht. Dat is niet het geval bij kansspelen, ook niet de landgebaseerde kansspelen. De landgebaseerde kansspelen zouden in geval van faillissement van HC namelijk ook gegund kunnen worden aan een andere partij.
- Een maatregel kwalificeert als staatssteun als aan alle opeenvolgende criteria uit tabel 1 wordt voldaan.

Tabel 1: Criteria staatssteun

Criterium	HC	Opmerkingen
er is sprake van een maatregel die aan een onderneming een selectief voordeel verschaft	Mogelijk.	Als de staat als een commerciële aandeelhouder en marktconform zou handelen is er geen sprake van staatssteun.
dit voordeel wordt uit staatsmiddelen bekostigd	Ja.	
dit voordeel vervalst de mededinging of dreigt deze te vervalsen	Ja.	Er is hier geen sprake van als de markt voor concurrentie wordt afgeschermd. Dit is het geval bij een wettelijk monopolie. Holland casino heeft een wettelijk monopolie voor land gebaseerde kansspelen. De EC heeft echter geoordeeld dat landgebaseerde en online casino's op dezelfde kansspel markt actief zijn. Hierdoor moeten we de activiteiten van Holland casino zien als concurrerend op de markt van kansspelen.
dit voordeel kan het	Ja.	Zie hierboven.

handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden		

b. Marktconform handelen

- Economische transacties die worden aangegaan door overheidsinstanties verlenen geen voordeel, en daarmee geen staatssteun, indien zij marktconform verlopen. Het basisconcept dat de EC hanteert bij het bepalen of een transactie marktconform is dat de gedragingen van overheidsinstanties vergelijkbaar moeten zijn met die van vergelijkbare particuliere economische spelers onder normale marktomstandigheden.
- Wanneer de transactie plaatsvindt op gelijke voet (pari passu) tussen overheidsinstanties en private partijen kan direct worden vastgesteld of er sprake is van marktconformiteit. In deze casus is er echter geen andere aandeelhouder dus de pari passu methode ligt hier niet voor de hand. Er kan wel worden gekeken naar de voorwaarden die de andere financiers van HC stellen. Echter dient de staat als aandeelhouder ook andere belangen, zoals het terugverdienen van eerdere investeringen, mee te nemen.
- Om te beoordelen of de staatsmiddelen onder dezelfde voorwaarden worden verstrekt als middelen van een commerciële partij, zijn meerdere methoden:
    - Benchmarking van de transactie met vergelijke economische transacties, bijvoorbeeld voor vergelijkbare ondernemingen, type, markt en financieel risico.
    - Waarderingsmethode, bijvoorbeeld op basis van een rapport van een externe deskundige.

c. Voorwaarden marktconforme steun

i. in de vorm van een garantie

- De EC verwacht dat een garantie aan onderstaande voorwaarden voldoet om staatssteun uit te sluiten;
    - de kredietnemer verkeert niet in financiële moeilijkheden. Hiervoor heeft de EC specifieke voorwaarden opgesteld. Zie bijlage 2.
    - de omvang (maximum en tijd) van de garantie valt goed te meten op het tijdstip van toekenning.
    - de garantie dekt niet meer dan 80% van de uitstaande lening of andere financiële verplichting (exclusief obligaties). Daarnaast moet aan twee voorwaarden worden voldaan:
        - wanneer de omvang van verplichting afneemt, moet het gegarandeerde bedrag in evenredigheid afnemen;
        - verliezen moeten evenredig en op dezelfde wijze door zowel de kredietgever als de garant worden gedragen.
    - voor de garantie wordt een marktconforme premie betaald. Hier kan een externe economische adviseur voor worden ingeschakeld.

ii. in de vorm van een lening

- Voor een lening dient een marktconforme rente te worden betaald.

iii. in de vorm van een kapitaalstorting

- Een kapitaalstorting kan marktconform zijn als er een rendement tegenover staat zoals een private aandeelhouder zou eisen. De kapitaalstorting moet dus worden gedaan met het oog op (het behoud van) de middellange of lange termijn waarde/winstgevendheid van zijn onderneming. Dit kun je beide kanten op redeneren, voor of tegen een kapitaalstorting.

E. Proces rond steun verlenen

a. Marktconforme steun

i. Europese Commissie

- Er is geen proces op het moment dat het marktconforme steun betreft. Wel is het van belang om de argumentatie waarom het marktconform is ex ante vast te leggen. De EC kan ex post (bijv. n.a.v. een klacht of op eigen initiatief) een onderzoek instellen naar de steun. We hebben dan

een sterker verhaal als we kunnen aantonen dat we ex-ante hebben getoetst of de steun marktconform is.

ii. Nationaal

1. Toetsingskader risicoregelingen (financieel proces)

- Conform het beleidskader risicoregelingen (dat onderdeel uitmaakt van de begrotingsregels 2022-2025) vindt besluitvorming over een nieuwe risicoregeling (garantie, lening en achterborgstelling) en/of aanpassing van een bestaande risicoregeling plaats aan de hand van het Toetsingskader Risicoregelingen. Dit toetsingskader geldt alleen voor garanties of leningen die marktconform zijn. Als deze niet marktconform zijn gaat het om een uitgave en geen risicoregelgeving.
- Het toetsingskader ziet er als volgt uit. Zie bijlage 2 voor het volledige toetsingskader.
    - Probleemstelling en rol van de overheid
    - Risico's en risicobeheersing
    - Vormgeving
- Nadat het toetsingskader is ingevuld en afgestemd met de IRF moet het geagendeerd worden in de Ministerraad. Besluitvorming gebeurt in principe bij het Hoofdbesluitvormingsmoment in april. Dus in september starten met het proces. Als er een situatie is waarbij het opzetten of wijzigen van een regeling niet kan wachten, dan kan in overleg met de IRF worden bezien of het toetsingskader separaat (op een ander moment) aan de Ministerraad verzonden kan worden ter besluitvorming in combinatie met, indien van toepassing, een incidentele suppletoire begroting.
- Het departement is verantwoordelijk voor de implementatie van een risicoregeling en legt conform de instructies in de Rijksbegrotingvoorschriften verantwoording af. Verder zorgt het departement voor de data ten behoeve van de miljoenennota en het financieel jaarverslag. Ook is het departement verantwoordelijk voor de evaluatie van de regeling.

2. Voorhangprocedure (privaatrechtelijk proces)

- Bij het verlenen van bepaalde financiële steun moet er ook gekeken worden of dit een handeling is die voorgehangen moet worden bij beide Kamers.[1] Dit is bijvoorbeeld het geval bij het verstrekken van eigen vermogen, leningen met wezenlijke kenmerken van eigen vermogen of garanties ten aanzien van de omvang van het eigen vermogen bij een privaatrechtelijke rechtspersoon (in dit geval HC). Ook het overnemen van schuldtitels is een handeling die moet worden voorgehangen.
- Er is sprake is van een dergelijke handeling dan moet dit schriftelijk worden voorgelegd aan beide Kamers. Zij hebben dan 30 dagen de tijd om vragen te stellen of inlichtingen te vragen. Pas na deze 30 dagen mag de handeling worden uitgevoerd. Indien er om inlichtingen wordt verzocht, mag de handeling pas plaatsvinden na 14 dagen dat de inlichtingen zijn verstrekt.

b. Staatssteun

i. Europese Commissie

- De EC moet goedkeuring geven voordat de steun aan Holland Casino wordt verstrekt. Dit is een langdurig en complex traject. Dit duurt ongeveer 6 tot 12 maanden.
- DJZ twijfelt of de EC goedkeuring van een steunmaatregel zou geven omdat;
    - Belastingen houden verband met de inherente kosten van de economische activiteit, waarbij het uitgangspunt altijd is dat deze door de onderneming zelf worden gedragen.
    - Ook treft de verhoging van de kansspelbelasting de hele sector: één onderneming daarvoor compenseren met een bepaalde vorm van staatssteun zou in de ogen van de EC een serieuze verstoring van de markt betekenen.
    - Dit soort individuele steun is normaal gesproken gebaseerd op het stimuleren van bepaalde economische activiteiten (bijvoorbeeld in het kader van de energietransitie), het belang van de onderneming voor de economie (zoals bijvoorbeeld de steun aan KLM tijdens de COVID-crisis), of het ontwikkelen van achtergestelde regio's. Van dit soort belangen is hier geen sprake.

[1] Artikel 4.7 van de Comptabiliteitswet 2016

ii. Nationaal

- Het toetsingskader risicoregelingen wordt niet gebruikt, maar het afstemmingsproces met de IRF en de besluitvormingsmomenten blijven hetzelfde.
- De voorhangprocedure dient gebruikt te worden. Zie hiervoor onder het kopje marktconforme steun.

Bijlage 1

Tabel 1: geen verhoging KSB

(x mln. euro)	Actual	Actual	FC1	Meerjarenprognose			
	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bruto baten landbased	5.1.1c						
Bruto baten online							
EBITDA							
EDITDA (excl. IFRS16, frozen GAAP)							
Netto resultaat (voor vpb)							
Schatting aflossing belastingschuld							
Banksaldo (max. -112 mln.)							
Net Debt/EBITDA ratio (max 2,5)							

Tabel 2: verhoging KSB en ongewijzigd beleid

(x mln. euro)	Actual	Actual	FC1	Meerjarenprognose			
	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bruto baten landbased	5.1.1c						
Bruto baten online							
Verhoging ksb 7,3%							
EBITDA							
EDITDA (excl. IFRS16, frozen GAAP)							
Netto resultaat (voor vpb)							
Schatting aflossing belastingschuld							
Banksaldo (max. -112 mln.)							
Net Debt/EBITDA ratio (max 2,5)							

Tabel 3: verhoging KSB en geen aflossing staatsschuld

(x mln. euro)	Actual	Actual	FC1	Meerjarenprognose			
	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bruto baten landbased	5.1.1c						
Bruto baten online							
Verhoging ksb 7,3%							
EBITDA							
EDITDA (excl. IFRS16, frozen GAAP)							
Netto resultaat (voor vpb)							
Schatting aflossing belastingschuld							

Banksaldo (max. -112 mln.)							
Net Debt/EBITDA ratio (max 2,5)							

5.1.1c

Bijlage 2: definitie onderneming in moeilijkheden

Een onderneming wordt als onderneming in moeilijkheden beschouwd indien zich ten minste één van de volgende omstandigheden voordoet:

a) in het geval van een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid: meer dan de helft van haar geplaatste aandelenkapitaal is verdwenen door de opgebouwde verliezen. Dit is het geval wanneer het in mindering brengen van de opgebouwde verliezen op de reserves (en alle andere elementen die doorgaans worden beschouwd als een onderdeel van het eigen vermogen van de onderneming), een negatief cumulatief bedrag oplevert dat hoger is dan de helft van het geplaatste aandelenkapitaal;

b) in het geval van een onderneming waarin ten minste een aantal van de vennoten onbeperkt aansprakelijk zijn voor de schulden van de onderneming: meer dan de helft van het kapitaal van de onderneming zoals dat in de boeken van de onderneming is vermeld, is door de gecumuleerde verliezen verdwenen;

c) tegen de onderneming loopt een collectieve insolventieprocedure of de onderneming voldoet volgens het nationale recht aan de criteria om, op verzoek van haar schuldeisers, aan een collectieve insolventieprocedure te worden onderworpen;

d) in het geval van een onderneming die geen kmo is: wanneer de afgelopen twee jaar:

i) de verhouding tussen de schulden en het eigen vermogen van de onderneming meer dan 7,5 bedroeg, en

ii) de op basis van de EBITDA bepaalde rentedekkingsgraad van de onderneming lager lag dan 1,0

Bijlage 3: toetsingskader risicoregelingen

Probleemstelling en rol van de overheid

1. Wat is het probleem dat aanleiding is voor het beleidsvoorstel?

2. Waarom rekent de centrale overheid het tot haar verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen?

3. Is het voorstel voor de risicoregeling:

a. ter compensatie van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt, en/of

b. het beste instrument waarmee een optimale doelmatigheidswinst kan worden bewerkstelligd ten opzichte van andere beleidsinstrumenten Maak een vergelijking met alternatieve beleidsinstrumenten.

4. Op welke wijze wordt het nieuw aan te gane risico gecompenseerd door risico's vanuit andere

risicoregelingen binnen de begroting te verminderen?

Risico's en risicobeheersing

5. Wat zijn de risico's van de regeling voor het Rijk:

a. Wat is het totaalrisico van de regeling op jaarbasis Kent de regeling een totaalplafond?

b. Hoe staan risico en rendement van de regeling tot elkaar in verhouding?

c. Wat is de inschatting van het risico voor het Rijk in termen van waarschijnlijkheid, impact, blootstellingduur en beheersingsmate?

6. Welke risicobeheersende en risicomitigerende maatregelen worden getroffen om het risico voor het Rijk te minimaliseren Heeft de budgettair verantwoordelijke minister voldoende mogelijkheden tot beheersing van de risico's , ook als de regeling op afstand van het Rijk wordt uitgevoerd?

7. Bij complexe risico's hoe beoordeelt een onafhankelijke expert het risico van het voorstel en de risicobeheersende en risicomitigerende maatregelen van Rijk?

Vormgeving

8. Welke premie wordt voorgesteld en hoeveel wordt doorberekend aan de eindgebruiker Is deze premie kostendekkend en marktconform. Zo nee, hoeveel budgettaire ruimte wordt het door het vakdepartement specifiek ingezet?

9. Hoe wordt de risicovoorziening vormgegeven?

10. Welke horizonbepaling wordt gehanteerd (standaardtermijn is maximaal 5 jaar)?

11. Wie voert de risicoregeling uit en wat zijn de uitvoeringskosten van de regeling?

12. Hoe wordt de regeling geëvalueerd, welke informatie is daarvoor relevant evaluatie en hoe wordt een deugdelijke evaluatie geborgd?

To: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl]
Cc: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl]; 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl]
From: 5.1.2e (AFP/ANALYSE)
Sent: Fri 8/9/2024 2:49:06 PM
Subject: RE: nota KSB
Received: Fri 8/9/2024 2:49:09 PM
NO. Voorbereiding gesprek kansspeldeelnemingen over verhoging kansspelbelasting...docx
bijlage 2. Memo Holland Casino impact verhoging kansspelbelasting 2024.pdf

Ha allen,

Hierbij de memo met een aantal aanvullingen van onze kant.
5.1.1c 5.1.1c 5.1.1c 5.1.1c Dit staat op de laatste pagina van het stuk onder *5. Zeer beperkte afwenteling op consument* onder het stukje tafelspel. Ik zou dit getal noemen zodat de stas ook een beeld heeft hoeveel HC eventueel op kan halen met interventies die de omzet verhogen.

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Verzonden: vrijdag 9 augustus 2024 13:59
Aan: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: FW: nota KSB

En nu met de collega's in cc erbij, had net te snel op verzendknop geklikt

---

Van: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK)
Verzonden: vrijdag 9 augustus 2024 13:58
Aan: 5.1.2e (DB&T/AV) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e 5.1.2e (AFP/ANALYSE) 5.1.2e @minfin.nl>
CC: 5.1.2e (FIN/DEELNFTK) 5.1.2e @minfin.nl>
Onderwerp: nota KSB

Hi 5.1.2e

Zoals vanochtend besproken, bijgaand (ook met veel dank aan 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e) de concept nota KSB voor het gesprek as woensdag 14 aug. We hebben geprobeerd zo goed mogelijk wat we gisteren bespraken in de nota te verwerken.

Lukt het jullie om vandaag jullie eerste reactie te geven? Dan kunnen we dat alvast verwerken en einde dag een conceptversie voor het MT gereed hebben (nog niet in de parafeerlijn) die jullie vervolgens weer kunnen delen met jullie MT en wij met ons MT (we willen het MT deadline van maandag 12u meegeven, want moet uiterlijk 15.15 bij 5.1.2e in digidoc zijn).

Bijgevoegde versie is de versie zonder de managementinterventies van HC, omdat we deze informatie pas zondag(avond) ontvangen. De tekst voor de nota wordt hierop maandag aangevuld 5.1.2e en 5.1.2e.

Dank alvast!

Mvgr.,

5.1.2e

MEMO

10 augustus 2024

BEDRIJFSGEVOELIGE INFORMATIE

VERTROUWELIJK

Aan
Ministerie van Financiën, directie Financieringen

Van
Raad van Bestuur Holland Casino

Betreft
Pakket managementinterventies ten gevolge van de aangekondigde ksb-verhoging

1. Inleiding en summary Holland Casino. Validatie EYParthenon.

Inleiding

Het nieuwe kabinet heeft in het hoofdlijnenakkoord aangekondigd voornemens te zijn per 1 januari 2025 de kansspelbelasting (ksb) te verhogen met 7.3%-punt van 30,5% naar 37,8%. Door het ministerie van Financiën is becijferd dat dit jaarlijks zo'n 5.1.1c aan extra belastinginkomsten zou moeten opleveren.

Over 2022 respectievelijk 2023 heeft Holland Casino 5.1.1c respectievelijk 5.1.1c aan ksb afgedragen.[1] Over 2024 verwacht Holland Casino 5.1.1c ksb af te dragen.[2] Holland Casino heeft berekend dat de aangekondigde ksb-verhoging óf leidt tot een additionele lastenverzwaring van zo'n 5.1.1c 5.1.1c per jaar óf betekent dat Holland Casino per jaar bijna 5.1.1c aan extra baten moet gaan generen (waar na aftrek van de ksb dan nog zo'n 5.1.1c van resteert). Dit laatste impliceert een batengroei van 5.1.1c Dat valt niet te halen uit de bestaande groep spelers.

Zonder managementinterventies duikt Holland Casino als gevolg van deze verhoging niet alleen direct diep in de rode cijfers, maar dreigt de onderneming eveneens onfinancierbaar te worden. Ter vergelijking. Voor corona kwam het resultaat voor vennootschapsbelasting (vpb) in 2019 nog uit op € 5.1.1c In de herstelfase na corona bedroeg dit in 2023 5.1.1c Over 2024 wordt als gevolg van verdere kostenstijgingen (met name prijsindexaties en cao-verhogingen) een resultaat voor vpb verwacht van 5.1.1c En hier komt dan het effect van de aangekondigde kansspelverhoging nog eens overheen.

Management summary

Holland Casino heeft allerlei maatregelen geïnventariseerd om te bezien of het haalbaar is om deze extra tientallen miljoenen volledig en structureel op te brengen en tegelijkertijd levensvatbaar te blijven, zonder daarbij afbreuk te doen aan de maatschappelijke opdracht van Holland Casino. De uitkomst van deze exercitie is dat dit niet reëel is.

De kostentoename als gevolg van de verhoging van de ksb kan niet op een verantwoorde wijze door Holland Casino worden geabsorbeerd. Dat snijdt te diep en gaat daarnaast ten koste van de maatschappelijke opdracht van Holland Casino, namelijk het aanbieden van verantwoord en veilig spel. De reden van bestaan. Tevens staat hierdoor de decennialange reputatie van Holland Casino als gastvrije organisatie op het spel.

5.1.1c

[1] De ksb bedroeg over 2022 5.1.1c en over 2023 5.1.1c. In 2022 bedroegen de totale bruto baten van Holland Casino 5.1.1c en in 2023 5.1.1c

[2] De ksb bedraagt over 2024 5.1.1c. In 2024 wordt verwacht dat de totale bruto baten van Holland Casino uitkomen op 5.1.1c 5.1.1c

Na bijna 50 jaar Holland Casino is de continuïteit van het bedrijf serieus in het geding.
Dit komt door een bijzonder ongelukkige combinatie van een herstelfase na corona, de ongekende omvang van de ksb-verhoging en de snelheid waarmee deze wordt ingevoerd.

Zelfs als Holland Casino per direct alles op alles zet om alle maatregelen uit het pakket zo snel als mogelijk te treffen dan nog gaat dat dit er niet voor zorgen dat al deze maatregelen per 1 januari 2025 financieel effect sorteren. Ook vanuit organisatorisch perspectief is het niet haalbaar alle maatregelen parallel uit te voeren. Meer invoeringstijd is in ieder geval geboden. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met allerlei doorlooptijden, onder meer in verband met de betrokkenheid van de OR en/of de vakbonden, de tijdige inroostering van personeel, het overleg met externe stakeholders en/of het doen van investeringen die op termijn efficiency teweeg gaan brengen.

Maar met een vertraagde/gefaseerde invoering alleen is Holland Casino er niet. Holland Casino heeft als fysieke casino-organisatie, in vergelijking tot bijvoorbeeld de loterijen en online, een relatief hoge kostenstructuur. Onder meer door het in eigendom hebben c.q. huren van panden en kansspelautomaten en beschikken over een uitgebreid personeelsbestand.

Het bedrijf staat voor de maatschappelijke opdracht die Holland Casino te vervullen heeft. In dat licht kunnen met veel pijn en moeite de eerste 5.1.1c als het moet door Holland Casino structureel worden opgevangen, maar daarna is de rek er echt uit.

5.1.1c

5.1.1c

2. Recente verleden

Holland Casino stond er in 2019 robuust voor. De resultaten waren uitstekend en het bedrijf had goede lange termijn vooruitzichten. Dit veranderde in de jaren die erop volgden. In 2020 en 2021 zijn de veertien vestigingen van Holland Casino in totaal ruim tien maanden gesloten geweest en in de overige maanden met vergaande beperkingen geconfronteerd. Het dividend dat over 2019 zou worden uitgekeerd aan de aandeelhouder is in plaats daarvan ingezet ter bewaking van de eigen liquiditeitspositie. Dit kon niet verhinderen dat er een forse belastingschuld ontstond, investeringen werden uitgesteld, tijdelijke contracten niet werden verlengd en er werd flink geherstructureerd.

De jaren 2022 en 2023 die daarop volgden stonden in het teken van herstel. Voor wat betreft personeel, bezoekers en financiële gezondheid. Maar al snel bleek dat de wereld na corona niet langer hetzelfde was. De bruto baten van de vestigingen zijn niet meer teruggekeerd op het niveau van 2019.

Het aantal bezoeken dat gasten gemiddeld genomen afleggen is afgenomen, de gemiddelde leeftijd van de bezoekers is gestaag toegenomen en de gemiddelde besteding staat onder druk. Ter vergelijking. In 2019 bedroeg de bruto omzet van de vestigingen 5.1.1c tegenover € 5.1.1c n 2023.

Holland Casino Online heeft stevige uitdagingen om een relevante marktpositie te behouden na een voortvarende start per oktober 2021 als aanbieder op de online kansspelmarkt.[3]

Ondertussen nemen de kosten toen. Onder meer door het herstel van de operationele bezetting, de normalisatie van het spelaanbod (openingsuren tafelspelen in de vestigingen), extra personele inzet op het hoofdkantoor (met name op gebied van het voldoen aan (veranderende) wet en regelgeving), hoge inflatie van de afgelopen jaren en stijgende CAO- en energiekosten. Dit betekent dat Holland Casino dit jaar reeds de nodige zeilen bij moet zetten om 2024 in de plus te kunnen eindigen. Bovendien heeft Holland Casino nog

5.1.1c

In de afgelopen jaren neemt de maatschappelijke acceptatie voor kansspelen af en de (wettelijke en maatschappelijke) eisen die hieraan gesteld worden toe. Dit vraagt om serieuze investeringen van Holland Casino. Vandaar dat Holland Casino er vorig najaar voor heeft gekozen de strategie vervroegd te herijken. De nieuwe strategie heeft als leitmotiv “Durven inzetten op morgen”. De maatschappij van morgen, de werknemer van morgen en de gast van morgen.

Het is een positieve keuze voor het aanspreken van andere doelgroepen om zo de gastenbase te verbreden en de gemiddelde leeftijd te verlagen. Dit kan bewerkstelligd worden door meer aandacht te besteden aan beleving, aan toegankelijkheid en aan een relevant (spel)aanbod. Het is ook een positieve keuze voor het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt, alsmede het nadrukkelijker vervullen van een meer gidsende rol richting gasten, niet op de laatste plaats ten aanzien van de zorgplicht. Holland Casino was doende deze strategie uit te rollen. De aangekondigde verhoging van de ksb vergroot de urgentie hiervan.

3. Uitgangspositie

Alvorens de aard en effecten van de managementinterventies uit het maatregelenpakket te duiden wordt allereerst benoemd waar deze maatregelen bovenop gestapeld worden.

Holland Casino werkt met financiële meerjarenprognoses. Deze worden enkele malen per jaar bijgewerkt. De meest recente exercitie is gebaseerd op Forecast 1 2024, die dateert uit eind april. Hierop zijn de verwachte going concern ontwikkelingen (autonome groei bezoekersaantallen en baten, inflatie, CAO-verhogingen, personeelsbezetting etc.) toegevoegd. Tenslotte zijn hierin de financiële bijdragen van de initiatieven vanuit de strategische herijking “Durven inzetten op morgen” opgenomen, de zogeheten strategische initiatieven. Hierin zitten ook de effecten van introductie per 1 oktober as. van online speellimieten verwerkt. Dit vormt de ‘base case’ welke als uitgangspunt dient voor alle financiële analyses.

buiten verzoek

buiten verzoek

Belangrijk om te beseffen: in de base case zijn reeds de volgende elementen verwerkt:

1. *Forecast 1 2024*
   Hierin is een flinke afslag ten opzichte van de begroting 2024 meegenomen op de bruto baten van landbased en online (na aftrek ksb zo'n 5.1.1c, die bijna volledig is gecompenseerd met kostenbesparingen op personeel, inhuurkrachten, marketing, onderhoud, energie etc. Dit betekent dat het 'laaghangende fruit' bij de kostenbesparende maatregelen grotendeels reeds is geplukt. Hieraan is de impact van introductie van stortingslimieten voor online kansspelaanbieders per 1 oktober as. toegevoegd.

2. *Going concern prognose 2025-2028*
   Deze prognose gaat uit van een meerjarige 2% autonome groei van de bruto baten vanuit de vestigingen en een vlakke batenontwikkeling online (na een eenmalige terugval in 2025).

3. *Strategische initiatieven*
   In de base case zijn de effecten van bestaande strategische initiatieven uit de herijkte strategie verwerkt. Dit betreft het doorontwikkelen van doelgroepen en het optimaliseren van het spelresultaat (verhogen tafelminima 5.1.1c en yield management[4]), wat vanaf 2025 5.1.1c EBITDA moet gaan bijdragen. Het optimaliseren van openingstijden van de zes grotere vestigingen levert eveneens 5.1.1c op per 2025. Naarmate de jaren vorderen neemt de financiële bijdrage van deze strategische initiatieven aan de base case verder toe.

Op deze base case is vervolgens het effect van de ksb-verhoging verwerkt (circa 5.1.1c per jaar),.
Dit levert het volgende financiële beeld op:

buiten verzoek

De managementinterventies uit het maatregelpakket zijn hierin nog niet verwerkt. Dit laat zien dat zonder managementinterventies de liquiditeitsbehoefte van Holland Casino sterk boven het maximum van de huidige

5.1.1c 5.1.1c

4. Opbouw

Allereerst komen de zogeheten no regret maatregelen aan bod. Maatregelen die Holland Casino gaat nemen, ook als de verhoging van de ksb wordt gefaseerd en/of verlaagd. Het zijn veelal maatregelen die reeds geïdentificeerd waren, maar die door de aangekondigde ksb-verhoging in een stroomversnelling terechtkomen en versneld worden doorgevoerd.

[4] Yield management, ook wel revenue management genoemd, is een optimalisatie-methode die de prijs van een product of dienst aanpast met de bedoeling een zo hoog mogelijk rendement te realiseren. Op basis van onderzoek wordt via het prijsmechanisme de vraag aangepast aan het beschikbare aanbod. De financiële impact van yield management in een casino is beperkt.

Daarna volgt een uiteenzetting van een set aan maatregelen die Holland Casino daarboven gaat nemen. Maatregelen die Holland Casino naar alle waarschijnlijkheid niet doorgevoerd zou hebben indien de ksb-verhoging niet op tafel had gelegen, bijvoorbeeld omdat ze strategische nadelen in zich bergen of op middellange termijn negatieve effecten sorteren, maar nu noodgedwongen wel moet doorvoeren. Deze maatregelen zullen dus hoe dan ook pijn doen.

Gevolgd door een opsomming van maatregelen die Holland Casino wel heeft overwogen, maar niet verantwoord vindt om te nemen. Of omdat de maatregel haaks staat op de recent herijkte strategie, waarmee de continuïteit van het bedrijf op termijn in het geding komt, of omdat de maatregel teveel indruist tegen de maatschappelijke rol van Holland Casino en/of tegen de rol als financiële instelling.[5] Kortom, maatregelen die in de ogen van Holland Casino het voortbestaan in gevaar brengen, doordat ze over de pijngrens heen gaan en/of (op termijn) een bedreiging vormen voor al hetgeen Holland Casino in al die jaren heeft opgebouwd.

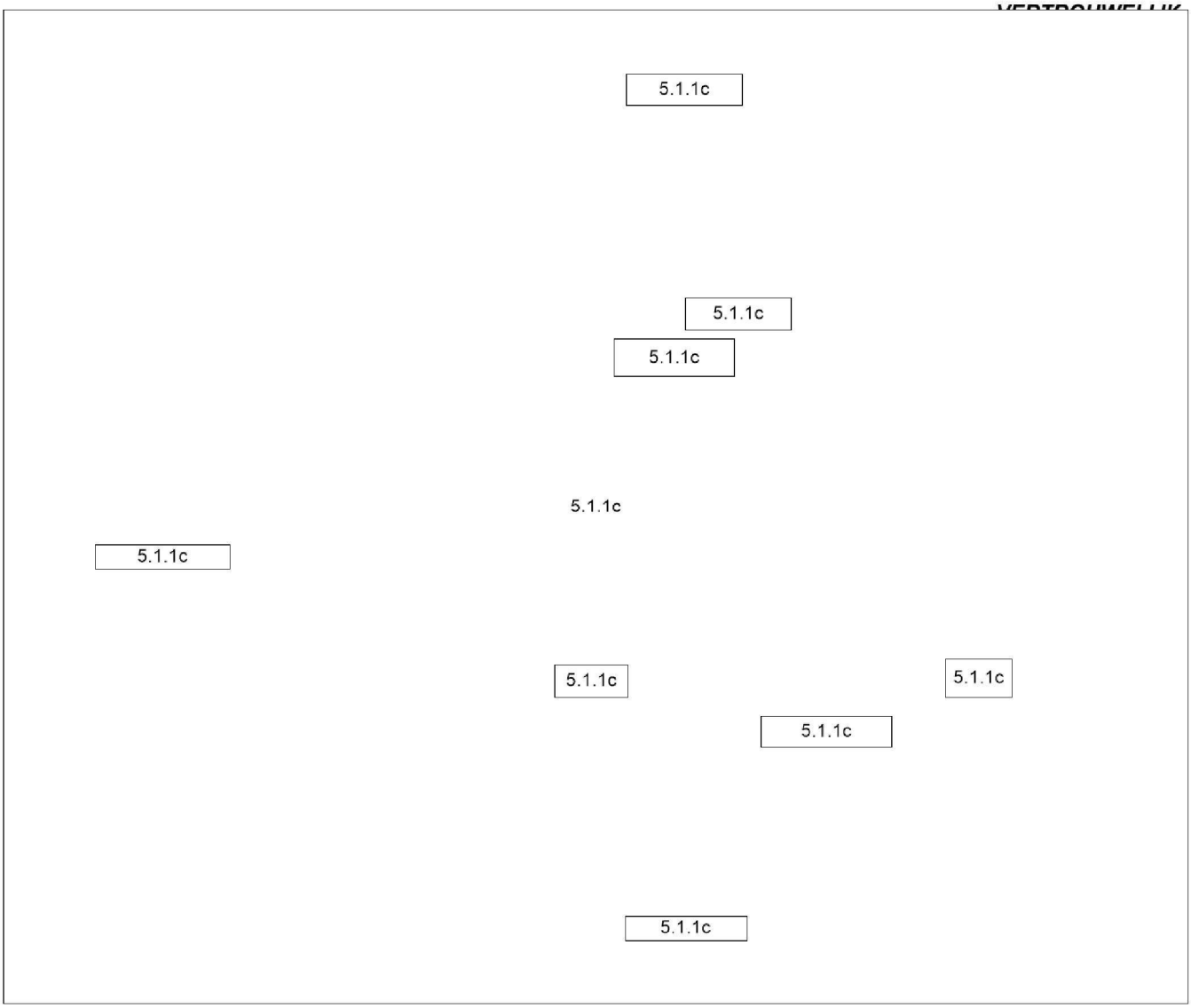
5.1.1c

[5] Holland Casino beschikt als enige kansspelaanbieder eveneens over een bankvergunning. Dit houdt in dat ook de Wet financieel toezicht (Wft) op Holland Casino van toepassing is en dat Holland Casino dus niet alleen onder toezicht staat van de Ksa, maar tevens van DNB.

Pagina's zijn geweigerd

6 - 6

5.1.1c

6. Overige maatregelen

Maatregelen die Holland Casino naar verwachting niet doorgevoerd zou hebben indien de ksb-verhoging niet op tafel had gelegen, bijvoorbeeld omdat ze strategische nadelen in zich bergen of op middellange termijn negatieve effecten sorteren, maar nu noodgedwongen wel moet doorvoeren. Deze maatregelen zullen dus hoe dan ook pijn doen.

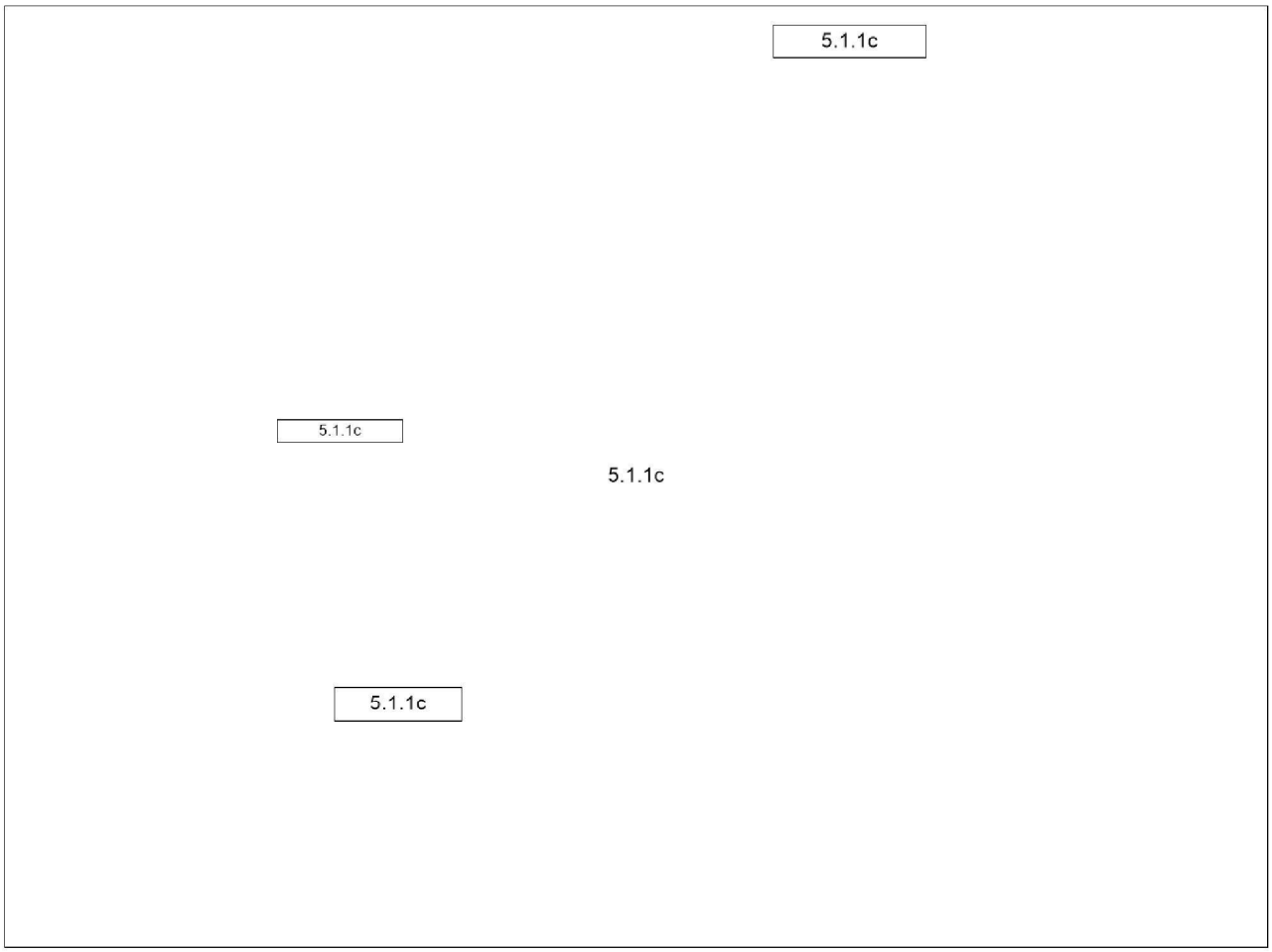
Aanpassen propositie

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

[7] Het toevoegen van een dubbel 0 brengt investeringen met zich mee.

7. Overwogen maatregelen

Maatregelen die Holland Casino wel heeft overwogen, maar niet verantwoord vindt om te nemen. Of omdat de maatregelen haaks staan op de recent herijkte strategie, waarmee de continuïteit van het bedrijf op termijn in het geding komt, of omdat de maatregelen teveel indruisen tegen onze maatschappelijke rol. Kortom, maatregelen die in de ogen van Holland Casino het voortbestaan in gevaar brengen, doordat ze over de pijngrens heen gaan en/of (op termijn) een bedreiging vormen voor alles wat Holland Casino in al die jaren heeft opgebouwd.

5.1.1c

Pagina's zijn geweigerd

10 - 12

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

9. Conclusie

Zoals reeds eerder benoemd, en ook uit de EY Parthenon rapportage blijkt, kan de kostentoename als gevolg van de verhoging van de ksb niet op een verantwoorde wijze volledig worden geabsorbeerd door Holland Casino. Het snijdt te diep, het is te pijnlijk en het grijpt te veel in.
Het gaat daarbij ten koste van de maatschappelijke opdracht van Holland Casino, namelijk het aanbieden van verantwoord en veilig spel. De reden van bestaan. Tevens staat hierdoor de decennialange reputatie van Holland Casino als gastvrije organisatie op het spel.

Indien de geïdentificeerde maatregelen allen succesvol kunnen worden doorgevoerd, dan ontstaat het volgende beeld, hetgeen als de best case kan worden beschouwd:

5.1.1c

Indien de verhoging onverkort wordt doorgevoerd zal Holland Casino uiterlijk per 1 januari 2025 verliesgevend worden en zal dat ook blijven.

Dit beeld verslechtert nog verder als we een zekere risico-afslag nemen op de maatregelen. Deze risico-afslag correspondeert per maatregel met het percentage kans op succesvolle implementatie van die maatregel. De totaaltelling van dat effect is verwerkt in de volgende most realistic case.

5.1.1c

Pagina's zijn geweigerd

14 - 14

5.1.1c

Bijlage – overzicht maatregelen

buiten verzoek

Ministerie van Financiën

14-8-24
WO 14/8 vb 14.15 - 14.30
14.30 - 15.00

TER BESPREKING– TBV AFSPRAAK WOENSDAG 14 AUGUSTUS 14.30 UUR
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Generale Thesaurie
Directie Financieringen X

5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl

5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl

Direct contact
5.1.2e
M 5.1.2e

Auteur
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

nota

Gesprek staatsdeelnemingen Holland Casino en Nederlands Loterij over verhoging kansspelbelasting

Datum
12 augustus 2024

Notanummer
2024-0000404816

Bijlagen
1. Nota 8 juli 2024
2. CV's aanwezigen
3. One-pager HC
4. Memo rvb HC-Interventies
5. EY HC management-interventies

buiten verzoek

8. Nota DGFZ verhoging K

Aanleiding

Op 8 juli jl. bent u geïnformeerd over de impact van de voorgenomen verhoging van de kansspelbelasting (KSB) op Holland Casino (HC) en de Nederlandse Loterij (NLO) (zie bijlage 1). Naar aanleiding van deze nota heeft u ingestemd met een kennismaking met HC en NLO. Op woensdag 14 augustus a.s. staat dit kennismakingsgesprek gepland van 14:30-15:00 uur (voorbespreking is 15 min voor aanvang). U wordt tijdens het gesprek van 14 augustus ondersteund door 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e. Vanuit DGFZ sluit 5.1.2e aan. DGFZ heeft u in een gesprek op 9 augustus geïnformeerd over mogelijkheden voor een alternatieve vormgeving -en dekking- van de KSB. Zie bijlage 8. Dit is niet geagendeerd voor dit gesprek met HC en NLO.

Bespreekpunten (zoals afgestemd met HC en NLO)

Het doel van het gesprek is persoonlijk kennismaken en om van de deelnemingen zelf te horen wat de impact is van de KSB-verhoging en wat als gevolg daarvan wel en niet mogelijk is: in hoeverre kunnen zij de verhoging van de KSB doorbelasten aan hun klanten of opvangen op hun begroting? De deelnemingen hebben hiervoor een overzicht met mogelijke managementinterventies gedeeld. Volgens HC zorgt de voorgestelde verhoging naar 37,8% in combinatie met de snelle invoering (1 januari 2025) voor een direct continuïteitsvraagstuk. HC geeft aan dat alleen met een stapsgewijze invoering met een lager eindpercentage de continuïteit van HC gewaarborgd kan worden. Aan het einde van het gesprek kunt u de deelnemingen bedanken voor hun input en aangeven dat de verhoging van de kansspelbelasting onderdeel uitmaakt van de augustusbesluitvorming. Deze wordt op 30 augustus besproken in de MR. Het pakket belastingplan wordt samen met de miljoennota op Prinsjesdag aangeboden aan de Tweede Kamer.

Bespreekpunten:
1) Korte kennismaking
2) Visie HC en NLO KSB verhoging: effect continuïteit deelnemingen HC en NLO
3) Onderbouwing kansspelraming
4) Mogelijkheden HC en NLO opvangen KSB-verhoging via managementinterventies

Toelichting

Bespreekpunt 1: korte kennismaking

- In dit dossier komt uw dubbelrol tot uiting, enerzijds die van de aandeelhouder in HC en NLO en anderzijds u als bewindspersoon verantwoordelijk voor de KSB. De staat is aandeelhouder van HC (100%) en NLO (99%[1]).
- Via het aandeelhouderschap draagt de staat bij aan de borging van de publieke belangen van het kansspelbeleid: i. het beschermen van de consument, ii. het voorkomen van kansspelverslaving en iii. het tegengaan van aan kansspel gerelateerde criminaliteit en fraude. Het beleidsverantwoordelijke departement van het kansspelbeleid is het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het kansspeldossier ligt bij de staatssecretaris Rechtsbescherming.
- Vanuit HC zijn Petra de Ruiter (CEO) en 5.1.2e (voorzitter rvc) aanwezig en vanuit NLO zijn Arjan Blok (CEO) en 5.1.2e 5.1.2e aanwezig. Zie bijlage 2 voor de CV's van de aanwezigen.

Bespreekpunt 2: Visie HC en NLO: effect continuïteit deelnemingen

- In de budgettaire bijlage bij het hoofdlijnenakkoord staat een structurele verhoging van de KSB met 7,3%-punt van 30,5% naar 37,8% vanaf 1 januari 2025. De verhoging van de KSB heeft volgens beide deelnemingen een substantieel effect op het verdienvermogen, de kapitaalpositie en de bedrijfsvoering van de onderneming. De lasten van HC nemen volgens HC zodanig toe (5.1.1c aan KSB-lasten) dat HC verlieslatend wordt en de continuïteit in 2025 onder druk komt te staan en faillissement dreigt. Dit kan mogelijk leiden tot een verzoek aan de aandeelhouder – de staat – om garantiestelling en/of kapitaalinjectie om de continuïteit te borgen. Staatssteun is wat ons betreft nu niet aan de orde en lijkt ons lastig te verantwoorden.

buiten verzoek

Spreekpunten:

- HC en NLO zullen hun visie delen op het effect van de verhoging van de kansspelbelasting op de onderneming. U hoort graag van de deelnemingen hoe zij de KSB-verhoging wel op de begroting in kunnen passen via mogelijke managementinterventies. Zie ook bespreekpunt 4.
- U kunt vragen, zonder verwachtingen te wekken, waar voor HC het break-even punt zit? Wat kunnen zij, met behoud van continuïteit en de maatschappelijke opdracht, aan KSB-verhoging dragen?
- Mocht steun vanuit de staat als aandeelhouder van HC en NLO opgebracht worden door de deelnemingen, kunt u noemen dat eventuele steun van de aandeelhouder nu niet aan de orde is. Eventueel kunt u ook noemen dat steun vanuit het aandeelhouderschap ook niet eenvoudig is i.v.m. het voldoen aan (Europese) richtlijnen en voorschriften.
- U kunt aangeven dat de komende periode Financiën graag doorspreekt over de mitigerende maatregelen van de beide deelnemingen.

[1] Via medeaandeelhouder STAK hebben de maatschappelijke organisaties NOC*NSF en de Stichting Aanwending Loterijgelden Nederland (ALN) samen 1% van de aandelen. In de fusie is overeengekomen dat de staat 63% van de door NLO uitgekeerde gelden ontvangt en STAK 37%.

Bespreekpunt 3: Onderbouwing raming kansspelbelasting

- De kansspelsector, waaronder de deelnemingen, hebben kanttekeningen geplaatst bij de verwachte financiële opbrengst van de verhoogde KSB en de doelmatigheid van de maatregel. Zij verwachten dat de maatregel bovenop de huidige KSB-raming van 5.1.1c in 2024, geen 5.1.1c per jaar structureel zal opleveren. De deelnemingen geven hiervoor de volgende redenen (zie ook annex 1 hieronder van deze nota):
  - HC heeft geen direct prijsinstrument waarmee de verhoogde KSB één op één kan worden afgewenteld op de klant. HC kan de KSB-verhoging wel indirect doorberekenen aan hun klanten. Zo kan HC bijvoorbeeld het huispercentage aanpassen. Dit kan een positief, maar ook negatief effect hebben op de omzet. Klanten kunnen hierdoor korter spelen omdat zij sneller door hun speelgeld heen gaan en uitwijken naar illegale of buitenlandse casino's omdat het speelaanbod minder aantrekkelijk is.

buiten verzoek

  - Verder geven de deelnemingen aan dat op dit moment rendabele exploitatie in grote delen van de kansspelsector al bijzonder lastig is. Hier komt strengere regelgeving bovenop, zoals invoering van de speellimieten per 1 oktober[2], waardoor de rentabiliteit verder wordt beperkt. Hierdoor zullen kansspelbedrijven hun fysieke aanwezigheid verkleinen of minder rendabele kansspelen afschalen. Het wordt dan voor illegale aanbieders aantrekkelijker zich op Nederland te richten. Deze ontwikkeling beperkt de belastingontvangsten.
- Tegelijk kunnen ook kanttekeningen worden geplaatst bij deze positie van de deelnemingen.
  - Aanbieders die brutoprijzen uitkeren hebben de mogelijkheid om de verhoging voor een belangrijk deel door te belasten en ook aanbieders die nettoprijzen uitkeren kunnen de kosten indirect doorreken, o.a. door het uitkeringspercentage of winkansen te verlagen.
  - Mogelijke faillissementen leiden niet direct tot minder belastinginkomsten, dat is afhankelijk van de reactie van gokkers. Het is mogelijk dat gokkers niet zullen stoppen maar verplaatsen naar een ander segment van de kansspelmarkt, bijvoorbeeld online.
  - Bij de raming is rekening gehouden met een gedragseffect van 20% zowel aan de aanbod als de vraagzijde. Aan de vraagzijde is rekening gehouden met het feit dat spelers minder zullen gaan spelen, zullen stoppen met spelen of zich gaan verplaatsen naar de buitenlandse of illegale markt. Aan de aanbodzijde is rekening gehouden met het feit dat sommige kansspelaanbieders zullen stoppen waardoor het aanbod afneemt. Dit gedragseffect zorgt ervoor dat er 5.1.1c minder KSB wordt

[2] Sinds openstelling van de markt voor kansspelen op afstand per 1 oktober 2021 zijn de volgende verboden ingevoerd voor online kansspelen: verbod op rolmodellen in reclames (30 juni 2022), verbod op ongerichte reclame op tv, radio, publieke ruimtes (1 juli 2023), verbod op sponsoring van evenementen en programma's (1 juli 2024), invoering speellimieten (1 oktober 2024), verbod op sponsoring van sportlocaties en sportclubs.

opgehaald. Deze raming is ook eind juli gecertificeerd door het Centraal Planbureau op basis van beschikbare informatie.

- In opdracht van JenV, en in samenwerking met Financiën, wordt momenteel een extern onderzoek uitgevoerd naar de effecten van de verhoging van de kansspelbelasting op het kansspelbeleid, zoals bijvoorbeeld de kanalisatiedoelstelling. Dit onderzoek moet bovenstaande twee perspectieven bij elkaar brengen. Het streven is dat de uitkomsten eind augustus wordt opgeleverd zodat deze kunnen worden meegenomen bij behandeling van het Belastingplan 2025.

Spreekpunten:

- U kunt toelichten dat het doel van de verhoging van de KSB is om extra belastinginkomsten te genereren.
- U kunt toelichten dat er in de raming rekening is gehouden met gedragseffecten en dat het Centraal Planbureau ook als onafhankelijke organisatie naar de raming heeft gekeken en deze positief heeft beoordeeld.
- U kunt aangeven dat u het belangrijk vindt dat de doorberekening van de KSB aan de klant niet ten koste gaat van de publieke belangen die HC en NLO borgen. Dit mag bijvoorbeeld niet leiden tot meer problematische gokkers of meer personen met een kansspelverslaving.

Bespreekpunt 4: Mogelijkheden opvangen KSB-verhoging via managementinterventies

- FIN heeft HC en NLO gevraagd om managementinterventies te ontwikkelen om de omzet te verhogen dan wel kosten te verlagen en zo de verhoging van de KSB op te vangen. Het borgen van het kansspelbeleid zou hiervoor een randvoorwaarden zou moeten zijn.

buiten verzoek

- Wij merken op dat de managementinterventies van HC voldoende concreet onderbouwd lijken om ons een goed beeld te vormen van het effect van de KSB-verhoging op de bedrijfsvoering van HC; dit zullen we de komende dagen doen. buiten verzoek

buiten verzoek

- In bijlage 3, 4 en 5 vindt u een overzicht van de managementinterventies en onderbouwing van HC buiten verzoek

buiten verzoek

- HC concludeert dat zij structureel een verhoging van de KSB-kosten van 5.1.1c 5.1.1c kan opbrengen. Dit is een KSB-verhoging van ongeveer 5.1.1c

Voorgestelde managementinterventies HC

- Holland Casino heeft geïnventariseerd of zij de extra lasten van de KSB verhoging (+ € 60 miljoen) volledig en structureel op kan brengen en tegelijkertijd levensvatbaar kan blijven, zonder daarbij afbreuk te doen aan haar maatschappelijke opdracht. HC concludeert op basis van een eigen analyse en een analyse van adviesbureau EY Partheon dat dit niet reëel is.
- HC geeft aan dat zelfs als zij per direct alles op alles zet om alle maatregelen uit het pakket zo snel als mogelijk te treffen, zij nog vanaf 1 januari 2025 in

de liquiditeitsproblemen komt. HC geeft daarom aan dat meer invoeringstijd in ieder geval geboden is. Dit wordt onderschreven door EY Partheon.

- Echter geeft HC zelf aan dat alleen vertraagde invoering niet genoeg is. Ook op de lange termijn kan zij de impact van de verhoging van de KSB niet dragen. HC geeft aan dat alleen met een stapsgewijze invoering en een lager eindpercentage de continuïteit gewaarborgd kan worden. Dit wordt onderschreven door EY Partheon. HC geeft aan dat zij structureel een verhoging van 5.1.1c zou kunnen dragen.
- HC identificeert drie typen managementinterventies:
    - No regret maatregelen die zij toch al van plan was en versneld wil doorvoeren. Deze zien op het aanpassen van de propositie, zoals het sluiten van een casino (Zandvoort) of het aanpassen van openingstijden, en het nemen van kostenbesparende maatregelen, zoals het verminderen van overhead- en organisatiekosten.
    - Maatregelen die zij anders niet genomen had vanwege lange termijn strategische overwegingen, maar zich nu wel genoodzaakt toe ziet. Dit gaat ook om het aanpassen van de propositie, zoals het verhogen van tafelminima en het verlagen van de *return-to-player*, en het besparen van kosten, zoals bezuinigen op marketingkosten.
    - Maatregelen die HC wel heeft overwogen, maar niet verantwoord vindt om te nemen vanwege lange termijn strategische overwegingen of haar maatschappelijke rol. Dit gaat om het aanpassen van de propositie, bijvoorbeeld het opvoeren van marketingactiviteiten, het stoppen van het aanbieden van online kansspelen en het stoppen met laag renderende spellen (zoals poker) en kostenbesparing door het verminderen van personele bezetting in casino's.
- Wij herkennen de maatregelen uit het rapport en kunnen de argumentatie van HC volgen. Daarbij is het goed dat de managementinterventies extern gevalideerd zijn. Dit laat zien dat HC de opdracht waar zij voor staat serieus neemt. Het is ook goed om in de analyse terug te zien dat HC kijkt naar de financiële impact van maatregelen, maar hierin niet haar maatschappelijke rol uit het oog verliest. Vanuit de aandeelhoudersrol is het belangrijk om in de beoordeling van deze maatregelen ook de lange termijn continuïteit van de deelnemingen mee te nemen. Verder kijkt HC voornamelijk naar kostenbesparingen en relatief weinig naar omzet verhogende maatregelen.

buiten verzoek

[3] Per 1 juli mogen supermarkten geen tabak meer verkopen, waardoor veel servicebalies die ook (kras)loten verkochten gingen sluiten.

buiten verzoek

Bespreekpunten:

- U kunt richting HC en NLO benadrukken dat het van groot belang is dat zij managementinterventies ontwikkelen om de verhoging van de KSB op te vangen om de continuïteit van de deelnemingen te borgen. Steun vanuit de staat als aandeelhouder ligt niet voor de hand en is ook niet makkelijk vanuit politiek (negatief maatschappelijk sentiment voor kansspelen) en juridisch perspectief (staatssteun en begrotingsregels).
- HC: U kunt HC complimenteren dat zij uitgebreid heeft gekeken naar mogelijke managementinterventies en hierbij ook oog heeft voor haar maatschappelijke opgaven. HC concludeert dat zij de voorgestelde verhoging van de KSB niet kan opvangen, maar slechts 5.1.1c ervan. U kunt HC bevragen wat het betekent als zij meer zou moeten opvangen en bijvoorbeeld ook de maatregelen zou moeten nemen die zij vanuit strategisch oogpunt niet wenselijk acht.

buiten verzoek

[4] De sector spreekt over *responsible gaming* en wij spreken, in overleg met J&V en verslavingsdeskundigen over *responsible gambling* wat ons inziens beter de lading en urgentie dekt.

buiten verzoek

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

- Op 16 juli heeft een vergelijkbare delegatie van NLO en HC gesproken met de 5.1.2e. 5.1.2e heeft HC en NLO toen gevraagd transparant te zijn over welk deel van de KSB-verhoging zij wel kunnen opvangen.
- buiten verzoek
- Een eventueel faillissement van HC zal niet alleen bedrijfsmatig impact hebben, maar ook gevolgen voor 2800 fte en mogelijk negatieve pers en maatschappelijke reacties.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Deze nota (inclusief bijlagen) bevat bedrijfsmatig gevoelige en vertrouwelijke gegevens die niet openbaar kunnen worden gemaakt. Als deze nota openbaar wordt gemaakt, worden de betreffende passages gemarkeerd.

buiten verzoek

Geprint met Digidoc 2 op 13-08-2024, 14:22

Parafenoverzicht

Werkmap

Onderwerp:	FIN 400898 Voorbereiding gesprek kansspeldeelnemingen over verhoging kansspelbelasting
Nummer:	2024-0000018791
Algemeen taakverzoek:	Op woensdag 14 augustus a.s. staat dit gesprek gepland van 14:30-15:00 uur (voorbespreking is 15 min voor aanvang). De voorbespreking met 5.1.2e is op di. 13/8 9:30-10 uur.

Document: NO. Gesprek kansspeldeelnemingen over verhoging kansspelbelasting (2024-0000404816)

Naam	Datum en Tijd	Inbox
5.1.2e	13-08-2024, 08:54	DB&T Paraferen
5.1.2e (FIN/DEELNFTK)	12-08-2024, 18:48	5.1.2e (FIN/DEELNFTK)
5.1.2e (FIN)	12-08-2024, 15:40	FIN Paraferen
5.1.2e (FIN/DEELNFTK)	12-08-2024, 15:26	FIN/Deeln FTK Paraferen
5.1.2e (COMM)	13-08-2024, 13:15	COMM voor GT Paraferen
5.1.2e (AL DGFZ)	13-08-2024, 12:42	GT Paraferen
5.1.2e (FIN/DEELNFTK)	13-08-2024, 12:35	5.1.2e (FIN/DEELNFTK)

Laatste wijziging: 5.1.2e (BOA/Advies) op 13-08-2024, 14:15

Bespreeknota staatssecretaris Fiscaliteit & Belastingdienst – aanpassingen hoofdlijnenakkoord

Kansspelbelasting

In het HLA is afgesproken dat de kansspelbelasting wordt verhoogd met 7,3%, van 30,5% naar 37,8%. U heeft aangegeven te willen kijken naar de optie dat de tariefsverhoging stapsgewijs wordt ingevoerd en dat die op lange termijn verder wordt verhoogd om de derving van de stapsgewijze verhoging te dekken.

We adviseren u om het tarief niet verder te verhogen dan 37,8%. Met deze verhoging krijgt Nederland al het hoogste tarief van Europa en zullen de negatieve effecten op de bedrijfsvoering van de staatsdeelnemingen verder toenemen. Ook zal de kanalisatiegraad verder dalen.

In tabel 4 zijn drie varianten opgenomen waarbij het tarief in twee of drie stappen wordt opgehoogd naar 37,8% of waarbij het tarief in twee stappen wordt opgehoogd naar 35%. Een dekkingsoptie hiervoor is het verhogen van de alcoholaccijns met 9%. Dit leidt wel tot structurele overdekking.

Tabel 4: aanpassen verhoging kansspelbelasting en dekking (in € mln.)

	2025	2026	2027	2028	Structureel
HLA verhoging KSB naar 37,8%					
Alternatieve opties:					
Verhogen KSB binnen twee jaar naar 37,8%					
Verhogen KSB binnen drie jaar naar 37,8%					
Verhogen KSB binnen twee jaar naar 35%					
Derving optie 1			5.1.1c		
Derving optie 2					
Derving optie 3					
Tariefsopbouw optie 1					
Tariefsopbouw optie 2					
Tariefsopbouw optie 3					
Dekkingsoptie					
Verhogen alcoholaccijns bier, wijn en gedestilleerd met 9%					

Open vragen managementinterventies HC
Vragen voor HC

1. *Wat is precies de status van het rapport van EY? Heeft EY de managementinterventies ook gevalideerd of niet? Is HC voornemens om later nog te valideren?*
   - EY geeft op pagina 4 aan dat de reikwijdte van haar opdracht beschrijvend en observerend van aard is en geen independent business review is. Ze geven ook aan geen validatie- of verificatiewerkzaamheden uitgevoerd op de ontvangen informatie van HC. Ze hebben ook van HC begrepen dat zij voornemens is om op een later moment een onafhankelijke validatie te laten uitvoeren op haar Managementprognose en Management Maatregelen in de vorm van een independent business review ("IBR"). Ook op p 32. Geeft EY aan dat zij de maatregelen niet heeft gevalideerd.
   - Tegelijkertijd geeft HC in haar oplegbrief aan dat EY Parthenon is gevraagd een impactanalyse uit te voeren van de ksb-verhoging op de geprognotiseerde financiële prestaties en een initiële analyse uit te voeren in hoeverre de maatregelen van HC in voldoende mate de KSB impact kunnen adresseren.

buiten verzoek

No regret maatregelen (effect op W&V)

#	Omschrijving	FY25	FY26	FY27	FY28	Haalbaarheid HC
1	HCL – Optimalisatie openingstijden					
2	HCO – Stoppen met 24/7 live casino					
3	HCL – Sluiting Zandvoort					
4	HCO – Verlaging omzetdeling Playte					
5	HCO – Verlaging omzetdeling partne					
6	HCL – Reduceren van Regio's					

5.1.1c

Managementmaatregelen (effect op W&V)

#	Omschrijving	FY25	FY26	FY27	FY28	Haalbaarheid HC
7	HK – Reductie overhead					
9	HCL – Verlagen marketingkosten					
10	HCO – Verlagen marketing- en bonu					
11	Betalingsregeling belastingschuld					
13	HCL – 5.1.1c					
14	HCL – 5.1.1c					
15	HCL – Opbrengst Parkeren en F&B					
16	Algemene kostenreductie inkoop					
17	HCO – 5.1.1c					
18	Project initiatieven					
20	HCO – Overige kostenbesparingen					

5.1.1c

Overwogen maatregelen (effect op W&V)

#	Omschrijving	FY25	FY26	FY27	FY28	Haalbaarheid HC
21	HCO – Staken Online					
22	HCL – Speelautomaten leasen ipv in					
23	HCL – Heffen entreegelden					
25	HCO – Staken live casino activiteiten					

5.1.1c

		FY28	Termijn (FY25)
	Haalbaarheid		
No regret maatregelen	Inschattin		
	Eigen insc		
Managementmaatregelen	Inschattin		
	Eigen insc		
Overwogen maatregelen (wel doen)	Inschattin		
	Eigen insc		

5.1.1c

No regret maatregelen (effe

Haalbaarheid eigen	Doelstelli	<3 maand	3-12 maar	>12 maanden	#
			x		
	negatief	x			
5.1.1c	negatief		x		
		x			
		x			
			x		

Managementmaatregelen (e

Haalbaarheid eigen	Doelstelli	<3 maand	3-12 maar	>12 maanden	#	Omschrijving
	Negatief			x	8	Uitstel Capex investeringen
		x			11	Betalingsregeling belastings
		x			12	Werkkapitaal reductie
			x		19	Verkoop grond en pand Zand
			x			
5.1.1c	Negatief		x			
		x				
			x			
	Negatief	x				
		x				
		x				

Overwogen maatregelen (ef

Haalbaarheid eigen	Doelstelli	<3 maand	3-12 maar	>12 maan	Inschattin	#	Omschrijving
	negatief			x	Wel doen?	22	HCL – Speelautomaten lease
5.1.1c		x				24	HCL – Vertragen nieuwbouw
	negatief		x		Wel doen?	26	HCO – Verkoop (spelersdata
	negatief	x			Wel doen?		

Totale draagkracht no regret + managementmaatregelen

	FY28		Binnen FY 2025	
	Besparing	KSB percentage	Besparing	KSB percentage
Inschattin	5.1.1c		5.1.1c	
Inschattin				

Totale draagkracht no regret + managementmaatr	KSB percentage	
Inschattin	5.1.1c	5.1.1c
Inschattin		

ct op balans)

	FY25	FY26	FY27	FY28	Haalbaarheid HC

ffect op balans)

Omschrijv	FY25	FY26	FY27	FY28	Haalbaarheid HC
5.1.1c					

fect op balans)

Omschrijv	FY25	FY26	FY27	FY28	Haalbaarh	Inschatting
5.1.1c					negatief	
					negatief	wel doen?

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst

TER INFO
Aan
~~Minister~~ 24/8

nota

* Meenemen in totaaal augustus-besluitvorming. Graag AFEP/IRF incle CC tbv het totaalee beeld.

Gevolgen verhoging kansspelbelasting op kansspeldeelnemingen

Generale Thesaurie Financieringen

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl

Direct contact
5.1.2e
M 5.1.2e

Auteur
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

Datum
21 augustus 2024

Notanummer
2024-0000408686

Bijlagen
1. Memo HC
2. Memo NLO
3. Nota bespreking HC en I
4. Persbericht HC

Aanleiding

Op 14 augustus jl. heeft u met vertegenwoordigers van de staatsdeelnemingen Holland Casino (HC) en de Nederlandse Loterij (NLO) gesproken over de gevolgen van de verhoging van de kansspelbelasting (KSB) van 30,5% naar 37,8%. N.a.v. dit gesprek hebben de deelnemingen op uw verzoek de maatschappelijke en bedrijfsmatige gevolgen verder in kaart gebracht (bijlage 1 en 2). Verder beantwoorden we in deze nota de vragen die u had bij de vorige nota (bijlage 3).

Advies

- Van beide deelnemingen is de KSB-verhoging het meest impactvol voor HC, dit vanwege de relatief goede financiële positie van NLO. HC geeft aan dat zij maximaal een KSB-verhoging tot 35% ingefaseerd over twee jaar zouden kunnen dragen; deze cijfers zijn in belangrijke mate gevalideerd. Het is in ieder geval voor HC essentieel dat een KSB-verhoging zo langzaam mogelijk wordt ingefaseerd zodat HC maatregelen kan nemen ter voorkoming van faillissement.

* Budgettaire consequenties toetsbaar?

Kernpunten

1. *Maatschappelijke gevolgen*
   a. *Kansspelbeleid*

- NLO en HC geven aan dat het maximaal doorbelasten van de KSB-verhoging negatieve gevolgen heeft voor het kansspelbeleid. Als legale kansspelen relatief onaantrekkelijker worden, zullen meer spelers de illegaliteit opzoeken (zogeheten de-kanalisatie). Uit onderzoek van NLO blijkt dat op dit moment de kanalisatiegraad op de legale online markt daalt onder de doelstelling van 80%. Daarnaast staat volgens HC en NLO het doorbelasten, en daarmee stimuleren van de uitgaven per speler, haaks op het ontmoedigingsbeleid van JenV en heeft dit mogelijk gevolgen voor het aantal kansspelverslavingen.
- Het onderzoek dat in opdracht van JenV en Financien wordt uitgevoerd over de gevolgen van de KSB-verhoging op het kansspelbeleid gaat hier verder op in. De resultaten zouden eind augustus beschikbaar moeten zijn.

   b. *Sport en goede doelen*

- buiten verzoek

buiten verzoek

2. Bedrijfseconomische gevolgen HC

- De continuïteit van HC komt door de voorgenomen KSB-verhoging direct in 2025 in gevaar. HC communiceert dit ook bij de presentatie van haar halfjaarcijfers op donderdag 22 augustus.. HC moet ook zonder de KSB-verhoging al een klein verlies over het afgelopen half jaar presenteren.
- HC geeft aan maximaal een verhoging van de kansspelbelasting te kunnen opvangen van 5.1.1c in twee jaar. Verder noemt HC dat het opvangen van een verhoging van 5.1.1c in 2 jaar (dus een KSB van 5.1.1c 2026) in theorie mogelijk is, maar de maatregelen die zij dan moet nemen voor hen onwenselijk zijn omdat deze ten koste gaan van haar lange termijn verdienvermogen en de invulling van haar maatschappelijke rol. Zie ook de tabel in de toelichting. Wij zijn echter van mening dat HC ook een deel van deze maatregelen dient te overwegen en zo nodig dient uit te voeren.
- Mocht HC de KSB-verhoging niet op kunnen vangen, dan moet per direct de voorbereiding gestart worden voor het in behandeling nemen van een mogelijk (staats)steunverzoek door HC. Mogelijke (staats)steun is juridisch uitdagend omdat de Europese Commissie strenge voorwaarden stelt aan steun. Daarnaast zou eventuele steun (garantie, lening, kapitaalstorting) parlementaire goedkeuring vergen en in het geval van een storting budgettaire dekking aan de uitgavenkant van de begroting.

Toelichting

1. *Maatschappelijke gevolgen doorbelasten KSB-verhoging*

buiten verzoek

- **HC**: Uit de bijlage van HC komt naar voren dat HC het bruto speelresultaat met 20% moet vergroten om de KSB-verhoging op te vangen. HC concludeert dat dit zelfs met onwenselijke maatregelen, zoals met extra reclamedruk en het oprekken van normen rondom bezoekfrequentie en besteding, niet gerealiseerd kan worden.
- Verder vreest HC dat deze doorbelasting ten koste gaat van de doelstellingen van het kansspelbeleid. Door bijvoorbeeld het beperken van de *return-to-player* worden illegale kansspelen aantrekkelijker, wat mogelijk leidt tot meer criminaliteit en fraude. Daarnaast vreest HC dat hogere bestedingen tot meer verslavingsproblematiek zal leiden. Dit terwijl het aantal spelers dat hulp zoekt sinds kort weer een stijgende lijn vertoont.
- **JenV**: JenV wacht de conclusies af van het onafhankelijke onderzoek dat in opdracht van JenV en Financiën wordt uitgevoerd naar de gevolgen van de KSB-verhoging. De resultaten verschijnen eind augustus.

2. *Bedrijfseconomische gevolgen KSB-verhoging*

- **HC**: Uit de bijlage van HC komt naar voren dat de continuïteit van HC direct in 2025 in gevaar komt bij een verhoging van de kansspelbelasting naar 37,8%.

Zie ook tabel 1. HC concludeert dat zij een KSB-verhoging van 5.1.1c tot 5.1.1c procentpunt over de komende twee jaar kan dragen, zonder dat dit ten koste gaat van het lange termijn verdienvermogen en haar maatschappelijke doelstelling. HC neemt dan ingrijpende maatregelen, zoals het sluiten van een vestiging en reorganisatie van het hoofdkantoor.

- Verder concludeert HC dat ze in theorie in twee jaar een verhoging van 5.1.1c tot 5.1.1c procentpunt kan dragen (en zelfs 5.1.1c procentpunt als een klein verlies vanaf 2027 acceptabel is), maar dat het bestuur de maatregelen die zij hiervoor moet nemen onaanvaardbaar en onverantwoord vindt. Wij zijn van mening dat HC het maximale moet doen en ook een deel van deze maatregelen op tafel moet liggen. Dit gaat dan bijvoorbeeld om het heffen van entreegeld en het verlengen van de openingstijden. Van een ander deel van de maatregelen, zoals het maximaal beperken van de marketingkosten, begrijpen we dat HC deze niet willen nemen om het verdienvermogen op de lange termijn te waarborgen. Ook begrijpen we dat HC tijd nodig heeft voor de invoering hiervan.

buiten verzoek

Tabel 1: HC nettoresultaat vóór vpb (incl. compleet pakket interventies) € x mln.

#	KSB	2025	2026	2027	2028
1	37,8% vanaf 2025	5.1.1c			
2	37,8% binnen drie jaar				
3	36% binnen twee jaar				
4	35% binnen twee jaar				
5	34% binnen twee jaar				

buiten verzoek

3. *Mogelijke (staats)steun HC*

- Mocht HC de KSB-verhoging niet op kunnen vangen, geeft HC aan dat zij de staat als 100% aandeelhouder zal vragen om steun. De staat kan steun verlenen in de vorm van een garantie, lening of kapitaalstorting. De meest geschikte vorm is afhankelijk van de specifieke behoefte van HC.
- Idealiter is de steun marktconform zodat deze niet kwalificeert als staatssteun. De staat moet aan de Europese Commissie (EC) kunnen bewijzen dat de voorwaarden van de steun daadwerkelijk marktconform zijn. Daarvoor dient

de steun aan bepaalde voorwaarden van de EC te voldoen, bijvoorbeeld dat een onderneming niet in acute financiële moeilijkheden verkeert. Het is op dit moment onduidelijk of HC aan deze voorwaarden kan voldoen.
- Als de steun niet marktconform is, moet de EC goedkeuring verlenen. Het is op voorhand niet evident of de EC dit zal doen. Voor elke vorm van staatssteun geldt dat aan strenge voorwaarden moet zijn voldaan. Een meldingstraject met de EC duurt naar verwachting minimaal zes maanden.
- Voor zowel marktconforme steun als staatssteun gelden daarnaast nationaal vaste processen met relatief lange doorlooptijden. Eventuele steun loopt idealiter mee in het proces rond de voorjaarbesluitvorming. Eventuele steun van de staat vereist daarnaast parlementaire goedkeuring. Steun in de vorm van een kapitaalstorting vereist daarnaast budgettaire dekking aan de uitgavenkant van de begroting.

4. *Mogelijk faillissement HC*
- Mocht de verhoging van de KSB in de huidige vorm uitgevoerd worden en er geen, onvoldoende of niet tijdig steun worden verleend aan HC, dan dreigt op de korte termijn faillissement van de staatsdeelneming. Faillissement heeft waarschijnlijk grote gevolgen voor het personeel (rond de 2800 FTE) en de locaties van HC (14 vestigingen verspreid over het land en de grensregio). Daarnaast is er in het recente verleden nog nooit een staatsdeelneming failliet gegaan.
- De staat als aandeelhouder zal achteraan staan in de crediteurenhiërarchie in geval van faillissement. Dit betekent verlies van maatschappelijk kapitaal. De Belastingdienst daarentegen staat vooraan en heeft op dit moment een vordering op HC van 5.1.1c Dit is de openstaande belastingschuld die HC heeft opgebouwd in de coronaperiode.

Communicatie
- Bij de publicatie van haar halfjaarcijfers zal HC op donderdag 22 augustus jl. ook communiceren dat de voorgenomen verhoging van de KSB haar continuïteit direct in gevaar brengt. COMM heeft spreeklijn voorbereid.

Politiek/bestuurlijke context
n.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Door de nota heen staat bedrijfsgevoelige informatie.

27 augustus 2024

Geachte 5.1.2e

Met betrekking tot het hoofdlijnenakkoord van 16 mei 2024, waarin de coalitiepartijen PVV, VVD, NSC en BBB een structurele verhoging van de belastingopbrengsten uit de kansspelsector voorstellen, willen wij, de voorzitters van de Ondernemingsraden van de grootste aanbieders van fysieke casinospelen in Nederland, onze ernstige bezorgdheid uiten.
De voorgestelde verhoging van de kansspelbelasting van 30,5% naar 37,8% vertegenwoordigt een substantiële stijging van bijna 25%. Deze verhoging, bovenop eerdere verhogingen in 2023 en 2024, zou desastreuze gevolgen hebben voor de Nederlandse casino- en speelautomatenbranche en de daarin ruim 7.000 werkzame professionals. Onze branche, die een integraal onderdeel vormt van het Nederlandse uitgaansleven, zou hierdoor onherstelbare schade lijden.

Financiële haalbaarheid en werkgelegenheid
Deze belastingverhoging is voor de sector financieel onhoudbaar en kan niet worden doorberekend aan onze gasten zonder de markt te destabiliseren. Het gevolg zou zijn dat vele casino's verlieslatend worden en genoodzaakt zijn hun deuren te sluiten, wat leidt tot een significante afname van werkgelegenheid en bestaanszekerheid voor onze medewerkers. Dit zou ironisch genoeg resulteren in een daling van de belastinginkomsten, in plaats van de beoogde toename.

Veilig en verantwoord spelaanbod
Wij zetten ons dagelijks in om een veilig en verantwoord kansspelaanbod te bieden, met zorgplicht als ons leidende principe. Het wegvallen van legale aanbieders zou de gast echter dwingen uit te wijken naar het illegale circuit, met alle negatieve gevolgen van dien. Dit staat haaks op de doelstellingen van het kansspelbeleid, zoals het voorkomen van kansspelverslaving, het beschermen van onze gasten en het tegengaan van criminaliteit.

Conclusie en verzoek
Wij verzoeken u met klem om de voorgenomen verhoging van de kansspelbelasting te heroverwegen. Het is van cruciaal belang dat wij in staat blijven onze spelers te beschermen en bij te dragen aan een veilig en verantwoord kansspelaanbod. Wij vragen u om samen met ons te werken aan een oplossing die de doelstellingen van het kansspelbeleid ondersteunt en de groei van het illegale aanbod en de daarmee gepaard gaande hogere maatschappelijke kosten en toename van de criminaliteit voorkomt.

Hoogachtend,

Voorzitters Ondernemingsraden

Fair Play Casino	Holland Casino	JVH Gaming & Jack's Casino's	Novomatic
5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e

Ministerie van Financien
t.a.v. dhr. F. Idsinga
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag

Datum
29 augustus 2024

Ons kenmerk
BB/KM/HC

Betreft
Gezonde bedrijfsvoering Holland Casino

Doorkiesnummer
5.1.2e

Email contactpersoon
5.1.2e @fnv.nl

Bijlage(n)
-

Geachte excellentie,

Vakorganisaties FNV en De Unie vragen namens hun leden werkzaam bij Holland Casino uw aandacht voor het volgende.

Er is al veel gezegd en gezwegen over de voorgenomen verhoging van de kansspelbelasting. Zoals dat vaker gaat, hebben veel mensen in Nederland een mening over gokken in het algemeen en Holland Casino in het bijzonder. Opvallend daarbij is dat weinig mensen in Nederland daadwerkelijk weten wat er zich achter de schermen afspeelt bij Holland Casino. Wij maken ons, samen met onze leden bij Holland Casino, zorgen over de te gemakkelijke meningen en dito oplossingen. Oplossingen die veelal voorbijgaan aan het zorgvuldig uitvoeren van de kerntaken van Holland Casino (regulering, veiligheid gast en medewerkers, verantwoord spel aanbieden, uitvoering anti witwasbeleid en het treffen van maatregelen ter voorkomen van verslavingsproblematiek). Dat alles in (wankel) evenwicht met afdracht aan de staat van winst en kansspelbelasting. Een voor iedereen gezonde bedrijfsvoering staat inmiddels onder druk (3,5 miljoen euro verlies en 170 miljoen euro coronaschuld) én zal bezwijken bij onverkorte doorgang van de voorgenomen verhoging kansspelbelasting.

We nodigen u en uw collega's aan om met onze leden werkzaam bij Holland Casino in gesprek te gaan. U kunt uw ideeën over de juiste weg voorwaarts toetsen bij de mensen die namens de Staat de vastgelegde kerntaken uitvoeren. We komen met alle plezier naar Den Haag maar het is, in samenspraak, natuurlijk mogelijk om op een Holland Casino vestiging tekst en uitleg te krijgen.

We spreken u graag,

In afwachting van uw reactie,

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Derkinderenstraat 2-8
1062 DB Amsterdam

Postbus 1555
3500 BN Utrecht

T 088-368 02 60
I fnv.nl

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Staatssecretaris van Rechtsbescherming

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctie- en Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

Datum
12 september 2024

Bijlage(n)
3

nota

Tweede Kamerbrief aanbieding rapport 'Raise or fold, Verhoging van de kansspelbelasting en de impact op de publieke belangen'

Bijlage(n)
1. Tweede Kamerbrief aanbieding onderzoek naar de effecten van de verhoging van de kansspelbelasting voor het kansspelbeleid
2. Onderzoek, Atlas research (2024) 'Raise or fold, Verhoging van de kansspelbelasting en de impact op de publieke belangen'

1. Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het hoofdlijnenakkoord "Hoop, Lef en Trots" waarin het voornemen staat om de ksb te verhogen van 30,5% naar 37,8% per 1 januari 2025. Om de impact van de verhoging op de publieke belangen in het kansspelbeleid in beeld te brengen is onderzoeksbureau Atlas gevraagd om hier onderzoek naar te doen.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van de brief en bijlagen aan de Tweede Kamer mede namens de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst op 17 september 2024.

3. Kernpunten

- Aanleiding tot het onderzoek was de behoefte aan onafhankelijke analyses en inzicht in de effecten van de verhoging van de kansspelbelasting op de doelen van het kansspelbeleid.
- De in het hoofdlijnenakkoord beoogde meerinkomsten door de verhoging van de kansspelbelasting worden door onderzoekers plausibel geacht.
- Wel zullen de afdrachten aan goede doelen, sport en staat afnemen.
- Anders dan bij accijns op andere risicovolle producten, zoals tabak en alcohol, zullen volgens de onderzoekers niet alleen de opbrengsten uit kansspelen stijgen, maar ook de aan kansspelverslaving gerelateerde maatschappelijke kosten toenemen, omdat de maatschappelijke schade juist in de omvang van het bestede geldbedrag aan gokken ligt.
- Bij de deelmarkten voor speelcasino's, speelhallen en de online aanbieders zullen aanbieders forse ingrepen in de bedrijfsvoering moeten doen om hun vaste kosten te dekken en zal mogelijk (gedeeltelijke) uittreding volgen.
- De onderzoekers doen de aanbeveling om de ontwikkelingen na de verhoging van de kansspelbelasting te monitoren.

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctie- en Slachtofferbeleid

Datum
12 september 2024

Onze referentie
5769139

4. Toelichting

4.1. Krachtenveld
Naar aanleiding van de bekendmaking van het hoofdlijnenakkoord hebben meerdere marktpartijen en belanghebbende organisaties hun zorgen aangegeven over de gevolgen van de verhoging van de kansspelbelasting voor het kansspelbeleid en afdrachten en goede doelen. Hierbij hebben zij cijfermateriaal aangeleverd. Vanwege de behoefte aan een onafhankelijke analyse van de mogelijke gevolgen voor het kansspelbeleid is dit onderzoek uitgezet.

4.2. Communicatie
In verband met de nauwe samenhang met de op Prinsjesdag aan te bieden begroting is het verzoek van het ministerie van Financiën om dit onderzoek ook op Prinsjesdag aan te bieden aan de Tweede Kamer. Op 17 september 2024 kan ook Atlas dit onderzoek publiceren.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Pagina's zijn geweigerd

1 - 3

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

Maatregelen pakket (€ x mln.)		FC1* 2024	Maatregelen KSB: haalbaarheid × impact 2025	2026	2027	2028	Extrapolatie 2029	2030	Haalbaar-heid	Effectief per
Balans	Investeringen									
	Belastingschuld (vertragen, excl. rente-effect)									
	Rente-effect belastingschuld									
	Werkkapitaal reductie									
	Totaal liquiditeitseffect vanuit balans									
P&L HC Online	Stoppen 24/7 live casino									
	5.1.1c									
	Kostenverlaging revenu share i.v.m. ksb									
	Revenu share PT (van 5,75% naar 5,00%)									
	EBITDA bijdrage HC Online									
P&L HC Landbased	5.1.1c									
	TAF result/uur verhogen | 5.1.1c									
	Vestiging sluiten (ZVT)									
	Marketingkosten									
	Regio laten vervallen									
	HK overhead									
	HK overhead - sociaal plan									
	EBITDA bijdrage HC Landbased									
Totaal EBITDA effect										
	Totaal liquiditeitseffect vanuit P&L (na vpb)									
Totaal liquiditeitseffect (na vpb)										

5.1.1c

5.1.1c

Scenario's: structureel op te vangen, behoud maatschappelijke functie en verdienmodel

Tabel 2: netto resultaat vóór vpb (structureel op te vangen)

	€ x mln.	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	37,8% vanaf 2025	5.1.1c					
2	37,8% binnen drie jaar						
3	36% binnen twee jaar						
4	35% binnen twee jaar						
5	34% binnen twee jaar						
6	33% binnen twee jaar						
7	32% binnen twee jaar						

Tabel 3: bankstanden (structureel op te vangen)

	€ x mln.	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	37,8% vanaf 2025	5.1.1c					
2	37,8% binnen drie jaar						
3	36% binnen twee jaar						
4	35% binnen twee jaar						
5	34% binnen twee jaar						
6	33% binnen twee jaar						
7	32% binnen twee jaar						

NB. Maximaal beschikbare kredietfaciliteit (negatieve bankstand) is 5.1.1c waarop de banken in projecties een minimale headroom vereisen van 5.1.1c dus feitelijk maximaal 5.1.1c

*Bij "**ksb-verhoging van** 5.1.1c **binnen twee jaar**" een gezonde (financiële) bedrijfsvoering.*

In bijlage 2 is een alternatieve berekening getoond, welke optreedt indien het uitgebreide pakket aan management interventies wordt doorgevoerd. Dit wordt door het bestuur echter als onaanvaardbaar en onverantwoord gezien, omdat dit nadrukkelijk ten koste gaat van het lange termijn verdienmodel en haar maatschappelijke functie.

Bijlage 1: Afwenteling op de gast

Memo met nadere uitleg:

Verhoging kansspelbelasting
Waarom kunnen we deze maar in zeer beperkte mate afwentelen op de gast?

Pagina's zijn geweigerd

7 - 9

5.1.1c

5.1.1c

Tabel 1: netto resultaat vóór vpb (incl. "most realistic case" management interventies)

	€ x mln.	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	5.1.1c						
2							
3							
4							
5							

Tabel 2: bankstanden (incl. "most realistic case" management interventies)

	€ x mln.	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	5.1.1c						
2							
3							
4							
5							

NB. Maximaal beschikbare kredietfaciliteit (negatieve bankstand) is 5.1.1c, waarop de banken in projecties een minimale headroom vereisen van 5.1.1c, dus feitelijk maximaal 5.1.1c

*Bij "**ksb-verhoging van** 5.1.1c **binnen twee jaar**" een gezonde (financiële) bedrijfsvoering.*

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
5.1.2e

Generale Thesaurie
Deelnemingen
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl

Direct contact
5.1.2e
M 5.1.2e

Auteur
5.1.2e

nota

Bespreking scenario's Holland Casino

Datum
8 oktober 2024

Notanummer
2024-0000471340

Bijlagen
1 PPT scenario's HC

Aanleiding

De aangekondigde verhoging van de kansspelbelasting (KSB) (van 30,5% naar 34,2% in 2025 en naar 37,8% in 2026) heeft een substantiële impact op de rentabiliteit van de staatsdeelneming Holland Casino (HC). Afgelopen zomer zijn er diverse gesprekken gevoerd tussen de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst, de directie van HC, en u, over de impact van de verhoogde KSB op de bedrijfsvoering van HC. Dit overleg is bedoeld om u te informeren over het voorlopige maatregelenpakket van HC, mogelijke scenario's en vervolgstappen.

Het overleg vindt plaats op 10 oktober (hybride 12:00 uur - 12:30 uur). De 5.1.2e, 5.1.2e en team Holland Casino zullen deelnemen aan het overleg.

Kernpunten

In de bijlage is een power point presentatie opgenomen. Aan de hand hiervan zullen wij u bijpraten over het maatregelenpakket van HC, mogelijke toekomstscenario's en de tijdslijnen en vervolgstappen daarvan. Daarnaast hebben we een aantal onderwerpen die wij met u willen bespreken.

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De bijlage bevat bedrijfsgevoelige informatie die niet openbaar kan worden gemaakt.

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
5.1.2e

Generale Thesaurie
Deelnemingen
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e @minfin.nl

Direct contact
5.1.2e

Auteur
5.1.2e

nota

Bespreeknota toekomst Holland Casino

Datum
9 oktober 2024

Notanummer
2024-0000464631

Bijlagen
1. Praatplaat
2. Planning

Aanleiding

De aangekondigde verhoging van de kansspelbelasting (KSB) (in 2025 van 30,5% naar 34,2% en in 2026 naar 37,8%) heeft een substantiële impact op de staatsdeelneming Holland Casino (HC). HC staat voor een liquiditeitsvraagstuk op de korte termijn en een solvabiliteitsvraagstuk op de lange termijn. Om de continuïteit van de onderneming te borgen, heeft de rvb een maatregelenpakket opgesteld. Graag informeren we u over het concept maatregelenpakket van HC en bespreken wij met u enkele fundamentele en beleidsmatige vraagstukken die opspelen.

Bespreekpunten

1) Wat is de publieke waarde van HC, is de bijdrage aan de maatschappelijke opdracht zo groot dat alleen HC dit kan doen?
2) In hoeverre is het verlenen van staatssteun een traject dat politiek haalbaar is?
3) In hoeverre is het verlenen van staatssteun een traject dat juridisch haalbaar is (marktconform of staatssteun)?
4) In hoeverre gaan we richting een koude faillissement als blijkt dat steun om politieke en juridische redenen niet haalbaar is en in hoeverre is dat wenselijk en wat zijn de gevolgen daarvan?

Kernpunten

- De staat is 100% aandeelhouder van HC. Naast het borgen van het publiek belang van het kansspelbeleid via het aandeelhouderschap (i. het beschermen van de consument, ii. het voorkomen van kansspelverslaving en iii. het tegengaan van aan kansspel gerelateerde criminaliteit en fraude), draagt de staat de zorg om de continuïteit van de onderneming te borgen.
- HC is momenteel bezig met het doorrekenen van de gefaseerde invoering van de KSB op het maatregelenpakket. Mocht HC de KSB-verhoging niet op kunnen vangen, geeft HC aan dat zij de staat als 100% aandeelhouder zal vragen om steun. Dit hangt ook samen met de kredietfaciliteit die HC heeft met de banken die per september 2025 afloopt. Een verlenging van het bankconvenant is momenteel aangehouden.
- Het risico bestaat dat HC gedurende de tweede helft van 2025 wordt geconfronteerd met een acuut liquiditeitstekort, waarvoor HC aanvullende

financiering zal moeten vragen van haar aandeelhouder (in de veronderstelling dat de banken geen financiering beschikbaar stellen).
- Ter voorbereiding op een mogelijk steunverzoek, willen wij alvast een aantal zaken met u bespreken. In bijlage 1 treft u een overzicht met de concept maatregelen van HC en de verschillende stakeholders per werkstroom.

Toelichting

5.1.1c

Afwegingskader staatsteun
- Het kabinet heeft in 2020[2] een afwegingskader opgesteld bij bedrijfsspecifieke steunverlening naar aanleiding van COVID-19. Dit afwegingskader biedt een handvat naar eventuele besluitvorming omtrent steunverlening. Het uitganspunt bij steun is dat elke onderneming in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is en blijft voor de strategie en het beleid van de onderneming, de bedrijfsvoering en de continuïteit daarvan. HC geeft echter aan dat het maatregelenpakket waarschijnlijk niet voldoende zal zijn om de

5.1.1c

[2] Kamerbrief ministerie van Economische Zaken en Klimaat, "Steun individuele bedrijven", kenmerk CE-AEP / 20119930 EK, d.d. 20 juni 2020.

continuïteit van de organisatie te borgen en zal daarom mogelijk een beroep doen op de staat als aandeelhouder van HC.

- Mocht een daadwerkelijk steunverzoek worden ingediend door HC dan zijn volgens het afwegingskader er drie fases te onderscheiden om te beoordelen of er steun verleend dient te worden. Het gaat om de:
    a) Politiek-maatschappelijke toets;
    b) Bedrijfs-economische toets;
    c) Instrumentering en voorwaarden.
- Ook zonder een eventueel daadwerkelijk steunverzoek is het afwegingskader een nuttig handvat om te bepalen wat de toekomst is van HC, omdat bepaalde beleidsmatige en fundamentelere vraagstukken naar voren worden opgebracht met het handvat. De drie fases van toetsing worden hieronder verder toegelicht.

a) Politiek-maatschappelijke toets

- Een van de eerste vragen bij dit onderdeel is "wat zijn de gevolgen als er geen steun wordt verleend?" Een mogelijk gevolg als geen steun kan worden verleend en het maatregelenpakket onvoldoende blijkt te zijn, dan zou HC in een koude faillissement traject belanden. Hierbij speelt mee dat het de vraag is of HC als partij degene moet zijn die de monopolievergunning dient uit te baten of dat het ook een andere kansspelaanbieder kan zijn. Kan ook een andere partij kansspeldoelen verzekeren? Wat is de publieke waarde van HC, is de bijdrage aan de maatschappelijke opdracht zo groot dat alleen HC dit kan doen? Hiervoor is ook een beleidsvisie nodig van het beleidsdepartement JenV.
- In deze context moet ook gekeken worden naar het werkgelegenheidsaspect. Er werken 2953 fte (ultimo 2023) bij HC. Mocht HC volledig omvallen dan zou een grote groep werknemers het risico lopen om werkloos te worden. Wij gaan ervan uit dat HC een eventueel steunverzoek zal combineren met het sluiten van vestigingen. Een deel van de werknemers zou waarschijnlijk niet herplaatst kunnen worden.
- Een tweede vraag is "lijkt de onderneming op het eerste gezicht levensvatbaar"? HC heeft te maken met een forse belastingschuld en een dalende omzet. Ook zonder de verhoging van de KSB staat het bedrijfsmodel van HC onder druk. In 2023 is het aandeelhouderschap van de staat in zowel NLO als HC geëvalueerd[3]. In de evaluatie wordt geconcludeerd dat wet- en regelgeving in combinatie met toezicht door een gespecialiseerde toezichthouder mogelijkheden biedt om de publieke belangen te kunnen borgen. Hierdoor is in beginsel staatsaandeelhouderschap niet noodzakelijk voor NLO en HC. Op basis van deze conclusie zouden wij adviseren dat HC eerst de nodige maatregelen treft om levensvatbaar te blijven 5.1.2i 5.1.2i Dit zou kunnen betekenen dat HC fundamentele keuzes moet maken; het afstoten van een aantal vestigingen is een maatregel. Kan de continuïteit geborgd worden als HC vestigingen afstoot en krimpt van 14 naar bijvoorbeeld 6 à 7 fysieke vestingen? Dit vraagt ook om een beleidsvisie van JenV in verband met de doelstellingen van het kansspelbeleid, zoals de kanalisatiegraad.

b) Bedrijfs-economische toets

[3] TK, 28 165, nr. 395

Bij dit onderdeel wordt getoetst of HC in de kern een gezond bedrijf is op middellange termijn. Hiertoe wordt een bedrijfseconomische doorlichting uitgevoerd die verder gaat dan de eerdere globale toets op levensvatbaarheid en vergelijkbaar is met een bedrijfseconomisch due diligence traject. Belangrijke vragen bij een dergelijke doorlichting zijn:

a. Hoe staat de onderneming er nu voor? Zijn de bestaande maatregelen voldoende? Inzicht is nodig van de concurrentiepositie, winstgevendheid, groei potentieel, kosten etc.
b. Hoe staat de sector waarin de onderneming zich bevindt er nu voor?
c. Wat is het toekomstperspectief van de onderneming? Is HC levensvatbaar na steun en het maatregelenpakket?
d. Wat is het toekomstperspectief van de sector waarin de onderneming zich bevindt? Wat zijn de trends en ontwikkelingen?

- Bij de beoordeling wordt gekeken naar de strategische haalbaarheid van de business / het herstructureringsplan, daarmee de levensvatbaarheid van HC en de outlook van de sector op de middellange termijn. De kansspelsector verkeert zich echter momenteel in moeilijke tijden vanwege de impact van de verhoogde kansspelbelasting. Dat zou eventueel steun aan HC ons inziens wel moeilijk maken, omdat de vooruitzichten somber zijn (zie ook conclusies Atlas rapport) en ook de vraag is waarom wordt HC gesteund zou worden vanuit de staat en andere kansspelaanbieders niet die te maken hebben met dezelfde KSB-verhoging?
- De bedrijfs-economische toetst vergt expert judgement op basis van onderzoek naar de financiële, fiscale, juridische en commerciële aspecten van de onderneming. Op basis van de opbrengst uit de bedrijfseconomische toets kan worden vastgesteld of liquiditeits-, solvabiliteitssteun of beide nodig zijn. Mocht er een steunverzoek worden ingediend door HC bij de staat, dan zullen wij zo spoedig mogelijk het traject moeten starten van het inhuren van externe adviseurs.

c) Instrumentering en voorwaarden

- Indien is vastgesteld dat het maatschappelijk wenselijk is en bedrijfseconomisch verantwoord is om HC te steunen is de vervolgstap om de precieze vorm en voorwaarden voor steunverlening nader uit te werken. De keuze voor steun en type instrument wordt gemaakt o.a. op basis van of sprake is van een liquiditeits- of solvabiliteitsprobleem, of stakeholders kunnen delen in de risico's, de risico's en kosten voor de belastingbetaler etc. Liquiditeitssteun is echter hoofdzakelijk op de korte termijn gericht.
- Er zijn diverse vormen van steun. De vorm die het beste past is afhankelijk van de specifieke behoefte van HC en ook de politieke haalbaarheid. Vormen van steun zijn een garantie, lening en/of kapitaalstorting.
- Idealiter is de steun marktconform zodat deze niet kwalificeert als staatssteun. De staat moet aan de Europese Commissie (EC) kunnen bewijzen dat de voorwaarden van de steun daadwerkelijk marktconform zijn. Daarvoor dient de steun aan bepaalde voorwaarden van de EC te voldoen, bijvoorbeeld dat een onderneming niet in acute financiële moeilijkheden verkeert. Het is op dit moment onduidelijk of HC aan deze voorwaarden kan voldoen.
- Als de steun niet marktconform is, moet de EC goedkeuring verlenen. Het is op voorhand niet evident of de EC dit zal doen. Voor elke vorm van staatssteun

geldt dat aan strenge voorwaarden moet zijn voldaan. Een meldingstraject met de EC duurt naar verwachting minimaal zes maanden.

- Voor zowel marktconforme steun als staatssteun gelden daarnaast nationaal vaste processen met relatief lange doorlooptijden. Eventuele steun loopt idealiter mee in het proces rond de voorjaarbesluitvorming. Eventuele steun van de staat vereist daarnaast parlementaire goedkeuring en er moet ook gekeken worden of dit een handeling is die voorgehangen moet worden bij beide Kamers.[4]. Steun in de vorm van een kapitaalstorting vereist daarnaast budgettaire dekking aan de uitgavenkant van de begroting.
- DJZ twijfelt of de EC goedkeuring van een steunmaatregel zou geven omdat;
    - Belastingen houden verband met de inherente kosten van de economische activiteit, waarbij het uitgangspunt altijd is dat deze door de onderneming zelf worden gedragen.
    - Holland casino heeft een wettelijk monopolie voor land gebaseerde kansspelen. De EC heeft echter geoordeeld dat landgebaseerde en online casino's op dezelfde kansspel markt actief zijn (online is open markt). Hierdoor moeten we de activiteiten van Holland casino zien als concurrerend op de markt van kansspelen. De verhoging van de kansspelbelasting treft de hele sector: één onderneming daarvoor compenseren met een bepaalde vorm van staatssteun zou in de ogen van de EC een serieuze verstoring van de markt betekenen.
- Ons inziens zou marktconforme steun ook moeilijk politiek uitlegbaar zijn vanwege het negatieve maatschappelijke sentiment rondom kansspelen. Daarnaast ook lastig te beargumenteren om steun te verlenen vanuit de staat vanwege een voorgenomen verhoging van de kansspelbelasting ook besloten door de staat.
- Mochten we besluiten om steun te verlenen, is het van belang dat nadrukkelijk de publieke waarde van HC (de politieke-maatschappelijk toets) goed onderbouwd is, zodat de staat zich goed kan verantwoorden richting de Kamer en de Europese Commissie waarom het van maatschappelijk belang is dat HC overeind blijft.

Overige overwegingen

- In het geval dat geen steun vanuit de staat mogelijk is en het maatregelenpakket van HC ook onvoldoende effect sorteert om de continuïteit van de onderneming te borgen, dan zou HC mogelijk in een traject van faillissement kunnen komen of daarvoor nog in het traject van Whoa (Wet homologatie onderhands akkoord) om faillissement te voorkomen. De Whoa-procedure houdt in dat met schuldeisers er afspraken worden gemaakt over bijvoorbeeld later terugbetalen of schulden kwijtschelden (niet teruggeven).
- Een faillissement van een staatsdeelneming zou een stevig signaal afgeven richting de credit rating agencies die krediet verstrekken aan andere staatsdeelnemingen. Impliciet bestaat het beeld dat de staat garant staat voor een staatsdeelneming. Als de staat bewust besluit om HC failliet te gaan, dan zou dit reputatieschade kunnen opleveren voor de staat en mogelijk effect hebben op de doorwerking op de credit ratings bij andere deelnemingen.
- Een mogelijk toekomstvariant is het samengaan van HC en NLO. Wij adviseren dat dit nog niet aan de orde is, totdat HC gereorganiseerd is en relatief gestabiliseerd.

[4] Artikel 4.7 van de Comptabiliteitswet 2016

- In de Kamerbrief van 17 september 2024 van de staatssecretaris Rechtsbescherming en de staatsecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst over de aanbieding van het rapport 'Raise or fold, Verhoging van de kansspelbelasting en de impact op de publieke belangen', geven de bewindspersonen aan dat de gevolgen van de verhoging van de kansspelbelasting op het kansspelbeleid te gaan monitoren. Een mogelijk scenario zou kunnen zijn dat de tweede verhoging van 34,2% naar 37,8% per 1 januari 2026 niet wordt doorgevoerd als blijkt dat de ksb-verhoging een zodanig negatief effect heeft sorteert op het kansspelbeleid. Wij schatten echter de kans klein in dat de voorgenomen verhoging geen doorgang vindt.

Planning
Mocht er een steunverzoek worden ingediend door HC dan loopt dit idealiter mee met de voorjaarsbesluitvorming. Dit betekent de volgende ruwe planning:
- Kerstreces (vlak voor of na): indienen claims bij FEZ
- 21 februari: interne afweging in de Bestuurssraad
- 4 maart: indienen beleidsbrief bij DGRB.
- Na 4 maart gesprekken met DGRB en afronding.
- April, 1e supp en Voorjaarsnota in de MR en daarna verzending naar het parlement.

Communicatie
N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Deze nota kan bedrijfsgevoelige informatie bevatten die niet openbaar gemaakt kan worden.

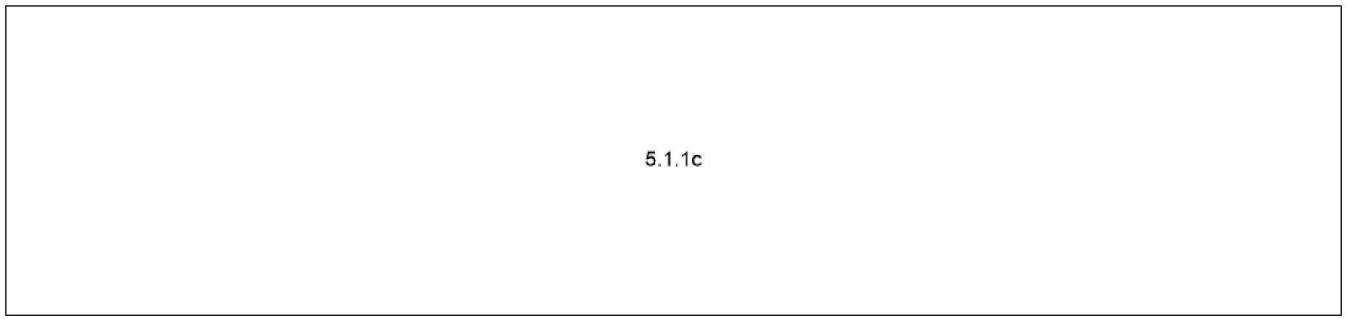
Bespreking 5.1.2e - Deelnemingen Scenario's Holland Casino

10 oktober 2024

5.1.2e

Team HC

Inhoud

4. Bespreekpunten
5. Samengevat vervolgstappen 2024-2025

Pagina's zijn geweigerd

3 - 5

5.1.1c

4. Bespreekpunten

1) Wat is de publieke waarde van HC, is de bijdrage aan de maatschappelijke opdracht zo groot dat alleen HC dit kan doen?
   - Actie: met JenV om tafel over publieke waarde HC (werkgroep starten HC, JenV, FIN en extern onderzoek nodig in opdracht van JenV voor vraagstuk dekkingsgraad en aanbod bepaalde spellen)

2) Wat vindt u van het beëindigen van het aanbieden van online kansspelen door HC (en daarmee het overnemen van online door NLO), fusie tussen NLO en HC of een versnelde privatisering?
   - Actie: nota aan stas FB met in cc minister met update situatie HC en mogelijke scenario's

3) Wat zijn de afwegingen als geen staatssteun wordt verleend en HC onvoldoende winstgevend kan worden?
   - Actie: afwegingen in beeld brengen voor stas FB (effect op werkgelegenheid, imagoschade staat, credit rating andere deelnemingen)

5. Samengevat vervolgstappen 2024-2025

1. Met JenV om tafel over publieke waarde HC
2. HC: kritisch beoordelen definitief maatregelenpakket HC
3. DGFZ: Parlementaire behandeling KSB-maatregel blijven volgen en waar nodig meedenken met DGFZ. Vaststelling Belastingplan 12 nov> hoger of lager KSB, amendement tariefdifferentiatie?
4. Stas FB: Nota aan de stas FB met scenario's , cc minister eind november
5. Atlas: Afwachten monitoring Atlas rapport (JenV en DGFZ)

Pagina's zijn geweigerd

1 - 2

5.1.1c

5.1.1c

Strategische initiatieven (€ x mln.)	Meerjarenprognose 2025	2026	2027	2028	Extrapolatie 2029	2030
Bruto baten landbased						
Ontwikkeling fun players & social winners						
Optimalisatie openingstijden						
Aanpassen spelaanbod en yield management						
Bezetting, flexibiliteit, en productiviteit personeel						
Totaal bruto baten effect			5.1.1c			
EBITDA landbased						
Ontwikkeling fun players & social winners						
Optimalisatie openingstijden						
Aanpassen spelaanbod en yield management						
Bezetting, flexibiliteit, en productiviteit personeel						
Totaal (landbased) EBITDA effect						

Maatregelen pakket (€ x mln.)		FC2 2024	Maatregelen KSB: haalbaarheid × impact 2025	2026	2027	2028	Extrapolatie 2029	2030
Balans	Investeringen							
	Speelautomaten lease ipv investeren							
	Verkoop grond en pand Zandvoort							
	Belastingschuld 6mnd vertragen & 7jr							
	Rente-effect belastingschuld							
	Werkkapitaal reductie							
	Totaal liquiditeitseffect vanuit balans							
P&L HC Online	Stoppen 24/7 live casino							
	Staken live casino							
	5.1.1c							
	Marketing/bonussen							
	Kostenverlaging revenu share i.v.m. ksb							
	Revenu share PT (van 5,75% naar 5,00%)							
	Overigen							
	Staken HC Online							
	EBITDA bijdrage HC Online							
P&L HC Landbased	Openingstijden ENS, VKG, SCH)				5.1.1c			
	Openingstijden GRN, LWN, EHV, NIJ							
	Entreegelden (deels doorbelasten ksb)							
	Overige opbrengsten (parkeren, f&b)							
	5.1.1c							
	TAF result/uur verhogen | 5.1.1c							
	Focus spelaanbod 5.1.1c noogw. gast)							
	Vestiging sluiten (ZVT)							
	Lagere operationele (fte) capaciteit							
	Marketingkosten							
	Speelautomaten lease ipv investeren							
	HK overhead							
	HK overhead - sociaal plan							
	Algemene kosten (inkoop, besteldrempel)							
	Project initiatieven							
	EBITDA bijdrage HC Landbased							
Totaal EBITDA effect								
	Totaal liquiditeitseffect vanuit P&L (na vpb)							
Totaal liquiditeitseffect (na vpb)								

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Banksaldo (ultimo, max. € 112,5 mln.) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)	5.1.1c								

5.1.1c

Base case - maatregelen KSB	Actual	Actual	FC2	Meerjarenprognose				Extrapolatie	
(€ x mln.)	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb)	5.1.1c								
Banksaldo (ultimo, max. € 112,5 mln.) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

5.1.1c

Base case - maatregelen KSB	Actual	Actual	FC2	Meerjarenprognose				Extrapolatie	
(€ x mln.)	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP)	5.1.1c								
Netto resultaat (voor vpb)									
Banksaldo (ultimo, max. € 112,5 mln.)									
Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

GESPREK 5.1.2e MINFIN

FINANCIËLE POSITIE HC

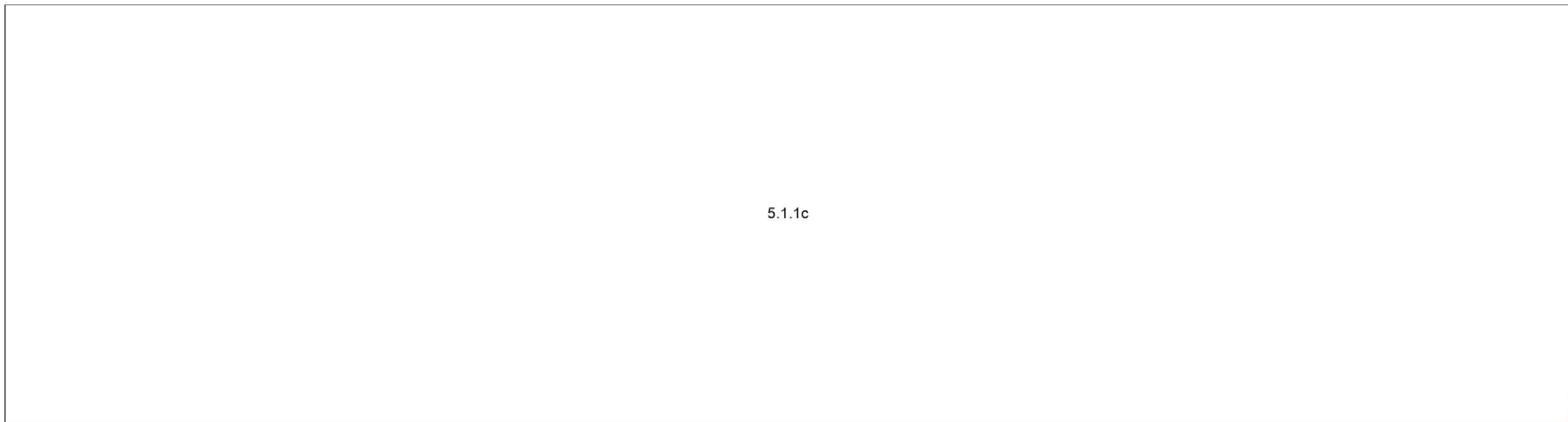
DEN HAAG
5 DECEMBER 2024

EVEN TER HERINNERING…

Holland Casino is afgelopen jaren sterk geraakt door coronacrisis, hoge inflatie en cao loonstijgingen, staat onder druk van nieuwe wet- en regelgeving met sterk toezicht.

De grote verhoging van de kansspelbelasting brengt het bedrijf in grote problemen.

- T/m 2019 gezonde en stabiele exploitatie.

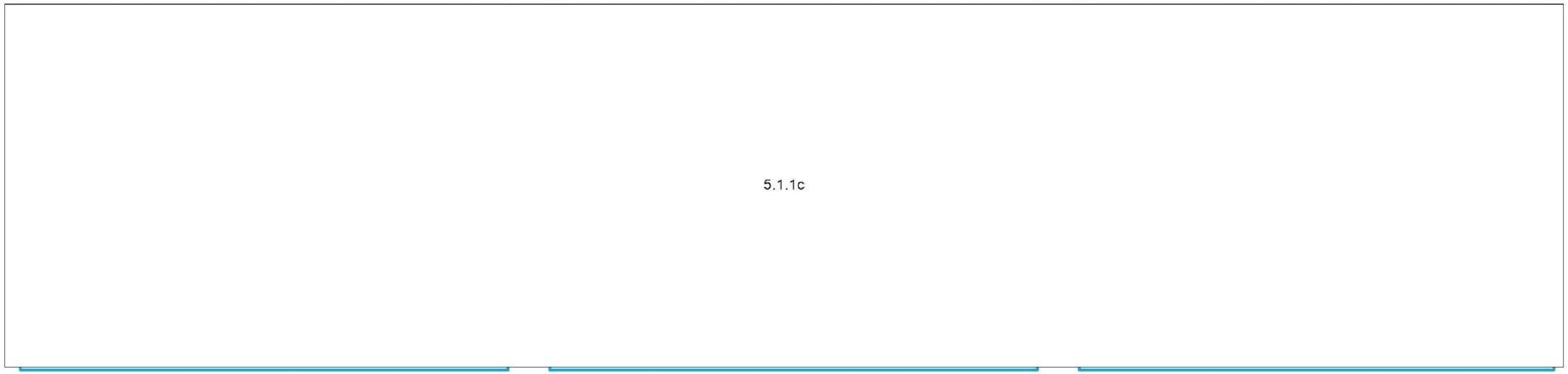
- De enorme grote verhoging van de kansspelbelasting komt hier nu nog eens overheen

5.1.1c

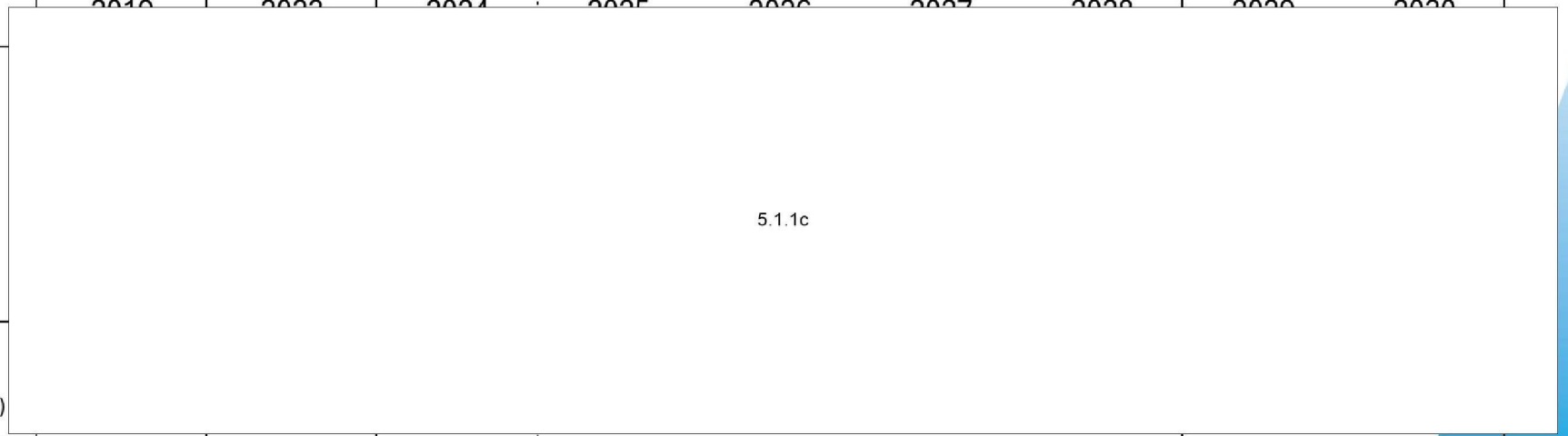
Bruto spelresultaat:	818	**Euro x mln.**
• Kansspelbelasting	5.1.1c	
• Loonbelasting en sociale premies		
• BTW		
• Vennootschapsbelasting		
• Onroerende zaak belasting		
Totale belastingen:		
Belastingdruk 2023:		
Indien 7,3% extra kansspelbelasting	5.1.1c	
Belastingdruk 2023, incl. verhoging:		

Bron: Jaarverslag Holland Casino 2023

WAT DOEN WE OM KSB VAN 34,2% TE ABSORBEREN?

Meerjarenprognose (€ x mln.)	Actual	Actual	FC2	Meerjarenprognose				Extrapolatie	
	2019	2022	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bruto baten landbased									
Bruto baten online									
EBITDA									
EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP)									
Netto resultaat (voor vpb)									
Banksaldo (ultimo)									
Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

MAAR 37,8% IS “DIFFERENT BALL GAME”

Verdere verhoging van kansspelbelasting vraagt om fundamentele keuzes.

De eerdergenoemde maatregelen om 34,2% ksb te absorberen, had onze prioriteit in afgelopen maanden.
Hierdoor kunnen we liquiditeit stretchen t/m 2026. Dat jaar kunnen we dan ook eenmalig ksb van 37,8% opvangen.

Dat geeft ons tijd om 37,8% scenario’s uit te werken. Hiermee zijn we in december en januari aan de slag.
Urgentie daarvan is hoog, want vanaf 2027 komt continuïteit in gevaar bij ksb van 37,8%.

BEGROTING 2025
PROGNOSE 2026 - 30

HOLLAND CASINO

21 januari 2025

Finance & Control

Pagina's zijn geweigerd

2 - 3

5.1.1c

BEGROTING 2025 - W&V HOLLAND CASINO

×€ 1,0 mln Holland Casino	Begroting 2025	Forecast 2 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2025 vs Forecast 2 2024	Begroting 2025 vs Begroting 2024	Begroting 2025 vs Werkelijk 2023	Begroting2025 Landbased	Begroting2025 Online
Opbrengst tafelspelen									
Opbrengst speelautomaten									
Opbrengst online									
Troncopbrengst/tips									
Opbrengst food &beverage									
Overige opbrengsten									
Bruto baten									
Kansspelbelasting									
Netto baten									
Personeelskosten									
Operationele kosten									
EBITDA									
Afschrijvingskosten en bijz. waardeverminderingen									
Financiële baten en lasten									
Bruto resultaat									
Bijzondere baten en lasten									
Netto resultaat									
Vennootschapsbelasting									
Netto Resultaat na VPB									

5.1.1c

5.1.1c

Operationele kosten inclusief opbrengst verkoop grond Groningen en pand Zandvoort: impact 5.1.1c
Afschrijvingskosten inclusief desinvestering grond Groningen en pand Zandvoort: impact 5.1.1c
Totale éénmalige impact 5.1.1c op bruto resultaat

FINANCIËLE MEERJARENPROGNOSE 2025 - 30

5.1.1c

Prognose, 34,2% ksb	Actual	Actual	FC2	Meerjarenprognose				Extrapolatie	
(€ x mln.)	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bruto baten landbased									
Bruto baten online									
EBITDA									
EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP)									
Netto resultaat (voor vpb)									
Capex									
Banksaldo (ultimo)									
Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

5.1.1c

5.1.1c

Pagina's zijn geweigerd

6 - 7

5.1.1c

BIJLAGE

3881886 0042

5.1.1c

What if, 30,5% ksb	Actual	Actual	FC2	Meerjarenprognose				Extrapolatie	
(€ x mln.)	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Minder ksb, 30,5 vs 34,2%									
Bruto baten landbased									
Bruto baten online									
EBITDA									
EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP)									
Netto resultaat (voor vpb)									
Capex									
Banksaldo (ultimo)									
Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

5.1.1c

5.1.1c

VEILIG EN VERANTWOORD

In het licht van de kansspelbelasting

T.b.v. kwartaaloverleg 26 februari 2025

INLEIDING

buiten verzoek

- En wat dit betekent in het scenario van 34,2 % KSB en wat dit betekent bij 37,8 %.

Tot slot wordt er in de conclusie ingegaan wat dit betekent voor Holland Casino maar ook wat dit betekent in zijn algemeenheid als een staatsdeelneming zoals Holland Casino geen aantrekkelijk spel meer kan aanbieden.

Pagina's zijn geweigerd

3 - 7

buiten verzoek

5.1.1c

CONCLUSIES

- Holland Casino is en blijft belangrijk om als staatsdeelneming legale kansspelen op een verantwoorde en veilige manier aan te blijven bieden zoals zij dat al sinds 1976 doet. Met name in de vestigingen heeft Holland Casino bewezen dat zij haar zorgplicht altijd state-of the art heeft gehad en houdt en haar beleid ook continue aanpast aan hetgeen wetenschappelijk wordt aangeraden. Hierbij is essentieel dat het aanbod aantrekkelijk blijft zodat de speler ook Holland Casino kan en wil vinden en niet de weg naar de illegaliteit vindt indien het aanbod onvoldoende is.
- 5.1.1c
- Zonder voldoende investeringsruimte om aantrekkelijke spel aan te kunnen bieden komt de continuïteit van Holland Casino direct onder druk te staan. De kans is aanwezig dat door kosten van de KSB in de operatie te beleggen, er een vicieuze cirkel ontstaat waardoor er minder aanbod en dus steeds minder vraag ontstaat naar legaal aanbod en steeds meer vraag naar illegaal aanbod. Dit laatste omdat en het aanbod daar dan aantrekkelijker wordt en er minder/niet of zorgplicht wordt ingegrepen.

Hoofdkantoor
Neptunusstraat 71 | 2132 JP Hoofddorp
Postbus 355 | 2130 AJ Hoofddorp
T +31 (0) 23 56 59 565
info@hollandcasino.nl
corporate.hollandcasino.nl

Bank: NL14 INGB 0697814858
KvK: Amsterdam 68662289
BTW: NL857540415B01

Ministerie van Justitie & Veiligheid
Staatssecretaris Rechtsbescherming
5.1.2e
5.1.2e @minjenv.nl

Betreft: Verzoek om individueel gesprek met Holland Casino

Geachte heer 5.1.2e

Graag zou ik, op zeer korte termijn met u in gesprek gaan over de gevolgen van de verhoging van de kansspelbelasting voor Holland Casino. Ik realiseer me dat er een gesprek gepland staat voor de landgebonden sector op 21 maart, echter de gevolgen voor ons zijn dermate groot dat ik dit graag in afwezigheid van andere partijen persoonlijk wil toelichten.

De eerste verhoging van de kansspelbelasting heeft al grote impact op de organisatie van Holland Casino, met onder andere een herstructurering van het hoofdkantoor. Naar onze mening is er een groot risico dat een verdere verhoging van de kansspelbelasting de beleidsdoelen van Justitie en Veiligheid ondermijnt en onze organisatie voor onverantwoorde uitdagingen stelt.

De verhoging van de kansspelbelasting staat haaks op de beleidsvisie

Wij zijn blij dat voorafgaand aan het rondetafelgesprek en het commissiedebat kansspelen een nieuwe beleidsvisie voor de kansspelmarkt is gepresenteerd. Holland Casino onderschrijft de focus van deze visie op een veiligere en meer verantwoorde kansspelmarkt. Als staatsdeelneming met een maatschappelijke opdracht geven wij met onze bijna 4.000 medewerkers al tientallen jaren uitvoering aan de doelstellingen van het kansspelbeleid en staat veilig en verantwoord spel bij ons voorop

5.1.1c

Naast Holland Casino worden ook veel andere landgebonden kansspelaanbieders hard geraakt door deze verhoging. Atlas voorspelt dat veel van deze aanbieders de markt zullen verlaten.[1] Dit ondermijnt de uitvoering van de nieuwe visie en holt de legale kansspelmarkt uit. Daarnaast verkleint het de effectiviteit van de verhoging zelf: minder aanbieders betekent een lager brutospelresultaat en dus minder kansspelbelasting.

Verzoek

Holland Casino verzoekt u gezien bovenstaande om een individueel gesprek om specifiek de situatie van Holland Casino toe te lichten. Deze e-mail sturen wij gelijktijdig aan staatssecretaris Van Oostenbruggen, aangezien wij hem als aandeelhouder op de hoogte willen stellen van deze correspondentie.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Petra de Ruiter
CEO Holland Casino

[1] Atlas Research, Raise or Fold, *Verhoging van de kansspelbelasting en de impact op de publieke belangen*

KSB VERHOGING

WELKE MAATREGELEN WERKEN NIET…?

PRESENTATIE T.B.V. MINFIN
DEN HAAG
20 MAART 2025

BEOOGDE EFFECTEN & VERONDERSTELLINGEN

Kansspelbelasting 2023:
Extra inkomsten met verhoging van 30,5% naar 37,8%:

5.1.1c

Veronderstelling lijkt dat:

- Spelaanbod volledig in tact blijft en dat bruto spelresultaten volledig op peil blijven
- Belastingverhoging volledig of grotendeels afgewenteld kan worden op consument
- Er geen kansspelaanbieders kopje onder zullen gaan
- Dat kanalisatie naar veilig en verantwoord spel overeind blijft (niet meer verslaving, niet meer illegaliteit)
- Werkgelegenheid en afdrachten niet onder deze maatregel zullen lijden

Echter, de verhoging van de kansspelbelasting kan niet, zoals in het geval van een BTW of accijns verhoging, direct afgewenteld worden op de consument:

- Extra BTW op kranten, extra accijns op benzine, alcohol of tabak, vliegtaks op vliegtickets, suikertaks op frisdrank, etc. kan door vertaald worden in de prijs naar de consument. Weliswaar zal een effect van prijselasticiteit spelen, maar deze instrumenten leiden tot een verminderde koopkracht van de consument. De aanbieder zal niet haar bruto marge zien dalen.

Hoe werkt dit bij kansspelaanbieder?

- Een kansspelaanbieder heeft geen direct prijsinstrument, waarmee de verhoogde kansspelbelasting kan worden afgewenteld op de consument. En een speler gaat niet opeens meer spelen doordat ksb 7,3% verhoogd wordt… Daarmee komt de verhoogde kansspelbelasting direct ten laste van de exploitatie van de kansspelaanbieder. Loterijen zouden prijs van een lot nog direct kunnen verhogen, maar dat zou hand-in-hand moeten gaan met een enigszins verlaagde uitkering aan spelers.

Pagina's zijn geweigerd

3 - 3

5.1.1c

FINANCIËLE MEERJARENPROGNOSE 2025 – 30

Holland Casino kan bij ksb-tarief van 34,2% de continuïteit veiligstellen:

Prognose, 34,2% ksb	Actual	Actual	FC2	Meerjarenprognose				Extrapolatie	
(€ x mln.)	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bruto baten landbased									
Bruto baten online									
EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP)									
Netto resultaat (voor vpb)									
Capex									
Banksaldo (ultimo)									
Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

5.1.1c

Pagina's zijn geweigerd

5 - 15

5.1.1c

BIJLAGEN

Pagina's zijn geweigerd

17 - 17

5.1.1c

BIJLAGE 2 – BELASTINGDRUK HOLLAND CASINO

Holland Casino kent al een zware <u>effectieve</u> belastingdruk, doordat het onder kansspelbelastingregime valt en BTW zeer beperkt aftrekbaar is. Deze belasting komt ten laste van de exploitatie.

Bruto spelresultaat: **784** Euro x mln.

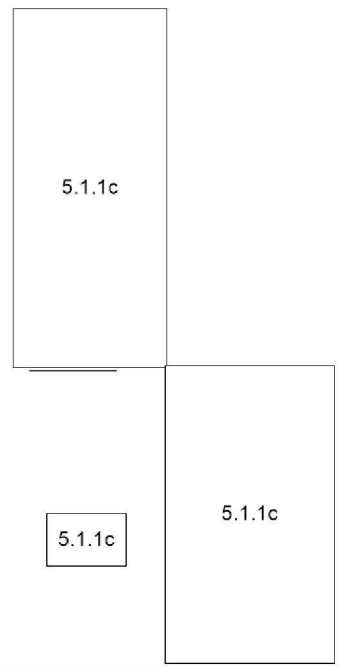
- Kansspelbelasting
- Loonbelasting en sociale premies
- BTW
- Vennootschapsbelasting
- Onroerende zaak belasting

Totale belastingen:

Belastingdruk 2024:

Indien 7,3% extra kansspelbelasting

Belastingdruk 2024, incl. verhoging:

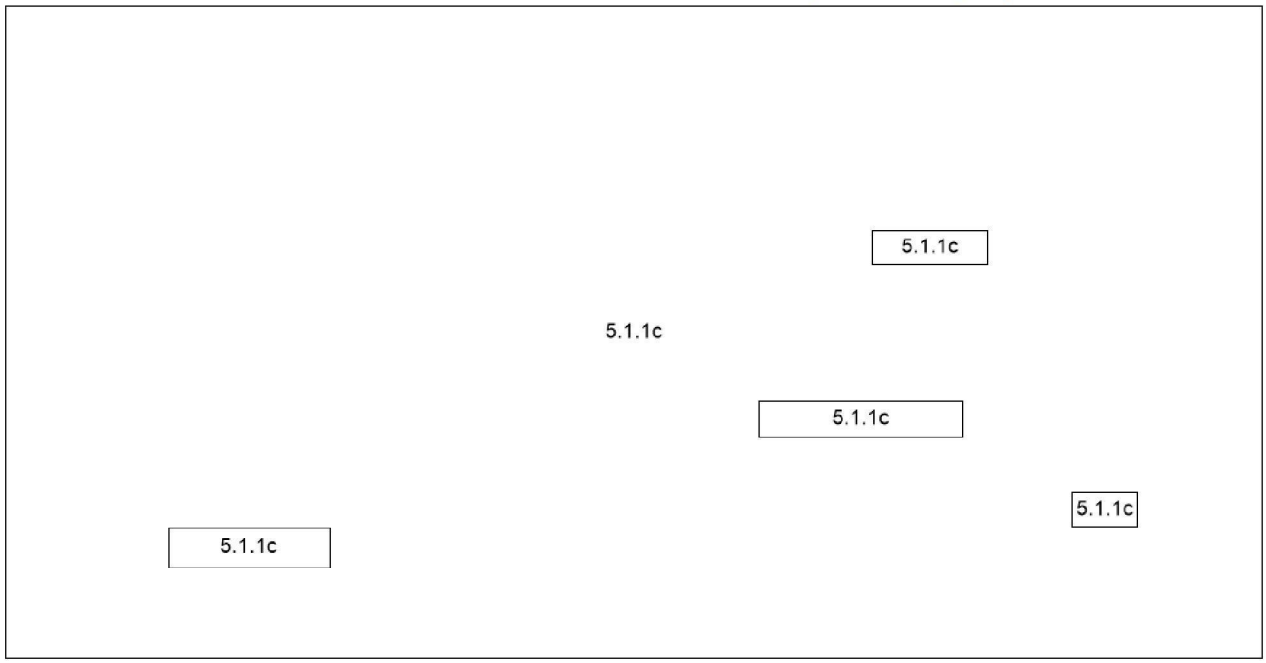
Bron: Jaarverslag Holland Casino 2024

Pagina's zijn geweigerd

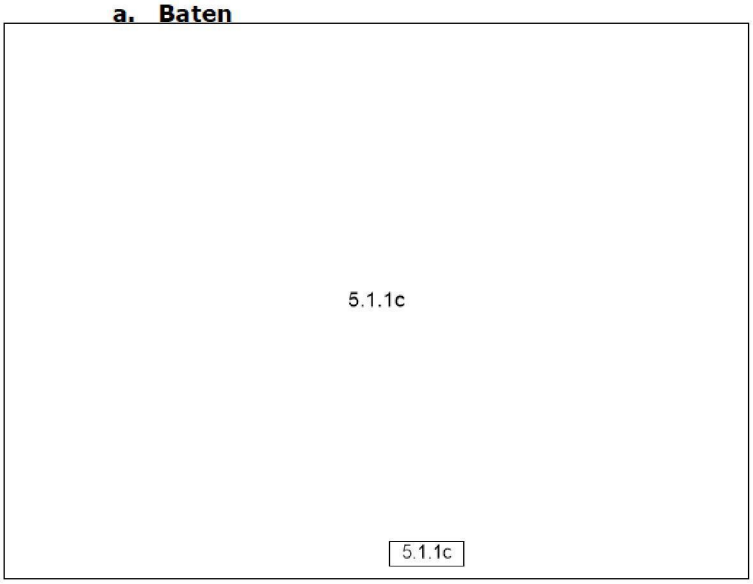
19 - 19

5.1.1c

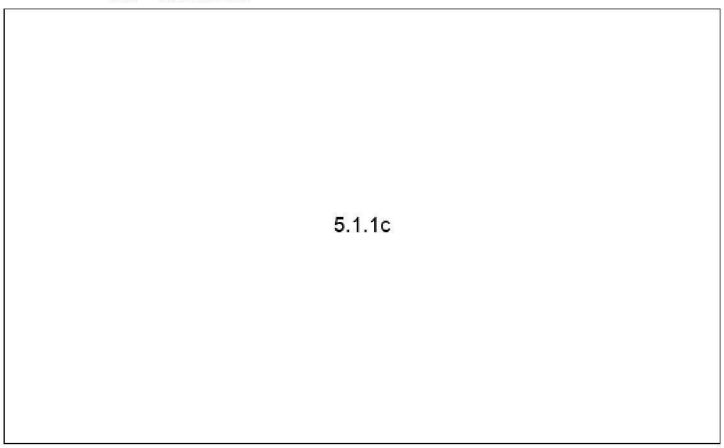
Factsheet – financieel economische situatie Holland Casino (versie 11 april)

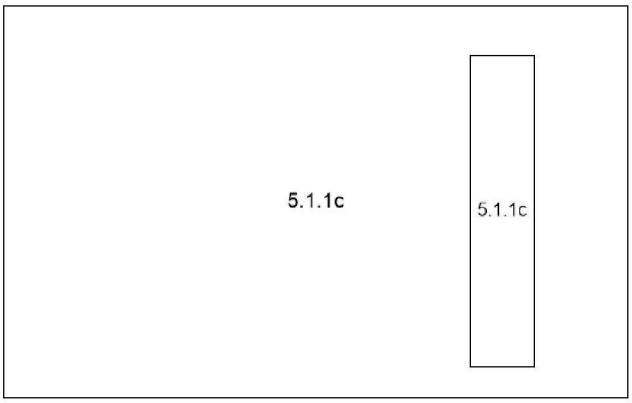

a. Baten

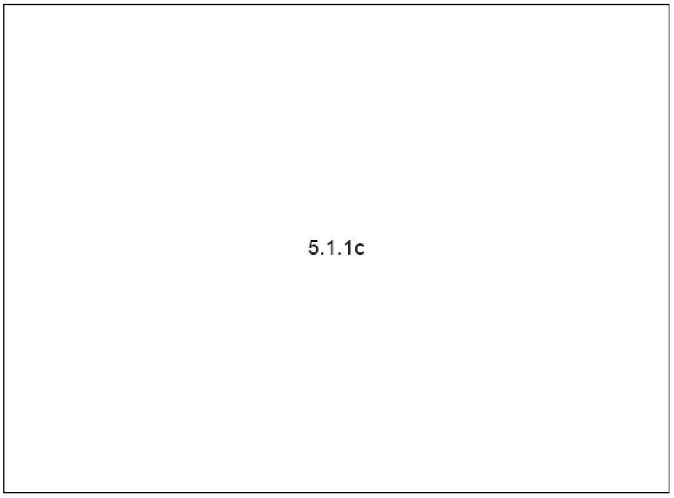

b. Kosten

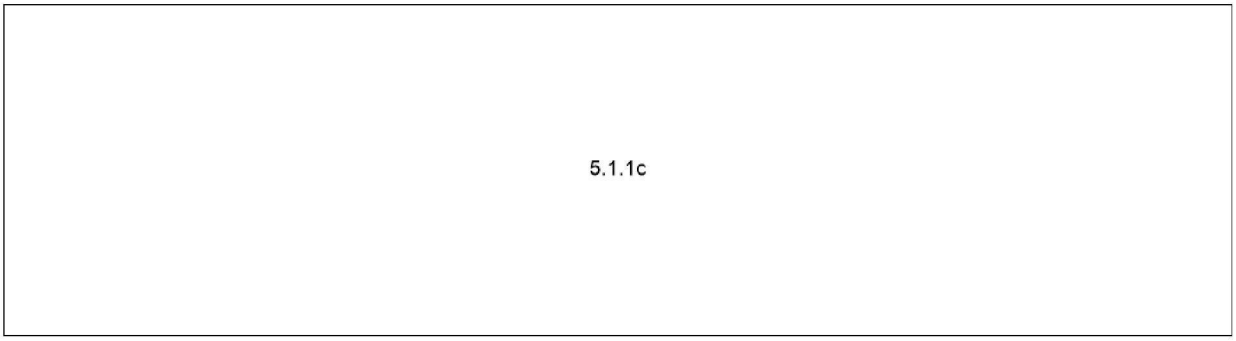
c. Liquiditeit

d. Financiële meerjarenprognose begroting 2025

Tabel: financiële meerjarenprognose begroting 2025 (34,2%)

Prognose, 34,2%ksb	Actual	Actual	FC2	Meerjarenprognose				Extrapolatie	
(€ x mln.)	2019	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bruto baten landbased Bruto baten online EBITDA EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP) Netto resultaat (voor vpb)	5.1.1c								
Capex Banksaldo (ultimo) Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

Pagina's zijn geweigerd

3 - 4

5.1.1c

×€ 1,0 mln Vestigingen	Begroting 2025
Amsterdam Centrum	
Amsterdam Grand Café Lido	
Amsterdam West	
Breda	
Eindhoven	
Enschede	
Groningen	
Leeuwarden	
Nijmegen	5.1.1c
Rotterdam	
Scheveningen	
Utrecht	
Valkenburg	
Venlo	
Totaal, excl zvt	
Zandvoort	
Totaal	

d. Financieel plan + financieringsopties

Tabel X: financiële meerjarenprognose begroting 2025 (37,8%)

Prognose, 37,8%ksb (€ x mln.)	Actual 2019	Actual 2023	FC2 2024	Meerjarenprognose 2025	2026	2027	2028	Extrapolatie 2029	2030
Additionele ksb 37,8 vs 34,2%									
Bruto baten landbased									
Bruto baten online									
EBITDA									
EBITDA (excl IFRS16, frozen GAAP)									
Netto resultaat (voor vpb)									
Capex									
Banksaldo (ultimo)									
Net Debt/EBITDA ratio (max. 2,50)									

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c

5.1.1c